T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI

MAYDOS KİKİSETEPE HÖYÜĞÜ ARKAİK DÖNEM BOYALI SERAMİKLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BETÜL SARAÇOĞLU

Tez Danışmanı
PROF. DR. GÖKSEL SAZCI

ÇANAKKALE – 2021

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI

MAYDOS KİKİSETEPE HÖYÜĞÜ ARKAİK DÖNEM BOYALI SERAMİKLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BETÜL SARAÇOĞLU

Tez Danışmanı
PROF. DR. GÖKSEL SAZCI

ÇANAKKALE – 2021

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Betül SARAÇOĞLU
07/05/2021

ÖN SÖZ

Maydos Kilisetepe Höyüğü Arkaik Dönem Boyalı Seramikleri adlı bu çalışmanın amacı, Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde 2010-2018 yılları arasında bulunmuş olan boyalı seramiklerin bezeme ögeleri ve form gelişiminden yola çıkarak, Arkaik Dönem'e (MÖ 7. - 6. yüzyıla) ait olan boyalı seramiklerin kronolojik tipolojisini oluşturmak ve bu bulunan boyalı seramiklerin yoğunluklarından ise Maydos'un Batı Anadolu Bölgesi'ndeki yeri ve önemini anlayabilmektir.

Yayınlanmamış boyalı seramikler üzerinde çalışmama izin veren, bu konudaki kaynakların temininde bana yardımcı olan ve bu konudaki görüşlerini bana aktaran, Maydos Kilisetepe Höyüğü Kazısı Başkanı ve tez danışmanı hocam Prof. Dr. Göksel SAZCI'a teşekkür ederim. Seramikler konusunda kazıya başladığım ilk yıllardan itibaren disiplinli ve sistematik çalışmalarını daima örnek aldığım hocam Devrim ÇALIŞ SAZCI'a teşekkür ederim. Boyalı seramiklerin fotoğraf çekimleri sırasında her türlü araç ve gereci benden esirgemeyen ve seramiklerin çizimleri konusunda bana yardımcı olan Dr. Öğr. Üyesi Meral BAŞARAN MUTLU'a, Maydos Kilisetepe Höyüğü kazısındaki katmanlardan çıkan birçok seramikten benim çalışacağım döneme ait olabileceğini düşündüğüm parçaları seçmemde bana yardımcı olup önerilerini benden esirgemeyen hocam Prof. Dr. Nurettin ASLAN'a ve Arş. Gör. Dr. Mehmet AYAZ'a teşekkürü borç bilirim. Manevi desteğini her zaman üzerimde hissettiğim değerli arkadaşım ve meslektaşım Yasemin BOZBEY'e teşekkür ediyorum.

Lisans yıllarımdan itibaren beni her türlü çalışmamda destekleyen aileme, maddi ve manevi yardımlarını benden hiçbir zaman esirgemeyen annem Hatice SARAÇOĞLU, babam Ömrü SARAÇOĞLU ile kardeşlerim Büşra SARAÇOĞLU ve Beytullah SARAÇOĞLU'na sonsuz saygı, sevgi ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Betül SARAÇOĞLU

Çanakkale, Nisan 2021

ÖZET

MAYDOS KİLİSETEPE HÖYÜĞÜ ARKAİK DÖNEM BOYALI SERAMİKLERİ

Betül SARAÇOĞLU
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Arkeoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Prof. Dr. Göksel SAZCI
22/04/2021, 63

Gelibolu Yarımadası'nda Çanakkale ili Eceabat ilçesi, Kilye Koyu'nun güneyindeki Maydos Kilisetepe Höyüğü, 200×180 metre ölçülerinde ve denizden 33 metre yüksekliktedir. 1982 yılında Mehmet Özdoğan tarafından gerçekleştirilen yüzey araştırmasında tespit edildikten sonra 2010 yılında Prof. Dr. Göksel Sazcı başkanlığında başlatılan bilimsel kazılar günümüzde hala devam etmektedir. Maydos'un batı ve kuzeybatı kısımlarında yapılan kazı çalışmalarında, üstten başlayarak aşağıya doğru Bizans, Roma, Klasik, Arkaik, Geometrik, Demir Çağı ve Tunç Çağlar'ına tarihlenen sekiz tabaka ortaya çıkarılmıştır. 2010 yılından itibaren daha çok Tunç Çağı tabakaları üzerine çalışmalar yapılmıştır.

Bu tez çalışmasında 2010-2018 yılları arasında Maydos Kilisetepe Höyüğü Kazısı'nda bulunan Erken/Orientalizan Arkaik, Orta/Olgun Arkaik ve Geç Arkaik Dönem boyalı seramikleri incelenmiştir. Her bir seramik parçası teknik özellikleri ve üzerindeki bezeme ögeleri göz önüne alınarak tarihlendirilmiştir. Erken dönem seramiklerinin üzerinde daha çok dalgalı-düz bantlar ve bitkisel bezemeler ile yaban keçisi stilli betimlemeler söz konusuyken, geç dönemde ise yaban keçisi stili tamamen ortadan kalkar, insan ve hayvan figürlerinin ön planda olduğu atlı sahneleri vb. bezemeler seramikler üzerinde yerini alır. Maydos'ta MÖ 7. ve 6. yüzyıla tarihlenen kap parçalarının çoğunluğu çark yapımı, iyi derecede pişmiş, kompakt hamurlu, açık ve koyu renk astarlıdır. Siyah figür tekniği kullanılarak boya ile yapılan bezemelerin detayları kazıma ile gösterilirken, kırmızı figür tekniğinde ise bezemeler boya ile yapılıp, detayları da boyama ile verilir. Kazı da geometrik, bitkisel, bant/şerit, meander, ışın, nokta, damla, insan-hayvan figürlü ve yaban keçisi stilli betimlemelerin yer aldığı, mutfak/pişirim, servis/sunum ve depolama gibi farklı amaçlarla

kullanılan tabak, kâse, testi, skyphos, krater, dinos, oinochoe, kylix ve amphora benzeri çeşitli kap parçaları ele geçmiştir. Ayrıca birkaç seramik parçasının hamurunun kaba, pişme derecesinin orta ve bezemenin oldukça basit olması, bu yerleşimde bir atölye olabileceğini düşündürmektedir. MÖ 7. ve 6. yüzyıllarda Klazomenai'deki geometrik, dalgalı çizgili, düz bantlı, meanderli, kuşlu, rozet-lotuslu ve yaban keçisi stilli bezemelerin yer aldığı seramikler ile Troia'da ele geçen yaban keçisi stilli, insan-hayvan figürlü ve bitkisel bezemeli seramik parçalarının benzerleri Maydos yerleşiminde de görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Maydos Kilisetepe Höyüğü, Arkaik Dönem, Seramik, Bezemeler, Kap Formları.

ABSTRACT

ARCHAIC PERIOD PAINTED CERAMICS IN MAYDOS KİLİSETEPE MOUND

Betül SARAÇOĞLU

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Master of Science Thesis in Archaeology Science

Advisor: Prof. Dr. Göksel SAZCI

04/22/2021, 63

Maydos Kilisetepe Mound, which is located south of Kilye cove, Eceabat district of Çanakkale province on the Gallipoli Peninsula, measures 200×180 meters and is 33 meters above sea level. After being identified during the survey conducted by Mehmet Özdoğan in 1982, the scientific excavations started under the direction of Prof. Dr. Göksel Sazcı in 2010 still continue today. Eight levels dating back to the Byzantine, Roman, Classical, Archaic, Geometric, Iron Age and Bronze Age were unearthed in the excavations carried out in western and northwestern parts of Maydos. Since in 2010, more studies have been carried out on the Bronze Age levels.

In this study Early/Orientalizing Archaic, Middle/Mature Archaic and Late Archaic (Layer VIII) Period painted ceramics of Maydos Kilisetepe mound were 2010-2018 between the years investigated. Each piece of ceramic is dated by considering its technical features and decorations. While there are mostly wavy-flat bands and herbal decorations and wild goat-style descriptions on the early period ceramics, in the late period, the wild goat-style disappears completely, horsemen with human and animal figures in the foreground, such as battle scenes etc. decorations take place on ceramics. In Maydos BC 7th-6th century dated the majority of pot parts it is light and dark coated wheel made, well cooked, compact clay. While the details of the decorations made with paint using the black figüre technique are shown by scraping, in the red figüre technique the decorations are made with paint and the details are given by painting. Excavation is also geometrical, herbal, band/strip, meander, ray, point, drop, human-animal figüre, with inscriptions and wild goat-style descriptions, used for different purposes such as kitchen/firing, service/presentation and storage platesbowls, jugs, skyphos, krater, dinos, oinochoe, kylix and amphora like various pot form

pieces were recovered. In addition the clay of several ceramic pieces is rough, the degree of cooking is medium and the decoration is quite simple, suggests that there might be a workshop in this settlement. BC 7th and 6th in the centuries seen in Klazomenai geometric, wavy stripes, flat bands, meander, bird, floral-lotus and wild goat-style decorations with ceramics on the ceramic pieces with wild goat-style, human and animal figures and vegetal decoration uncovered in the ancient city of Troy are also found in Maydos settlement.

Keywords: Maydos Kilisetepe Mound, Archaic Period, Ceramic, Decorations, Vessel Forms.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ETİK BEYAN…….. i
ÖN SÖZ…… ii
ÖZET……..... iii
ABSTRACT……..... v
İÇİNDEKİLER…… vii
SİMGELER ve KISALTMALAR…….…... x
HARİTALAR DİZİNİ……...……...….. xi
TABLOLAR DİZİNİ……...……...…..…..... xii
GRAFİKLER DİZİNİ……....……... xiii
ŞEKİLLER DİZİNİ……..……..…….…….. xv
LEVHALAR DİZİNİ……..…….…… xxi

BİRİNCİ BÖLÜM
GİRİŞ

İKİNCİ BÖLÜM
MAYDOS KİLİSETEPE HÖYÜĞÜ 3

2.1. Coğrafik Konumu……..... 3

2.2. Araştırma ve Kazı Tarihçesi…… 5

2.3. Höyüğün Stratigrafisi…….. 5

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
BATI ANADOLU'DA MÖ 1. BİNİN İLK YARISINDA GENEL DURUM 7

3.1. Protogeometrik Dönem (MÖ 1050-900)……... 8

3.2. Geometrik Dönem (MÖ 900-700)...……...……... 9

3.3. Arkaik Dönem (MÖ 700-500)...……..…….. 10

3.3.1. Erken Arkaik/Orientalizan Dönem (MÖ 700-650)……...……. 11

3.3.2. Orta Arkaik Dönem (MÖ 650-600)……..……..……..…. 12

3.3.3. Geç Arkaik Dönem (MÖ 600-500)…….. 12

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
GENEL SERAMİK ÖZELLİKLERİ 14

4.1. Seramiklerin Şekillendirilmesi ve Pişirilmesi…… 14

4.2. Arkaik Dönem Seramiklerinin Üretim Teknikleri……..……..... 18

4.2.1. Siyah Figür Tekniği (MÖ 650-600)……..……. 18

4.2.2. Kırmızı Figür Tekniği (MÖ 530-520)…….……..…… 19

BEŞİNCİ BÖLÜM
MAYDOS KİLİSETEPE HÖYÜĞÜ'NDE ARKAİK DÖNEM 21

5.1. Maydos Kilisetepe Höyüğü Geç Geometrik–Erken Arkaik Dönem Mimari Buluntuları……..... 21

5.2. Yerleşmede Ele Geçen Arkaik Dönem Bezemeli Kap Formları……... 24

5.2.1. Tabak, Kâse ve Testi…….. 25

. 5.2.2. Krater ve Dinos……. 27

5.2.3. Oinochoe……. 28

5.2.4. Skyphos……..…….. 28

5.2.5. Kylix ve Rython……..……. 29

5.2.6. Amphora……...……. 29

5.2.7. Situla……...……..…….…… 30

5.2.8. Lekanis ve Pyxis……...……. 30

5.3. Maydos'un Arkaik Dönem Boyalı Seramiklerinde Görülen Bezeme Ögeleri……....……..... 32

5.3.1. Bant/Şerit Bezemeli Seramikler.…….…….... 33

5.3.2. Nokta ve Damla Bezemeli Seramikler……..…… 35

5.3.3. Işın Bezemeli Seramikler……..……. 36

5.3.4. Meander Bezemeli Seramikler…….. 38

5.3.5. Geometrik Bezemeli Seramikler…….. 40

5.3.6. Bitkisel Bezemeli Seramikler..... 43

Lotus ve Palmet Bezemeli Seramikler..... 43

Rozet/Çiçek Bezemeli Seramikler..... 45

5.3.7. Hayvan Figürü Bezemeli Seramikler..... 47

5.3.8. İnsan Figürü Bezemeli Seramikler..... 50

5.3.9. Hayvan ve İnsan Figürü Bezemeli Seramikler..... 51

5.3.10. Siyah Firnisli Seramikler..... 52

5.4. Maydos Kilisetepe Höyüğü Arkaik Dönem Boyalı Seramiklerinin Batı Anadolu Bölgesi'ndeki Yeri ve Önemi……..... 53

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ ve ÖNERİLER 56

KAYNAKÇA..... 58

EK 1. KATALOG……..…….…..... I

EK 2. LEVHALAR……...…… XXXIII

SİMGELER VE KISALTMALAR

a	Kabın Dış Yüzü	KU	Kulp Uzunluğu
b	Kabın İç Yüzü	Lev.	Levha
c	Kabın Yandan Profili	MÖ	Milattan Önce
AÇ	Ağız Çapı	no.	Numara
AG	Ağız Genişliği	**ss.**	Sayfa Sayısı
AK	Ağız Kalınlığı	TÇ	Tutamak Çapı
AY	Ağız Yüksekliği	TK	Tutamak Kalınlığı
BC	Before Christ	vb.	Ve Benzeri
Ç	Çap	Y	Yükseklik
Vol.	Volume	yy.	Yüzyıl
Çev.	Çeviren	KY	Kulp Yüksekliği
°C	Santigrat Derece	Fig.	Figür
DÇ	Dip Çapı	Çz.	Çizim
DK	Dip Kalınlığı	bkz.	bakınız
DY	Dip Yüksekliği		
D	Derinlik		
Ed.	Editör		
G	Genişlik		
K	Kalınlık		
Kat.	Katalog		
KÇ	Kulp Çapı		
KK	Kulp Kalınlığı		

HARİTALAR DİZİNİ

Harita No	Harita Adı	Sayfa No
Harita 1	Kuzey Batı Anadolu (Troas) Bölgesi'nin Gelibolu yarımadasında yer alan Maydos (Madytos) Kilisetepe Höyüğü'nün konumu (Aslan, 2014: 111)	3
Harita 2	Ionia Bölgesi yerleşimleri (Bingöl, 2009: 71)	53

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	Maydos Kilisetepe Höyüğü'nün stratigrafisi (Sazcı ve Başaran Mutlu, 2018: 141)	6

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik No	Grafik Adı	Sayfa No
Grafik 1	Dönemlere göre Maydos Kilisetepe Höyüğü kazısında ortaya çıkarılan boyalı seramik yoğunluğu (Çizen: Betül Saraçoğlu)	13
Grafik 2	Maydos Kilisetepe Höyüğü kazısında bulunan boyalı seramiklerin üzerinde ki bezemelerin yapıldığı teknikler ve yoğunlukları (Çizen: Betül Saraçoğlu)	20
Grafik 3	Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde bulunan antik kap formu parçaları ve yoğunlukları (Çizen: Betül Saraçoğlu)	25
Grafik 4	Maydos'ta ele geçen tabak, kâse ve testi parçalarının üzerinde görülen bazı bezemeler ve bunların yoğunlukları (Çizen: Betül Saraçoğlu)	26
Grafik 5	Tezde değerlendirilen seramik parçalarının bezeme ögeleri ve yoğunlukları (Çizen: Betül Saraçoğlu)	33
Grafik 6	Yerleşimde ele geçen bant bezemeli kap parçalarının yoğunlukları (Çizen: Betül Saraçoğlu)	35
Grafik 7	Maydos'ta ele geçmiş nokta ve damla bezemeli kap parçaları ve yoğunlukları (Çizen: Betül Saraçoğlu)	36
Grafik 8	Yerleşmede ele geçmiş ışın bezemeli kap parçaları ve yoğunlukları (Çizen: Betül Saraçoğlu)	38
Grafik 9	Maydos yerleşiminde ortaya çıkmış meander bezemeli kap parçalarının, bezemenin çeşitlerine göre buluntu yoğunluğu (Çizen: Betül Saraçoğlu)	40
Grafik 10	Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde ele geçmiş Geometrik Dönem'e tarihlenen geometrik bezemeli kap parçalarının miktarları (Çizen: Betül Saraçoğlu)	43

Grafik 11 Yerleşmede görülen bitkisel bezeme çeşitleri ve yoğunlukları (Çizen: Betül Saraçoğlu) 47

Grafik 12 Maydos'ta ele geçen hayvan figürlü kap parçalarının yoğunlukları (Çizen: Betül Saraçoğlu) 50

Grafik 13 Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde ortaya çıkartılan boyalı seramiklerin bölgesel yoğunluğu (Çizen: Betül Saraçoğlu) 55

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa No
Şekil 1	Çanakkale ilinin Eceabat ilçesinde günümüzdeki modern yerleşimin ortasında bulunan Maydos Kilisetepe Höyüğü'nün havadan fotoğrafı (Kazı Arşivi, 2011)	4
Şekil 2	Höyükte açılan açmaların konumları (Sazcı ve Çalış Sazcı, 2020: 29)	4
Şekil 3	Maydos'ta Oval Ev 1yapısında (a ve b) ve D4.2 açmasındaki çukurda (c ve d) ele geçen Erken Arkaik Dönem'in tipik G2/3 isimli kap parçaları (Aslan ve Sazcı, 2016: 6-8)	12
Şekil 4	Maydos'ta 2011 yılında yapılan kazılar sonucunda D3.2 açmasında açığa çıkartılmış Erken Arkaik Dönem'in tipik boyalı G2/3 isimli kap parçası (Kat. 1.7) (Çizen: Betül Saraçoğlu)	12
Şekil 5	Kapların el, ip, kalıp ve çark tekniğinde üretilme şekilleri (Çokay Kepçe, 2012: 238)	14
Şekil 6	Erken dönemlerde kullanılan kıskaç ve isli pişirme yöntemleri (Esgin, 2014: 63-67)	17
Şekil 7	Kubbeli fırında pişirme yöntemi (Pedley, 2012: 189-190)	17
Şekil 8	Maydos'ta ele geçen siyah figür tekniğinin uygulandığı kap parçaları (Çizen: Betül Saraçoğlu)	19
Şekil 9	Maydos'ta ele geçmiş kırmızı figür tekniğinin uygulandığı ağız kap parçası (Çizen: Betül Saraçoğlu)	19
Şekil 10	Maydos Kilisetepe Höyüğü'nün D4 karesinde ele geçmiş, Geç Geometrik - Erken Arkaik Dönem'e tarihlenen mimari yapı kalıntıları oval evler (Kazı Arşivi, 2017)	21
Şekil 11	Maydos Kilisetepe Höyüğü'nün D4.4 açmasında ortaya çıkarılan oval yapı 1'in görünümü (Kazı Arşivi, 2011)	22

Şekil 12 Maydos Kilisetepe Höyüğü'nün D4.2 ve D4.4 açmalarında ortaya çıkarılan oval yapı 2'in görünümü (Kazı Arşivi, 2016) 22

Şekil 13 Maydos Kilisetepe Höyüğü'nün D4.4 açmasında ortaya çıkarılan oval yapı 3'ün görünümü (Kazı Arşivi, 2011) 23

Şekil 14 Troia'da ortaya çıkarılmış oval planlı ev (Aslan ve Sazcı, 2016: 23) 23

Şekil 15 Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde yeni açılan E4.3 açmasının doğudan görünümü (Kazı Arşivi, 2019) 23

Şekil 16 E4.3 açmasındaki kesitte açığa çıkartılmış oval bir evin duvar kalıntısı (Fotoğraf: Betül Saraçoğlu) 23

Şekil 17 2017 yılında yapılan kazılarda E4.3 açmasında açığa çıkarılan çatı kiremiti parçasının çizimi (Kazı Arşivi, 2017) 23

Şekil 18 Tabak, kâse ve testi kap formları (Eker, 2018: 12) 26

Şekil 19 Dinos ve krater kap formları (Eker, 2018: 12-14) 28

Şekil 20 Oinochoe, skyphos, kylix, rython ve amphora kap formları (Akkurnaz, 2016: 212) 30

Şekil 21 Lekanis, pyxis ve situla kap formları (Akkurnaz, 2016: 216) 31

Şekil 22 Maydos'ta ortaya çıkarılan düz ve dalgalı bant bezemeli kap parçaları (Çizen: Betül Saraçoğlu) 34

Şekil 23 Klazomenai yerleşiminde ele geçmiş düz ve dalgalı bant bezemeli kaplar (Hürmüzlü, 1995: 165,169) 34

Şekil 24 Ege Bölgesi'ndeki Datça Burgaz / Eski Knidos kazı çalışmaları sırasında açığa çıkartılmış düz ve dalgalı bant bezemeli kap parçaları (Özer, 1998: 78-86) 34

Şekil 25 Klazomenai yerleşiminde ele geçmiş yatay bant bezemeli kaplar (Hürmüzlü, 1995: 185) 35

Şekil 26 Troia'da ele geçmiş G2/3 kap kulp parçaları (Zunal, 2008: 100) 35

Şekil 27 Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde ortaya çıkarılan nokta ve damla bezemeli kap parçaları (Çizen: Betül Saraçoğlu) 36

Şekil 28 Daskyleion yerleşiminde ele geçmiş nokta ve damla motifli kap parçaları (Görkay, 1990: 195-196) 36

Şekil 29 Maydos'ta ele geçmiş ışın bezemeli kap parçaları (Çizen: Betül Saraçoğlu) 37

Şekil 30 Daskyleion yerleşiminde ele geçmiş ince ve sivri uçlu ışın motifi bezemeli kap parçaları (Görkay, 1990: 195) 37

Şekil 31 Korinth yerleşiminde ele geçmiş dip kısmına yakın bir yere çift sıralı ışın motifinin yapıldığı kotyle kabı (Zanat, 2012: 14) 37

Şekil 32 Daskyleion yerleşiminde ele geçmiş ince ve sivri uçlu ışın motifi bezemeli kap parçaları (Görkay, 1990: 195) 38

Şekil 33 Meander bezemesi çeşitleri (Kaya, 2014: 2; Zanat, 2012: 38) 39

Şekil 34 Maydos yerleşiminde açığa çıkarılan Arkaik Dönem'e tarihlenen kesik ve çengel meander bezemeli kap parçaları (Çizen: Betül Saraçoğlu) 39

Şekil 35 Klazomenai yerleşiminde ele geçmiş meander bezemeli kap parçaları (Hürmüzlü, 1995: 175, 190) 39

Şekil 36 Daskyleion yerleşiminde ele geçmiş kesik meander bezemeli tabak (Koçak Yaldır, 2011: 96) 40

Şekil 37 Agora'da ele geçmiş kırmızı figür teknikli çengel meander bezemeli kap parçası (Moore, Philippides ve Bothmer, 1986: 456) 40

Şekil 38 Konsantrik daire motifi (Zanat, 2012: 31) 41

Şekil 39 Maydos'ta ele geçmiş konsantrik daire bezemeli kap parçası (Çizen: Betül Saraçoğlu) 41

Şekil 40 Troia'da ele geçmiş konsantrik daire bezemeli kap parçaları (Zunal, 2008: 98) 41

Şekil 41 Klazomenai'de ele geçmiş konsantrik daire bezemeli kâse (Zunal, 2008: 111) 41

Şekil 42 Smyrna'da ele geçmiş konsantrik daire bezemeli kap parçası (Zunal, 2008: 109) 41

Şekil 43 Ephesos'ta ele geçmiş konsantrik daire bezemeli kap parçası (Zunal, 2008: 113) 41

Şekil 44 Daskyleion yerleşiminde ele geçmiş konsantrik daire bezemeli ağız kenarı parçası (Koçak Yaldır, 2011: 96) 41

Şekil 45 Geometrik bezemelerin bazılarına örnekler (Zanat, 2012: 33-37) 41

Şekil 46 Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde ele geçen geometrik bezemeli kap parçaları (Çizen: Betül Saraçoğlu) 41

Şekil 47 Klazomenai ve Ephesos'ta ele geçmiş geometrik bezemeli kap parçaları (Zunal, 2008: 110-113) 42

Şekil 48 Miletos'ta ele geçmiş geometrik bant bezemeli kap parçaları (Zunal, 2008: 120) 42

Şekil 49 Bitkisel palmet ve lotus motifi örnekleri (Zanat, 2012: 40-41) 44

Şekil 50 Maydos'ta ele geçen palmet yaprağı ve lotus çiçeği motifli kap parçaları (Çizen: Betül Saraçoğlu) 44

Şekil 51 Agora'da ele geçmiş bitkisel palmet bezemeli kap parçaları (Moore, Philippides ve Bothmer, 1986: 230) 44

Şekil 52 Daskyleion yerleşiminde ele geçmiş bitkisel palmet bezemeli kap parçaları (Görkay, 1995: 196) 44

Şekil 53 Klazomenai ve Daskyleion yerleşimlerinde açığa çıkartılmış palmet ve lotus motifli kap parçaları (Hürmüzlü, 1995: 195, 214; Görkay, 1990: 200-203) 45

Şekil 54 Agora'da ele geçmiş bitkisel lotus bezemeli kap parçaları (Moore, Philippides ve Bothmer, 1986: 306-310) 45

Şekil 55 Rozet/çiçek motifinin erken dönemlerden-geç dönemlere kadar olan gelişimi (Zanat, 2012: 37-38) 45

Şekil 56 Maydos'ta ortaya çıkarılan noktalı ve yapraklı rozet/çiçek motifli kap parçaları (Çizen: Betül Saraçoğlu) 46

Şekil 57 Klazomenai yerleşiminde açığa çıkartılan üzerinde rozet/çiçek motifinin yer aldığı kap parçaları (Hürmüzlü, 1995: 167, 190) 46

Şekil 58 Korinth'de açığa çıkartılan üzerinde rozet/çiçek motifinin yer aldığı alabastron kabı (Zanat, 2012: 19) 46

Şekil 59 Agora'da açığa çıkartılan üzerinde rozet/çiçek motifinin yer aldığı kap parçası (Moore, Philippides ve Bothmer, 1986: 322) 47

Şekil 60 Daskyleion yerleşiminde açığa çıkartılan üzerinde rozet/çiçek motifinin yer aldığı kap parçası (Görkay, 1995: 167) 47

Şekil 61 Maydos'ta ortaya çıkarılan yaban keçisi stilli kap parçaları (Çizen: Betül Saraçoğlu) 48

Şekil 62 Troia (a) ve Klazomenai (b) yerleşimlerinde ortaya çıkartılmış yaban keçisi stilli kaplar (Aslan ve Pernicka, 2013: 42-45 (a); Erşen, 2010: 139-140(b)) 49

Şekil 63 Maydos'ta açığa çıkartılmış kuş figürü bezemeli kap parçaları (Çizen: Betül Saraçoğlu) 49

Şekil 64 Klazomenai (a) ve Daskyleion (b) yerleşimlerinde açığa çıkartılmış kuş figürü bezemeli kap parçaları (Hürmüzlü, 1995: 230 (a); Koçak Yaldır, 2011: 96 (b)) 49

Şekil 65 Maydos'ta ele geçmiş hayvan (su kuşu / kuğu, ördek) figürü bezemeli kap parçaları (Çizen: Betül Saraçoğlu) 50

Şekil 66 Troia'da ele geçmiş su kuşu (kuğu veya ördek) motifli kap parçaları (Heath ve Tekkök, 2006-2009: 9) 50

Şekil 67 Agora'da ele geçmiş hayvan (aslan) figürü bezemeli kap parçası (Moore, Philippides ve Bothmer, 1986: 428) 50

Şekil 68 Maydos'ta ele geçmiş insan figürü bezemeli kap parçası (Çizen: Betül Saraçoğlu) 51

Şekil 69 Agora'da ele geçmiş insan figürü bezemeli kap parçası (Moore, Philippides ve Bothmer, 1986: 441) 51

Şekil 70 Yerleşmede ele geçmiş hem insan hem de hayvan (at) figürü bezemeli kap parçası (Çizen: Betül Saraçoğlu) 51

Şekil 71 Agora'da ele geçmiş hem insan hem de hayvan (at) figürü bezemeli kap parçası (Moore, Philippides ve Bothmer, 1986: 463) 51

Şekil 72 Maydos'ta ele geçmiş siyah firnisli (boyalı) kap parçaları (Çizen: Betül Saraçoğlu) 52

Şekil 73 Agora'da ele geçmiş siyah firnisli kaplar (Moore, Philippides ve Bothmer, 1986: 521-525) 52

LEVHALAR DİZİNİ

Levha No	Levha Adı	Sayfa No
Levha 1	Bant/Şerit Bezemeli Seramik Parçaları (1-7)	XXXIV
Levha 2	Bant/Şerit Bezemeli Seramik Parçaları (8-13)	XXXV
Levha 3	Nokta ve Damla Bezemeli Seramik Parçaları (14-21)	XXXVI
Levha 4	Nokta ve Damla Bezemeli Seramik Parçaları (22-23) ; Işın Bezemeli Seramik Parçaları (24-28) ; Meander Bezemeli Seramik Parçaları (29)	XXXVII
Levha 5	Meander Bezemeli Seramik Parçaları (30-33) ; Geometrik Bezemeli Seramik Parçaları (34-36)	XXXVIII
Levha 6	Geometrik Bezemeli Seramik Parçaları (37-41) ; Bitkisel Bezemeli Seramik Parçaları (42-43)	XXXIX
Levha 7	Bitkisel Bezemeli Seramik Parçaları (44-51)	XL
Levha 8	Bitkisel Bezemeli Seramik Parçaları (52-59)	XLI
Levha 9	Hayvan Figürü Bezemeli Seramik Parçaları (60-67)	XLII
Levha 10	Hayvan Figürü Bezemeli Seramik Parçaları (68-70) ; İnsan Figürü Bezemeli Seramik Parçaları (71-72) ; Hayvan ve İnsan Figürü Bezemeli Seramik Parçaları (73)	XLIII
Levha 11	Hayvan ve İnsan Figürü Bezemeli Seramik Parçaları (74) ; Siyah Firnisli Seramik Parçaları (75-80)	XLIV

BİRİNCİ BÖLÜM
GİRİŞ

Maydos Kilisetepe Höyüğü (Madytos), Kuzey Ege'de Çanakkale ilinin Eceabat ilçesinde bulunmaktadır. Höyük ilçedeki yerleşimin tam ortasında yer alır. 200×180 metre büyüklüğü, denizden de 33 metre yüksekliği ile Gelibolu Yarımadası'nın günümüze kadar bilinen en büyük höyüğüdür (Sazcı, 2011: 389). Höyüğün yüzeyi yapılan tarımdan ve modern yerleşim içinde kalmasından dolayı tahrip edilmiştir. İlk olarak yüzey araştırması 1982 yılında yapılmış, bilimsel kazılara ise 2010 yılında başlanmıştır. Yapılan arkeolojik kazılarda Erken Tunç Çağı'ndan Bizans Dönemi'ne kadar birçok buluntuya rastlanılmış ancak antik dönemlerdeki tahribattan dolayı MÖ 7. ve 6. yüzyıllara ait çok fazla bir mimari kalıntı açığa çıkarılmamıştır (Sazcı, 2011: 390). Bu döneme ait sadece oval evlere, ocaklara, taş duvar ve çukur yapılarına ulaşılmıştır. Höyükte kazı çalışmaları devam etmektedir. Yakın zamanda açılan E4.3 ve C5.4 karelerinde, Arkaik Dönem ile alakalı birçok buluntu tespit edilmiştir. Gelecek yıllarda yapılacak olan çalışmalarda bu dönemle ilgili mimari buluntularda bir artış söz konusu olabilir.

Troas Bölgesi'ndeki bu yerleşimin ismi eski yazılı kaynaklarda Maydos, Madytos, Myndos, Maidos ve Maita olarak bilinir (Sazcı, 2008: 48). Troas Bölgesi yerleşimleri, MÖ 12. yüzyıldan itibaren Thrak kavimlerinin, Pseudo Skymnos ve Strabon gibi antik yazarlara göre MÖ 7. yüzyılda ise Midilli Adası'ndan (Lesbos) gelen Aioller'in hâkimiyeti altına girmiştir (Aslan ve Sazcı, 2016: 3). Yazılı kaynaklarda Atina kenti, MÖ 6. yüzyılın başlarında ekonomiyi güçlendirebilmek için yeni koloniler kurmak istemiş ve koloni için en uygun bölgenin de Trakya Khersonesosu yani Gelibolu Yarımadası olduğunu belirlemiştir (Sazcı, 2020: 15). Böylece Gelibolu Yarımadası'nda yer alan Maydos yerleşmesi de Atina kentinin hakimiyeti altına girmiştir. Daha sonra MÖ 6. yüzyılın sonlarında Pers Kralı Xerxes, tüm Anadolu gibi Trakya Khersonesosu'nda yani Gelibolu Yarımadası'nda yer alan Maydos yerleşmesini de Pers hükümdarlığı altına almıştır (Sazcı, 2020: 15). MÖ 480 yılında ise persler Batı Anadolu Bölgesi'nden çıkartıldıktan sonra, Trakya Khersonesosu yeniden Atina'nın kontrolü altına girmiştir. Tekrar görülebilecek pers tehlikesine karşı Atina önderliğinde MÖ 478 yılında Attika Delos Birliği kurulmuştur. Bu birliğe katılan kentler Atina ile anlaşma imzalayarak perslere karşı işbirliği yapmışlardır. Madytos yerleşmesi de MÖ 465 yıllarında Attika Delos Birliği'ne katılarak yeniden Atina'nın yönetimine geçmiştir (Sazcı, 2020: 16). Atina'nın da Philipp tarafından MÖ 346 yılında özgür bırakılmasından

sonra Atina egemenliği altındaki Trakya Khersonesosu'nun diğer yerleşimleri gibi Madytos (Maydos) yerleşimi de bağımsızlığına kavuşmuştur (Sazcı, 2020: 17).

Bu çalışma, Maydos'ta ki Arkaik Dönem tabakasının tanınması yanında bu bölgenin MÖ 7.ve 6. yüzyılları arasındaki seramiğinin anlaşılmasına da katkı sağlayacaktır. Tezin tamamı altı bölümden oluşmaktadır. İlk bölümü giriş kısmıdır. İkinci bölüm höyüğün coğrafyası, kazı tarihçesi ve stratigrafisi, üçüncü bölüm ise Batı Anadolu'da MÖ 1.binin ilk yarısındaki genel durumu ve Arkaik Dönem ile ilgili genel bilgiler sunmaktadır. Dördüncü bölümde boyalı seramiklerin şekillendirilmesi, pişmesi, hamur yapıları, üretim teknikleri ele alınmıştır. Beşinci bölümde de Maydos'un Arkaik Döneme ait mimari buluntularına, kazıda ortaya çıkarılan kap formları ve üzerlerindeki bezeme ögeleri ile Maydos Arkaik Dönem boyalı seramiklerinin Batı Anadolu Bölgesi'ndeki yeri ve önemini belirten detaylara yer verilmiştir. En son bölüm olan altıncı bölüm ise sonuç kısmıdır. Kaynakça, katalog ve levhalar kısımları da tezin sonunda yerini almıştır.

Yapılan bu tez çalışmasında izlenen yöntemler şu şekildedir: ilk olarak höyüğün Arkaik Dönemi'ne ait olabilecek bezemeli seramik parçaları, açmalara göre tespiti yapılarak bir araya getirilmiştir. Bu tespitten sonra seramiklerin teknik çizimlerine başlanmış ve aynı zamanda da fotoğrafları çekilmiştir. Çizimler ve fotoğraflar tamamlandıktan sonra, "Munsell Soil Color Chart" kataloğundan hepsinin hamur/kil renklerine bakılmıştır. Seramik parçalarını bezeme çeşitlerine göre kendi içinde gruplara ayırdıktan sonra kataloglama işlemine geçilmiştir. Oluşturulan katalogda ise seramiğin bulunduğu açma, seviye ve buluntu numaraları, çapı (Ç), korunmuş yüksekliği (Y), korunmuş kalınlığı (K), kabın genişliği (G) ve ortaya çıktığı derinliği (D), hamur özellikleri, katkı maddeleri, tanımı (tasviri) ve tarihi (dönemi) belirtilmiştir. Kataloglama işleminden sonra seramik grupları hakkında bilgiler toplanmıştır. Boyalı seramiklerin kâğıt üzerinde yapılan çizimleri taranarak bilgisayara aktarılmış ve daha kaliteli bir çizime imkân sağlayan IIIustrator programında tekrar çizilmiştir. Ardından çekilen fotoğraflar Photoshop programı ile düzeltmeleri yapıldıktan sonra yanına konulan çizimleriyle birlikte tez sayfasına eklenmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM
MAYDOS KİLİSETEPE HÖYÜĞÜ

Çanakkale ilindeki Eceabat ilçesinin antik adı Maydos (Madytos)'tur. Bu isim 1950'li yıllara kadar kullanım görmüştür (Sazcı, 2012: 48). Höyük Kilisetepe ismini üzerinde bulunan 20.yy'ın başlarına kadar faaliyet gösteren, Hagios Demetrios'a adanmış bir Ortodoks kilisesinden almaktadır (Sazcı, 2016: 57).

2.1. Coğrafik Konumu

Gelibolu Yarımadası'nın en büyük höyüklerinden birisi olan Maydos Kilisetepe Höyüğü, Çanakkale ili Eceabat ilçesinin tam ortasında (Şekil 1), Çanakkale Boğazı'nın batısında, Kilye Koyu'nun güneyinde yer alır (Harita 1). 200×180 metre büyüklüğünde oval formlu olan bu höyüğün deniz seviyesinden yüksekliği ise 33 metredir (Sazcı, 2011: 390). Höyüğün yüzeyi yapılan tarım ve modern yerleşim içinde kalmasından ötürü yoğun bir tahribata uğramıştır. Modern yapılaşma höyük içerisine kadar girmiştir. Höyüğün batı kısmında denizi doldurmak için yerel yönetimlerce iş makineleriyle toprak alınmış ve büyük bir kesit oluşmuştur. Güncel arkeolojik kazılar bu kesitin üstünde yoğunlaşmıştır.

Harita 1. Kuzey Batı Anadolu (Troas) Bölgesi'nin Gelibolu yarımadasında yer alan Maydos (Madytos) Kilisetepe Höyüğü'nün konumu.

Kaynak: Aslan, 2014: 111

Şekil 1. Çanakkale ilinin Eceabat ilçesinde günümüzdeki modern yerleşimin ortasında bulunan Maydos Kilisetepe Höyüğü'nün havadan fotoğrafı.
Kaynak: Kazı Arşivi, 2011

Yerleşimin stratigrafisini oluşturmak için 2010 yılında D3 ve D4 isminde iki büyük kare (20×20 m) açılmıştır. Bu kareler yine kendi içerisinde (10×10 m) alanlara bölünerek isimlendirilmiştir (D3 karesi D3.1, D3.2, D3.3 ve D3.4, D4 karesi de D4.1, D4.2, D4.3 ve D4.4 olarak dörder alana bölünmüştür) (Sazcı, 2011: 391). İlerleyen yıllarda buluntu durumuna göre kuzey, güney ve doğu yönlerinde C6.2, C5.4, D2.4, D5.1, E2.3 ve E4.3 gibi yeni açmalar açılmıştır (Şekil 2). Geometrik-Arkaik dönemlere ait buluntulara D4 açmaları, C5.4 ve E4.3 açmalarında diğer açmalara göre daha yoğun rastlanılmıştır.

Şekil 2. Höyükte açılan açmaların konumları.
Kaynak: Sazcı ve Çalış Sazcı, 2020: 29

2.2. Araştırma ve Kazı Tarihçesi

Maydos Kilisetepe Höyüğü, ilk defa 1982 yılında Mehmet Özdoğan tarafından yapılan bir yüzey araştırması sırasında keşfedilmiş ve incelenmiştir. Mehmet Özdoğan'ın yaptığı incelemeler sonucunda Troia büyüklüğünde çok geniş bir alana yayılmış yerleşim olan Maydos Kilisetepe Höyüğü'nün Troia yerleşimi ile çağdaş olduğu belirlenmiştir (Özdoğan, 1984: 64-65). Daha sonra 2010 yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Arkeoloji bölümü öğretim üyesi Göksel Sazcı başkanlığında bir ekip tarafından sistematik kazılara başlanmıştır (Sazcı, 2011: 389). 2010 yılında başlayan bu kazılar günümüzde hala devam etmektedir.

2.3. Höyüğün Stratigrafisi

Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde yapılan arkeolojik kazıların amacı, bölgede Erken Tunç Çağı'ndan Orta Tunç Çağı'na geçişi temsil eden dönemlerin araştırılması, bölgenin MÖ 2. bindeki genel yapısını anlayabilmek, Karanlık Dönem olarak adlandırılan MÖ 1200-800 yılları arasına tarihlenen dönem hakkında daha fazla bilgiye sahip olabilmek ve höyüğü koruma altına alarak bölge turizmine kazandırabilmektir (Sazcı, 2012: 49). Höyükte 2010 yılından günümüze kadar yapılan kazı çalışmaları sonucunda kendi içerisinde alt evreleri bulunan toplam 8 tabaka tespit edilmiştir (Tablo 1). Henüz anakayaya inilememiştir (Sazcı, 2016: 62).

Maydos'ta I. tabaka günümüzden Bizans Dönemi'ne kadar olan zaman dilimini kapsamaktadır. Tabakada döneme ait sırlı seramiklere, kalın duvarlı mimari yapı kalıntısı ve iki adet su kuyusuna ulaşılmıştır (Başaran Mutlu, 2018: 67). MÖ 5 - 4. yüzyıllara tarihlenen Klasik ve Helenistik Dönem Maydos'ta II. tabaka ile ifade edilmektedir. Tabaka iki alt evreye ayrılmıştır. Bu döneme ilişkin çok sayıda boyalı seramik parçası ele geçmiş, ancak birkaç duvar kalıntısı dışında plan verebilecek mimari yapıya rastlanılmamıştır (Başaran Mutlu, 2018: 67). Maydos'taki III. tabaka ise MÖ 8. - 6. yüzyıllara tarihlenen Geometrik ve Arkaik Dönemi temsil etmektedir. Tabakaya ait IIIa, IIIb ve IIIc şeklinde üç alt evre tespit edilmiştir. Dönemin tipik yapıları oval evlerdir. Evlerin içerisinde ve çevresinde ocaklara, çukurlara ve gündelik hayatta kullanılan seramiklerle aletlere rastlanılmıştır. Bunun yanı sıra dikdörtgen planlı olabilecek duvar kalıntıları da tespit edilmiştir (Aslan ve Sazcı, 2016: 3-5). IV. tabaka Erken Demir Çağı'na tarihlendirilmektedir. İki alt evreye ayrılmıştır. Tabakada dikdörtgen planlı evler tespit edilmiştir (Başaran Mutlu, 2018: 68). V. tabaka Geç Tunç Çağı'nı ifade eden tabakadır. Va, Vb ve Vc şeklinde üç alt evreye ayrılan tabakadaki

Vc evresi olan eski evreyi kil sıvalı çukurlar, Vb evresi olan yerleşim evresini de dikdörtgen planlı evler temsil etmektedir (Sazcı ve Başaran Mutlu, 2018: 141). VI. tabaka Orta Tunç Çağı'nın geç dönemini, VII. tabaka Orta Tunç Çağı'nın erken dönemini ifade etmektedir. Yerleşimin Erken Tunç Çağı III dönemi ise VIII. tabaka olarak adlandırılmıştır. 3.60 m genişliğindeki taş örgü savunma duvarı bu tabakada açığa çıkarılmıştır (Başaran Mutlu, 2018: 64-65).

Tablo 1

Maydos Kilisetepe Höyüğü'nün stratigrafisi.

TABAKALAR	EVRELER	DONEM	C14 TARİHLEME	TROİA
I	a b	Bizans- Yakın Dönem		
II	a b	Klasik- Hellenistik Dönem		VIII
III	a b c	Geometrik- Arkaik Dönem		
IV	a b	Erken Demir Çağ	M.Ö. 1127- 931	yak. M.Ö. 950 VIIb1-3 yak. M.Ö. 1180
V	a b_1 b_2 c	Geç Tunç Çağı	M.Ö. 1340- 1305 M.Ö. 1450- 1380 M.Ö. 1630- 1497 M.Ö. 1685- 1520 M.Ö. 1745- 1620	yak. M.Ö. 1200 VIIa yak. M.Ö. 1300 VI Geç VI Orta
VI	a b c	Geç Orta Tunç Çağı	M.Ö. 1795- 1760 M.Ö. 1850- 1770 M.Ö. 1945- 1865	VI Erken yak. M.Ö. 1750
VII	a b c d	Erken	M.Ö. 2080- 2060	V yak. M.Ö. 1900
VIII		Erken Tunç Çağı III		yak. M.Ö. 2000 IV

Kaynak: Sazcı ve Başaran Mutlu, 2018: 141

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BATI ANADOLU'DA MÖ 1. BİNİN İLK YARISINDA GENEL DURUM

Geç Tunç Çağı'nın sonlarına denk gelen MÖ 1200'lerde nüfus artışı, ekonomik, askeri ve siyasi sebepler nedeniyle Antik Yunanistan'dan Batı Anadolu'ya bir göç dalgası yaşanmıştır. Göç eden bu topluluklar İonlar, Aioller ve Dorlar şeklinde üçe ayrılır (Öztepe, 2009: 11). Batı Anadolu'ya göç eden Akalar, Büyük Menderes ve Küçük Menderes nehirleri arasında kalan kıyı bölgelerine yerleşmişlerdir. Yerleşilen bu bölgeye İonia, burada yaşayan topluluğa ise İonlar adı verilmiştir. Anadolu'ya ilk gelen İonlar, Batı Anadolu'nun orta kısımlarına yerleşerek birçok şehir devleti kurmuşlardır. Miletos, Ephesos, Samos, Priene ve Klazomenai İonlara ait yerleşimlerden bazılarıdır (Bingöl, 2009: 70-75). İonları, Aiollerin ve Dorların takip ettiği bilinir. Aioller, Antik Yunanistan'da yaşamış Yunan kavimlerinden birisidir. Tesalya ve Boeotia bölgeleri ile Batı Anadolu'nun kuzey kesimlerine bugünkü Çanakkale – İzmir kıyılarına yerleşmişlerdir. Yerleştikleri bölgeye Aiolis, burada yaşayan topluluğa ise Aioller adı verilmiştir. Kuzeybatı Anadolu'daki Troas bölgesinde yer alan Lampsakos (Lâpseki) ve Maydos (Eceabat) yerleşimleri de Aiollerin hâkimiyeti altındadır (Öztepe, 2009: 12-14). Aiollerden sonra Dorlar, MÖ 900'lerde Batı Anadolu'nun güney bölgelerine yerleşmiş kavimlerden bir diğeridir. Yerleştikleri bölgeye Doris, burada yaşayan topluluğa ise Dorlar adı verilmiştir. Rhodos, Kos, Halikarnasos ve Knidos Dorlara ait yerleşimlerdendir (Bingöl, 2009: 76-78). Yapılan göç hareketleri ile ilgili yeterli sayıda arkeolojik ve yazılı kaynak bulunmamasından dolayı da bu dönem literatürde "Karanlık Dönem" olarak bilinir (Oransay, 2012: 112-113). Ancak MÖ 7. yüzyılda Asur yazılı kaynaklarında Gyges'den Lydia'nın kralı olarak bahsedilir. Gyges'in yönetime geçmesiyle Miletos, Smyrna ve Kolophon gibi antik kentler alınmıştır (Görkay, 1999: 189). Gyges'in oğlu Ardys'te Miletos ile mücadeleye devam etmiş ve Priene'yi ele geçirmiştir (Görkay, 1999: 190). Yönetime geçen Kroisos ise Ionia kıyılarındaki kentleri vergiye bağlamaya çalışsa da daha sonra Ionia ile anlaşmayı tercih etmiştir. Phrygialılar, Mysialılar, Thraklar, Bithynialılar, Karia, Dorlar ve Pamphylialıları egemenliği altına almıştır. Kroisos'un yönetimi, pers kralı ve komutanı Kyros'un Sardis'i MÖ 547/546 yılında alması ile sona ermiştir (Görkay, 1999: 191).

R. M. Cook'a ve J. Boardman'a göre Protogeometrik Dönem MÖ 1050-900 yılları arasına tarihlendirilir. Dönem kendi içinde Erken Protogeometrik Dönem (MÖ 1050-1000), Orta Protogeometrik Dönem (MÖ 1000-950) ve Geç Protogeometrik Dönem (MÖ 950-900) olmak üzere üçe ayrılır (Cook, 1998: 12-20; Boardman, 2016: 6-18). R. M. Cook, J.

Boardman ve J.N. Coldstream'a göre Geometrik Dönem ise MÖ 900-700 yılları arası tarihlendirilmiş ve kendi içinde Erken Geometrik Dönem (MÖ 900-850), Orta Geometrik Dönem (MÖ 850-760) ve Geç Geometrik Dönem (MÖ 760-700) şeklinde üçe ayrılmıştır (Cook, 1998: 12-14; Boardman, 2016: 6-10; Coldstream, 2008: 8-16). MÖ 8. yy'ın ortalarından MÖ 7. yy'ın sonlarına kadar olan zaman aralığı ise Orientalizan Dönem'e tarihlendirilir. Kendi içinde Erken Arkaik Dönem (MÖ 700-650), Orta Arkaik Dönem (MÖ 650-600) ve Geç Arkaik Dönem (MÖ 600-500) olarak üçe ayrılan Arkaik Dönem, R.M. Cook'a göre MÖ 700-500 yılları arasına tarihlendirilir (Cook, 1998: 15-20).

3.1. Protogeometrik Dönem (MÖ 1050-900)

MÖ 1050'li yıllarda Atina'da başlayan Protogeometrik Dönem, Erken Protogeometrik Dönem (MÖ 1050-1000), Orta Protogeometrik Dönem (MÖ 1000-950) ve Geç Protogeometrik Dönem (MÖ 950-900) olmak üzere üçe ayrılmaktadır (Coldstream, 2008: 4). Proto "ön", "öncü", "ilk" ve "hazırlık" anlamlarına geldiği için Protogeometrik Dönem, Geometrik Dönem'in öncüsü, hazırlık evresidir. Dönemin tipik mimarisi ahşaptan yapılmış oval evlerdir. Heykeltraşlık alanında ise küçük boyutlu pişmiş toprak heykelciklerin üretimi söz konusudur (Öztepe, 2009: 79). Ancak "Karanlık Dönem" olarak adlandırılan bu zaman diliminde yer alan Protogeometrik Dönem, her yönü ile tam olarak aydınlatılamamıştır.

Miken'den Geometrik Dönem'e geçişi temsil eden Protogeometrik Dönem, aynı zamanda kendisine has tarzı olan ayrı bir stildir. Protogeometrik Dönem seramiğine baktığımızda, Protogeometrik stilde üretilmiş kapların çoğunluğunu hızlı çarkta yapılan amphora, krater ve oinochoe ve çeşitli şekillerdeki kâseler oluşturur (Coldstream, 2008: 5). Kapların dekorasyonunda ise pergel yardımıyla çok sayıda yapılmış konsantrik ve yarı konsantrik daireler kullanılır. İçi çapraz taralı üçgen, dikdörtgen, simetrik olarak düzenlenmiş zikzak benzeri dekorasyonlarda kapların üzerinde yerini alır. Kap formlarının üzerine oldukça düzenli kalabalık olmayan sahneler betimlenir. Kapların kil rengi açık, bezeme de kullanılan boya renkleri ise koyu kahverengi ve siyah renktetir. Protogeometrik seramik ile ilgili ilk buluntular Atina akropolünün kuzeybatı yönünde bulunan Kerameikos'un yakınındaki Dipylon mezarlığında yapılan kazılar sonucunda ortaya çıkarılmıştır (Coldstream, 2008: 5-6). Ortaya çıkarılan bu seramikler Desborough tarafından başka yerlerde de açığa çıkartılmış Protogeometrik Dönem seramikleri ele alınarak incelenmiştir (Coldstream, 2008: 6). Erken Protogeometrik Dönem'de kaplar hamur

renginde bırakılıp, boya bezemeler daha çok kabın gövdesinin üst kısmına (omuzuna) betimlenir, alt kısmı ise boş bırakılırdı. Orta Protogeometrik Dönem'de de boya kullanımı önceki döneme göre biraz daha artış göstermiş, bezemeler kabın gövdesinin hem üstüne hem de altına yapılmaya başlanmıştır ve son olarak diğer dönemlere kıyasla boyadaki en çok artış Geç Protogeometrik Dönem'de görülen bezemelerin yapımında olmuştur (Coldstream, 2008: 7). Bu dönemde bezemeler kapların tüm yüzeyine yayılır.

2014 yılında Maydos'ta yapılan kazı çalışmalarında Protogeometrik Dönem'e tarihlenen gri hamur renkli, çark yapımı, iyi derecede pişmiş, siyah boyalı iç içe konsantrik daire motifli bir adet açık kap gövde parçası ele geçmiştir (Kat. no. 34). Konsantrik daire, birden fazla fırçanın pergelle birleştirilmesi sonucu oluşur. Kap parçasına yapılan bu konsantrik daire motifindeki pergel izini görmek mümkündür. Aynı zamanda yerleşimin D4.2 açmasında yer alan Oval ev 2 yapı kalıntısının kuzeyindeki bir çukurda da, Protogeometrik Dönem'e tarihlenen konsantrik daire motifli amphora kap parçası açığa çıkartılmıştır (Aslan ve Sazcı, 2016).

3.2. Geometrik Dönem (MÖ 900-700)

MÖ 900'lü yıllarda Protogeometrik Dönem'in sona ermesiyle birlikte MÖ 900-700 yüzyılları arasına tarihlenen Geometrik Dönem başlar.[1] Kendi içinde Erken Geometrik (MÖ 900-850), Orta Geometrik (MÖ 850-750) ve Geç Geometrik (MÖ 750-700) olmak üzere üç ayrı döneme ayrılmaktadır (Boardman, 2016: 7). Bu dönemin de bilinen mimari yapısı taştan inşa edilen oval evlerdir. Evlere girişler genellikle kısa duvar tarafından gerçekleşir. Ayrıca bu dönemde yine sunak gibi kült alanları kullanılmış ve pişmiş topraktan heykelcik üretimine devam edilmiştir (Pedley, 2012: 106). Seramiklerin üzerine ise dönemin adından da anlaşılacağı üzere geometrik motifler betimlenir. Dönemin en önemli kap formları Protogeometrik Dönem'de de kullanılmış olan amphora, krater, oinochoe ve kâselerdir. Kapların dekorasyonunda ise meander, dalgalı ve düz çizgi, dikdörtgen, kare ve üçgen motifleri kullanılır (Coldstream, 2008: 12-15).

Erken Geometrik Dönem seramiklerinde, Protogeometrik Dönem'de de görülen düz ve dalgalı çizgi bezemeleri daha da incelmiş ve özenli bir şekildedir. Dairesel motif

[1] Döneme adını veren geometrik desenli (içi taralı üçgenler, gamalı haç motifi, baklava dilimi vb.) seramiklerdir (Coldstream, 2008: 12).

kullanımının devam ettiği bu dönemde, içi taralı üçgenler, kare ve dikdörtgen ile basit meander motifleri ön planda yer almaktadır (Coldstream, 2008: 10-21). Orta Geometrik Dönem'in sonuna (MÖ 8. yy'ın başı) doğru kapların kulp kısmına yakın yan bölgelerine hayvan figürleri yapılmaya başlanmış, ortası ise geometrik motifler ile bezenmiştir. Dönemin sonunda ise vücutları üçgen, kolları düz bir çizgiden oluşan basit figür tekniğinde yapılan, perspektif olmayan insan figürleri betimlenmiştir (Coldstream, 2008: 21-28). Geç Geometrik Dönem'de insan-hayvan figürlerinin kullanıldığı araba yarışı ve savaş sahneli bezemeler, ikili şeritler arasına çok yoğun miktarda ve de çok sık aralıklarla betimlenmiştir (Coldstream, 2008: 29). Gamalı haç, noktalı rozet ve üçgen motifleri kapların üzerinde doldurma motifi olarak kullanılır. Ayrıca Geç Geometrik Dönem kuşlu kâseleriyle bilinir.

Maydos'ta ele geçen çark yapımı, hamur rengi açık kahverengi, krem astarlı, kahverengi ve siyah boyalı içi taralı üçgen (Kat. no. 40), kafes örgü, gamalı haç, çiftli sarmal motifleri (Kat. no. 41) ve baklava dilimi (Kat. no. 38) motifinin betimlendiği kap parçaları, Orta Geometrik Dönem'e tarihlendirilmektedir. Aynı zamanda yerleşmede Geç Geometrik Dönem'e tarihlenen çark yapımı, çok iyi pişmiş ve kompakt (sıkı) hamurlu, düz bant, içi taralı üçgen ve kuş figürünü motifli kuşlu kâse (Kat. no. 60, 61) görülmektedir.

3.3. Arkaik Dönem (MÖ 700-500)

MÖ 7.- 6. yüzyılları arasına tarihlenen Arkaik Dönem, R. M. Cook'a göre kendi içinde Erken Arkaik Dönem (MÖ 700-650), Orta Arkaik Dönem (MÖ 650-600) ve Geç Arkaik Dönem (MÖ 600-500) olmak üzere üç gruba ayrılır (Cook, 1946: 72). Arkaik Dönem'in erken evresinde mimari yapı olarak taştan oval ev yapma geleneği devam ederken, orta ve geç evrelerinde ise taştan dikdörtgen mimari yapılar inşa edilir. Mimari yapılarda karşımıza çıkan alçı sıva ve kireç harçlı tabanlar, Arkaik Dönem'de değil Arkaik Dönem sonrasında görülen MÖ 4. yüzyıla tarihlenen Klasik Dönem'de kullanılmıştır (Cook, 1946: 75-76). Arkaik Dönem evlerini (yapılarını) korumak için topraktan düz damlar ve kırma saz çatılar, kurumsal yapılara ise çatı kiremitleri yapılmıştır (Aslan ve Günata, 2014: 93-95). Erken Arkaik Dönem bezemeli kaplarına siyah figür tekniğinde her bir detayı kazıma ile verilmiş motifler betimlenirken, Orta ve Geç Arkaik Dönem bezemeli kaplarında ise kırmızı figür tekniğinde detayları boyama ile verilmiş çeşitli motiflerin betimi yer alır. MÖ 6. yüzyılın ortalarına doğru Batı Anadolu'ya Pers ordusunun girmesiyle birlikte bazı kentler ve Kara Yunanistan halkı toplanıp Pers ordusuna karşı bir ayaklanma (Ionia ayaklanması)

başlatır. Ayaklanmanın sonucunda birçok Batı Anadolu ile Yunan halkı kentlerinden sürülmüş ve Arkaik Dönem sona ermiştir (Pedley, 2012: 147-150).

3.3.1. Erken Arkaik/Orientalizan Dönem (MÖ 700-650)

Geç Geometrik Dönem'in devamı niteliğinde olan Erken Arkaik Dönem'de mimari yapı kalıntısı olarak yine oval evler görülmeye devam eder (Cook, 1998: 22). Döneme ait boyalı kapların bezemeleri oldukça basit bir şekilde yapılır. Dış yüzeyleri öncelikle açık renkli bir astar ile kaplanır. Bu astar üzerine Geometrik Dönem'de kullanılan kalın bant-dalgalı çizgi motifleri ile yaban keçisi stilli seramiğe ismini veren yaban keçisi başta olmak üzere, geyik, aslan, boğa ve kaz gibi değişik hayvan figürleri betimlenmiştir (Kaba, 2008: 32). Yapılan insan figürleri ise Geometrik Dönem'e göre daha çok gelişmiştir. Bitkisel bezeme olan rozetler (çiçekler) ve üçgen biçimdeki ışınlar kap formunun alt kısmına doldurma motifi olarak yapılmışlardır. Figürlerin yapımında siyah figür tekniği kullanılmıştır.

Yerleşimde Geç Geometrik – Erken Arkaik Dönem'e tarihlendirilen oval evler açığa çıkarılmıştır. Maydos'taki boyalı kap parçalarının % 30'u bu döneme aittir. Kapların hamur renkleri genellikle kırmızı ve kahverengi tonlarında, çark yapımı, iyi pişmiş, hamur yapısı kompakt (sıkı) ve gözeneksizdir. Kapların çoğunluğu düz-dalgalı ve ince-kalın bantlı (Kat. no. 1, 2, 3 ve 13), meander (Kat. no. 29, 30 ve 31), bitkisel rozet/çiçek (Kat. no. 50, 51 ve 52) bezemeli, lotus-palmet motifli (Kat. no. 43 ve 46) ve hayvan (Kat. no. 62 ve 70) figürü bezemelidir. Erken Arkaik Dönem'e tarihlenen tipik kap formları kâse ve kantharos olan boyalı G2/3 seramik parçaları da karşımıza çıkmaktadır. Maydos'un Oval Ev 1 kalıntısında da bu döneme tarihlenen boyalı G2/3 seramik parçaları ele geçmiştir (Şekil 3) (Aslan ve Sazcı, 2016: 6-14). Geç Geometrik Dönem'de kullanılan Kuşlu kaplar, bu dönemde de görülmektedir. Çoğunlukla yonca ağızlı kap formlarının kullanılmasıyla birlikte pyxis, krater, skyphos ve amphora gibi kap formları da zaman içinde kullanılmıştır (Aslan ve Pernicka, 2013: 38). Maydos'ta D4/4 açmasında yonca ağızlı, kap formu oinochoe olan ince ve kalın bant bezemeli (Kat. no. 9) bir seramik parçası ortaya çıkmıştır.

Şekil 3. Maydos'ta Oval Ev 1yapısında (a ve b) ve D4.2 açmasındaki çukurda (c ve d) ele geçen Erken Arkaik Dönem'in tipik G2/3 isimli kap parçaları.
Kaynak: Aslan ve Sazcı, 2016: 6-8

Şekil 4. Maydos'ta 2011 yılında yapılan kazılar sonucunda D3.2 açmasında açığa çıkartılmış Erken Arkaik Dönem'in tipik boyalı G2/3 isimli kap parçası (Kat. no. 7).

3.3.2. Orta Arkaik Dönem (MÖ 650-600)

Bu dönemin karakteristik seramiğini, MÖ 7. yüzyılın ikinci yarısında yaban keçisi stilli olarak ele alınan iç yüzeyi açık astarlı, astarın üstü ise bitkisel bezemeler ve geometrik motiflerle süslenen kap parçaları oluşturmaktadır (Aslan ve Günata, 2014: 99). Orta Arkaik Dönem'de form olarak genellikle tabak, meyvelik, amphora, olpe, skyphos ve yonca ağızlı kap formları kullanılır (Cook, 1948: 78).

Maydos'taki incelenen boyalı seramik parçalarının % 45'i bu döneme aittir ve burada skyphos, krater ve yonca ağızlı kâse gibi kap formları mevcuttur. Çark yapımı, iyi derecede pişmiş, kompakt (sıkı) hamurlu ve gözeneksiz kapların yüzeylerine ise atlılar (Kat. no. 74), insan figürleri (Kat. no. 72), bitkisel bezemeler (Kat. no. 58, 59, 53, 54, 55 ve 56), düz-dalgalı bant motifleri (Kat. no. 4, 5, 6, 7, 9, 10 ve 12) ile ışın dizinleri (Kat. no. 25, 26) ve çengel meander bezemesi (Kat. no. 32) boyama tekniği uygulanarak yapılmıştır.

3.3.3. Geç Arkaik Dönem (MÖ 600-500)

Bu dönemdeki bezemeli seramiklerin üzerine sfenks gibi mitolojik yaratıklar, atlılar gibi figürlerle birlikte, savaş sahneleri ender olarak ta mitolojik sahneler uygulanmaktadır (Aslan ve Pernicka, 2013: 40). MÖ 6. yüzyılın sonlarına doğru, Erken ve Orta Arkaik

Dönem'de görülen yaban keçisi stilli seramik üretimi Geç Arkaik Dönem'de tamamen ortadan kalkmıştır (Cook, 1948: 80). Dönemde bezeme detaylarının kazıma ile verildiği siyah figür tekniği çok az kullanılırken, her bir bezeme detayının boyama ile verildiği kırmızı figür tekniği ise yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Figürler kırmızı figür tekniğinde kırmızı/toprak rengi, siyah figür tekniğinde de siyah boyalıdır.

Maydos'ta ele geçen boyalı seramik parçalarının % 10'u bu döneme aittir. Döneme ait boyalı kap parçalarının iç yüzeylerinde görülen çark izleri, genelinin hızlı çark yapımı olduğunu gösterir. Çok iyi derecede pişmiş ve olabildiğince sağlam (kırılgan olmayan/dayanıklı) olan bu kapların hamur yapıları kompakt (sıkı) ve gözeneksizdir. Kapların üzerinde rozet (Kat. no. 57), ışın (Kat. no. 27, 28) ve nokta gibi motifler (Kat. no. 19 ve 20) ile atlı (Kat. no. 73) betimleri görülür. Geç Arkaik Dönem ile birlikte Arkaik Dönem sona ermiş, yerini ise figüratif konuların ön planda olduğu MÖ 5.- 4. yüzyıllara tarihlenen Klasik Dönem almıştır.

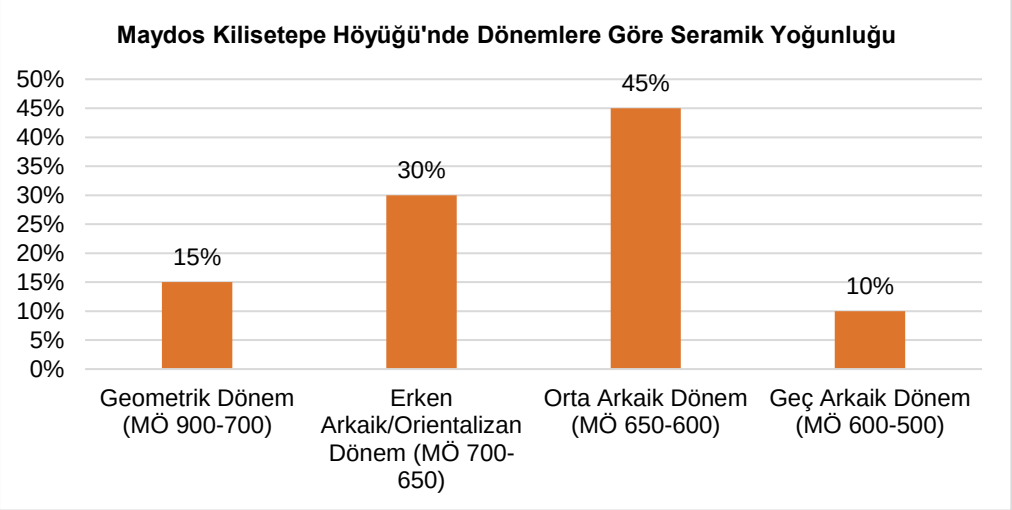

Grafik 1. Dönemlere göre Maydos Kilisetepe Höyüğü kazısında ortaya çıkarılan boyalı seramik yoğunluğu.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
GENEL SERAMİK ÖZELLİKLERİ

Seramiğin üretiminde kullanılan kile, genel olarak farklı teknikler kullanılarak çeşitli kap formu şekilleri verilir. Şekli verilen kabın ya tek yüzüne ya da her iki yüzüne astar uygulanır. Astarlaması yapılan kaplar 950 °C'deki kubbeli fırınlarda pişirilir (Pedley, 2012: 191). Pişmiş boyalı seramiklerin üzerindeki bezemelerin detayları, Arkaik Dönemin erken evrelerinde kazıma çizgi yöntemi, geç evrelerinde ise boyama yöntemi ile gösterilir (Boardman, 2016).

4.1. Seramiklerin Şekillendirilmesi ve Pişirilmesi

Genellikle boyalı boyasız tüm seramiklerin ana hammaddesi doğada bol miktarda bulunan kildir. Saf haliyle bulunması oldukça zor olan kil, içindeki demir oksitten dolayı kırmızımtırak, limonitten sarımtırak ve manganez oksitten dolayı da gri renginde olur (Çokay Kepçe, 2012: 238). Ayrıca kalker ve mika gibi minerallerde kile sonradan eklenir. Kil en iyi nehir yataklarında bulunur (Çokay Kepçe, 2012: 237). Hammadde olarak elde edilen kil ilk önce toz haline getirilir ve içindeki malzemeleri temizlenmesi "levigasyon" adı verilen yöntem ile sağlanır (Pedley, 2012: 189). Bu temizleme işlemi birkaç kez tekrarlanır. Daha sonra alüminyum oksit ve silikon dioksit gibi maddeler kile eklenip hep birlikte karıştırılır ve içine su eklenerek eller ile hamur kıvama gelene kadar ("Kama" olarak bilinen bir işlem) yoğrulur (Pedley, 2012: 190). Yoğrulan kil belli bir süre dinlendirilir. Dinlendirilen kile istenilen kap şekilleri dönemden döneme el, ip, kalıp ve çark gibi farklı üretim teknikleri kullanılarak yapılır (Şekil 5).

Şekil 5. Kapların el, ip, kalıp ve çark tekniğinde üretilme şekilleri.
Kaynak: Çokay Kepçe, 2012: 239

El ile yapılan şekillendirme ilk olarak Neolitik Dönem'de (MÖ 8000-5500) başlamıştır (Zengin, 2007: 17). Yunanistan'da ise elle üretim tekniği Erken Tunç Çağı (MÖ 3000-2500) süresince kullanılmıştır. Aynı dönemde Kıbrıs ve Girit'te de el yapımı örnek kaplar ele geçmiştir (Zengin, 2007: 19). El ile yapılan üretimde daha çok silindirik ve yuvarlak şekillerin verildiği basit kap formları elde edilir. Genellikle de yemek pişirmek ve saklamak için kullanılan mutfak kapları elde üretilir. İp tekniğinde, kili ip gibi dolayarak silindirik biçimli kapların üretimi söz konusudur. Genellikle tabak ve kâse gibi düz – yassı (yayvan) kapların yapımında kullanılan kalıp tekniğinde de, adından da anlaşılacağı üzere kilin belli bir kap formu kalıbına oturtulması sonucunda istenilen kap formu üretimi gerçekleşir.

Çark ile üretim tekniğinin ne zaman ve kimler tarafından icat edildiği bilinmemektedir. Ancak çarkın bilinen ilk örnekleri Mezopotamya'nın Uruk kentinde bulunmuştur ve MÖ 3500'lere tarihlendirilmiştir (Zengin, 2007: 20). Anadolu'da ise çark ile üretim tekniği ilk kez MÖ 3000-2000 yılları arasında Alişar, Boğazköy ve Troia'da görülür (Zengin, 2007: 21). MÖ 7.- 6. yüzyıllarda çark ile üretim tekniği Yunan uygarlığında en üst seviyesine ulaşmıştır ve bundan dolayı Yunanlılar çarkı kendilerinin icat ettiklerini savunmuşlardır. Fakat MÖ 6. yüzyılda yaşayan ünlü tarihçi Homeros, İlyada isimli eserinde çark ile üretim tekniğinden bahseder; bu da çarkın icadının MÖ 6. yüzyıldan önce olduğunu göstermiştir (Zengin, 2007: 22-23). Bu teknik ağır ve hızlı çark olmak üzere ikiye ayrılır. Daha çok büyük boyutlu kap formu üretiminin gerçekleştirildiği ağır çark sisteminde, adından da anlaşılacağı üzere çark oldukça yavaş bir şekilde ayak ile döndürülür. Hızlı çark tekniğinde ise çarkın hızlı bir şekilde el ile döndürülmesiyle hem çok hızlı hem de ince ve kaliteli kap üretimi söz konusudur. Kabın ilk önce bahsedilen bu üretim tekniklerinden herhangi birisi kullanılarak gövdesi yapılır. Daha sonra ağız, dip ve kulp gibi bazı kısımları elde şekillendirilip kaba eklenir.

Maydos'ta Arkaik Dönem'e ait ele geçmiş boyalı kap parçalarının geneli çark yapımıdır. Kap parçalarının iç yüzeylerinde yer alan çark izlerini belirgin bir şekilde görmek mümkündür. Pişme dereceleri iyi olan bu kapların hamurları kompakt (sıkı/gözeneksiz)'tır. Çoğunlukla hızlı çark yapımı olan boyalı kapların hamur yapısı ise incedir. Bu boyalı seramik parçalarının hamuruna küçük taşçıklar, kalker ve mika gibi minerallerden oluşan katkı maddeleri eklenir ya da hiçbir katkı maddesi eklenmez.

Şekillendirilmesi biten seramiğin ön kurutması yapılır. Daha sonra pişirme aşamasına geçilir ama pişirmeye geçmeden önce boyalı kapların iç ve dış yüzeyleri, açık veya koyu renkte olan kil ve suyun karışımından oluşan astar ile kaplanır (Çokay Kepçe, 2012: 239). Astarın kullanılmasının amacı, bu seramiklerin dış yüzey görünümünü daha düzgün ve parlak göstermek, kabın gövdesinin ana rengini saklamaktır. Daldırma, akıtma ve fırçalama gibi kaptan kaba değişim gösteren farklı astarlama yöntemleri vardır (Pedley, 2012: 192). Kâse benzeri derin kaplar direkt astara daldırılırken, tabak gibi daha düz zeminli kaplar ise akıtma ve fırçalama teknikleri kullanılarak astarlanır. Astarın Anadolu'da "madına, halas ve badalanama" gibi değişik isimleri vardır (Çakır, 2011: 31). Astarlama işlemi tamamlanan seramiğin yüzeyine çeşitli boyalı bezemeler betimlenir. Bezemeler sadece bir çeşit boyayla yapılmaz, dönemden döneme boya çeşitliliği artış gösterir (Çakır, 2011: 81-82). Bezemesi yapılan kap perdahlanır. Maydos'ta üzerine bantlı, bitkisel (rozet, lotus-palmet), meander, ışın, nokta, yaban keçisi, hayvan ve insan gibi betimlemelerin yapıldığı birçok boyalı seramik parçası ele geçmiştir.

Bezemesi yapılan seramiğin, ön kurutmadan sonra ana kurutmasının da yapılmasının ardından pişirme aşamasına geçilir. Kaplar dönemden döneme farklı pişirme yöntemleri kullanılarak pişirilir. Kıskaç pişirme, isli pişirme ve kubbeli fırınlarda pişirme gibi değişik kap pişirme teknikleri mevcuttur (Esgin, 2014: 61-63). Genellikle erken dönemlerde karşımıza çıkan "kıskaç pişirme" tekniğinde seramikler doğrudan ateş ile temas ederek pişer (Esgin, 2014: 61-62).[2] "İsli pişirme" tekniğinde[3] ise sığ bir çukur açılır, kaplar açılan bu çukurda düz bir zemin üzerine oturtulur ve üzeri odunlar ile kaplanıp yakılır (Şekil 6). Bunun sonucunda pişme aşaması tamamlanan her bir kabın eşit derecede pişmediği ve sağlam olmadığı görülür (Esgin, 2014: 62-63). Daha sonra geç dönemlerde ve günümüzde de hala kullanılmaya devam edilen kapların her birinin eşit derecede piştiği "kubbeli fırında pişirme" yöntemine[4] geçilir (Şekil 7). Pişirme aşamasına geçildiğinde şekli verilen kaplar, ilk önce

[2] Kıskaç pişirme; Prehistorik dönemlerde kullanılan ilk pişirme yöntemidir. İlk olarak bir dizi odun, onun üzerine kaplar, onun üzerine de yine bir dizi odun konulur ve odunlar yakılıp kaplar pişirilir. Kaplar odunların arasına kıskaç gibi sıkıştırıldığı için pişirme yöntemine bu isim verilmiştir (Esgin, 2014: 62).

[3] İsli pişirme; kapların sığ bir çukurda pişirildiği yöntemdir. Pişirme aşamasında çukurda oluşan is, yönteme adını vermiştir (Esgin, 2014: 63).

[4] Kaplar, kubbeli fırının bacasının üç defa açılıp kapatılmasıyla içeri giren oksijen ve karbondioksit sonucunda istenilen teknikte pişirilir. Kubbeli fırın, seramiklerin yerleştirildiği alan, fırının yakıldığı yer ve havanın çıktığı baca şeklinde 3 ana bölmeden oluşur (Çakır, 2011: 82).

fırında delikli pişmiş toprak pinaxlar üzerine veya üçayaklar üzerine üst üste yerleştirilir. Fırın odun kullanılarak yakılır ve sıcaklığı 950 °C'yi bulur (Zengin, 2007: 43-44). Yakılan fırının kapalı bacasının açılmasıyla kabın tamamı kırmızı renk olurken, fırının bacasının tekrar kapatılmasıyla da kabın tamamı siyah renge dönüşür. Son olarak kapatılan fırın bacasının yeniden açılmasıyla kap kırmızı, kabın astarı ise siyah renk alır ve böylece pişirme aşaması tamamlanır (Pedley, 2012: 191). Antik Yunan fırınları daha çok günümüz fırınlarına benzemektedir. Bu benzerliğin görüldüğü fırın kalıntılarının bulunduğu yerleşimlerden bazıları Atina, Korinth, Olympia, Kerameikos ve Eretria'dır (Pedley, 2012: 192). Arkaik Dönem'de (MÖ 700-500) daha çok küçük boyutlu fırınlar kullanılır (Pedley, 2012: 193). Aynı dönemde açığa çıkartılan pithos gibi büyük boyutlu kaplar, aynı zamanda kap üretiminde büyük boyutlu fırınlarında kullanılmış olabileceğini gösterir.

1)Odun parçaları
2)Kap formları
3)Düz bir zemin
4)Sığ bir çukur
5)Taş parçaları

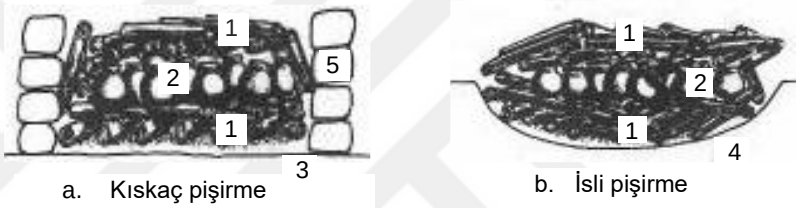

Şekil 6. Erken dönemlerde kullanılan kıskaç ve isli pişirme yöntemleri.
Kaynak: Esgin, 2014: 61-67

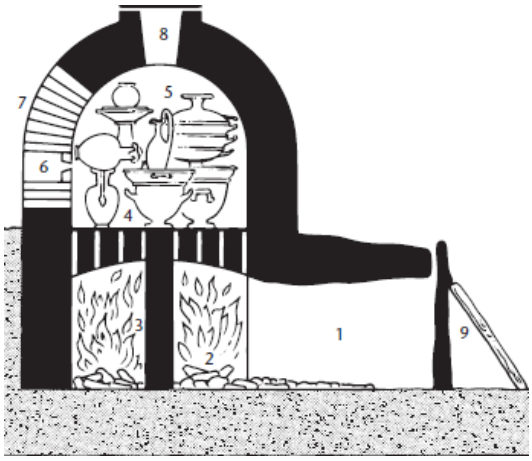

Kubbeli Fırın'ın bölümleri;

1)Depolama / Stoklama tüneli
2)Ateşleme odası
3)Ana ateşleme odası
4)Delinmiş zemin
5)İstifleme odası
6)Gözetleme deliği ve kapak
7)İstiflemeyi sağlayan duvarın çıkarılabilir bir bölümü
8)Havalandırma deliği / Baca
9)Depolama / Stoklama tünelinin kapağı

Şekil 7. Kubbeli fırında pişirme yöntemi.
Kaynak: Pedley, 2012: 189-193

4.2. Arkaik Dönem Seramiklerinin Üretim Teknikleri

Arkaik dönem seramikleri siyah figür ve kırmızı figür gibi iki teknikte üretilirler. Siyah figür tekniğinde kabın yüzeyi toprak renginde bırakılıp, üzerindeki bezemeler siyah boya ile verilir (Boardman, 2003: 10). Arkaik dönemin daha geç evrelerinde görülen kırmızı figür tekniğinde ise kabın yüzeyi siyah renkte, üzerinde yer alan bezemeler de toprak (kırmızı) rengindedir (Boardman, 2003: 12).

4.2.1. Siyah Figür Tekniği (MÖ 650-600)

Siyah figür tekniği, MÖ 7. yüzyılın sonunda ilk olarak Korinthos yerleşiminde uygulanan, seramik yapımında kullanılan tekniklerden birisidir (Boardman, 2003: 9). Teknikte kap toprak renginde kalırken, üzerine betimlenen figürler siyah renkte yapılmaktadır. Tekniğin öncelikle aslanlar, keçiler, yaban domuzları gibi hayvan betimlerine uygulandığı görülmektedir (Çakır, 2011: 38). Betimlenen insan figürlerinin de saç ve elbise detayları ile teni kırmızı ve beyaz boyalarla verilir. Figürlerin hiçbirinde derinlik yoktur hepsi silüet şeklindedir. Bu dönemde her bir figür boya ile yapılıp, figürlerin detayları ise kazıma çizgi yöntemiyle verilmiştir. Kaplar üzerinde seramiği yapan ile boyayanın, yapılan bezemedeki kişilerin isimleri, kabın fiyatı, üretildiği atölye ve kentin imzaları yer almaya başlamıştır (Esgin, 2014: 32). İmzalar grafiti yazı olarak yapılmaktadır (kap pişirildikten sonra uygulanır). Aynı zamanda dipinti yazı denilen yazı çeşiti de kabı pişirmeden önce boyama ile yapılan bir uygulamadır (Esgin, 2014: 32-33). Siyah figür tekniğinin en büyük avantajı az zamanda daha çok sayıda kap üretiminin yapılmasıdır. Ayrıca kullanılan kazıma çizgiler, kap üzerine yapılan figürlerin detaylarının çoğaltılmasına olanak sağlamıştır.

Maydos'ta Grekçe "MNW" şeklinde grafiti yazılı MÖ 6. yy 'a tarihlenen 1 adet boyalı seramik parçası (Kat. no. 80) ele geçerken, dipinti yazılı kap parçası hiç ele geçmemiştir. Yerleşmede Arkaik Dönem'e tarihlenen, siyah figür tekniğinde yapılan ince uzun üçgen şuaların üzerinde tam olarak ne olduğu anlaşılmayan, detaylarının kazıma ile verildiği bir kabın gövde parçası (Kat. no. 27) ile ince bant motiflerinin üzerinde yürür ya da koşar pozisyonda olduğu tahmin edilen bir hayvan (aslan) figürünün, detaylarının kazıma ile verildiği sadece bir ayağının görüldüğü kap gövde parçası ele geçmiştir (Kat. no. 70). Aynı zamanda bitişik dil motiflerinin altına, siyah boyalı tüm detaylarının kazıma çizgi yöntemiyle verildiği, profilden yapılmış bir at başı ve atın üzerinde başında miğferi, elinde mızrağı ile oturduğu kap parçası (Kat. no. 73) ise yerleşmede Arkaik Dönem siyah figür tekniğinin uygulandığı ele en sağlam geçen parçalardan birisi olmuştur.

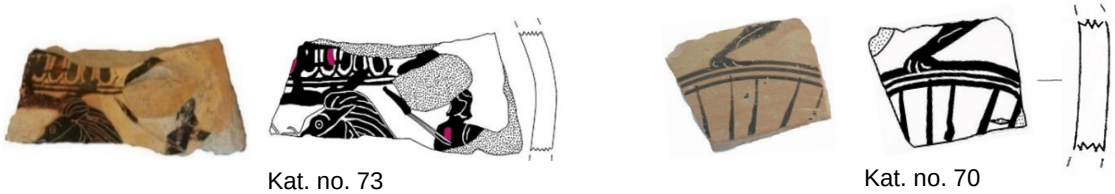

Kat. no. 73 Kat. no. 70

Şekil 8. Maydos'ta ele geçen siyah figür tekniğinin uygulandığı kap parçaları.

4.2.2. Kırmızı Figür Tekniği (MÖ 530-520)

Kırmızı figür tekniği, MÖ 530 - 520'lerde yani Arkaik Dönem'in son çeyreğinde, siyah figür tekniğine alternatif olarak ortaya çıkmıştır (Boardman, 2002: 10). Bu teknik siyah figür tekniğinin tam tersidir. Üretilen seramiklerin yüzeyi siyah, betimlenen figürler ise kırmızı renktetir. Betimlenen figürlerin detayları siyah figür tekniğindeki gibi kazıma çizgi yöntemiyle değil, fırça ile boyanarak gösterilir (Boardman, 2002: 11). Figürlerde perspektif (üç boyutluluk) yoktur ama bazı seramik ressamları figürlere perspektif verebilmek için seramiğin ön tarafındaki figürleri büyük boyutlu yapıp, arka kısma da küçük boyutlu figürler yapmışlardır (Esgin, 2014: 46-48). Yapılan bu figürlerin dış çizgilerinin yuvarlak bir şekilde verildiği bu teknikte figürler bir önceki siyah figür tekniğine göre daha gerçekçi ve canlıdır.

Maydos'ta yaklaşık olarak MÖ 530-520 yıllarına tarihlenen, kırmızı figür tekniğinde üretilmiş yüzeyi siyah boyalı, dışa dönük, köşeli ve kalın dudaklı bir krater kap ağız parçası (Kat. no. 33) açığa çıkartılmıştır (Şekil 9). Bu kap parçasının dudağının dış yüzeyine meander motifi ile ortası kırmızı boyalı, etrafı küçük noktalarla çevrili bitkisel rozet motifi betimlenmiştir. Yerleşmede 2010-2018 yılları arasında yapılan kazılar sonucunda bu teknikte üretilmiş krater kap parçası dışında herhangi başka bir figürlü seramik parçası ele geçmemiştir.

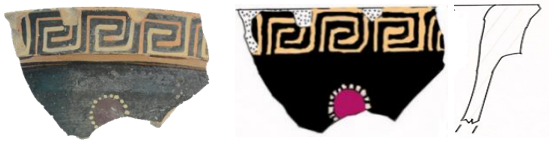

Kat. no. 33

Şekil 9. Maydos'ta ele geçmiş kırmızı figür tekniğinin uygulandığı ağız kap parçası.

Grafik 2. Maydos Kilisetepe Höyüğü kazısında bulunan boyalı seramiklerin üzerindeki bezemelerin yapıldığı teknikler ve yoğunlukları.

BEŞİNCİ BÖLÜM
MAYDOS KİLİSETEPE HÖYÜĞÜ'NDE ARKAİK DÖNEM

Yerleşimde Geç Geometrik - Erken Arkaik Dönem'e tarihlenen oval planlı ev kalıntıları ve birçok boyalı kap parçası açığa çıkarılmıştır. Bu kap parçalarının çoğunluğunu kırık gövde parçaları oluşturur. Aynı zamanda höyükte tabak, kâse, oinochoe, skyphos ve amphora gibi boyalı kap parçaları da mevcuttur. Kapların üzerlerinde ise genellikle dönemin siyah figür tekniğinde yapılmış bant/şerit, bitkisel (lotus-palmet ve rozet/çiçek), yaban keçisi stili, hayvan, insan, meander ve ışın bezemeleri yer almaktadır.

5.1. Maydos Kilisetepe Höyüğü Geç Geometrik – Erken Arkaik Dönem Mimari Buluntuları

Maydos'un D4 karesinde Geç Geometrik - Erken Arkaik Dönem'e tarihlenen taştan yapılmış, oval planlı yapı 1, yapı 2 ve yapı 3 olarak isimlendirilmiş üç ev kalıntısı açığa çıkartılmıştır (Şekil 10) (Aslan ve Sazcı, 2016: 4).

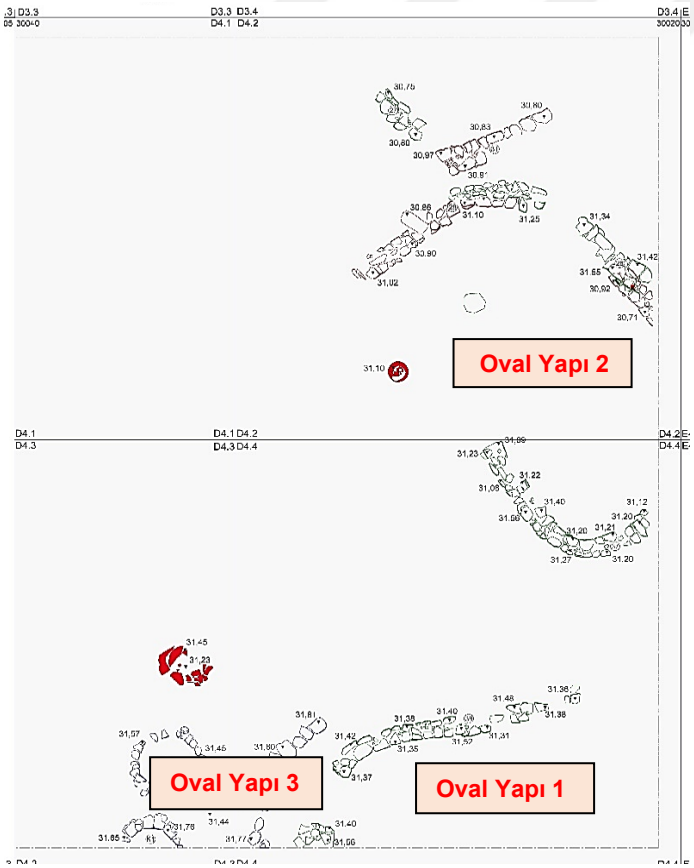

Şekil 10. Maydos Kilisetepe Höyüğü'nün D4 karesinde ele geçmiş, Geç Geometrik - Erken Arkaik Dönem'e tarihlenen mimari yapı kalıntıları oval evler.

Kaynak: Kazı Arşivi, 2017

D4.4 açmasının güney kısmında, yarısı ele geçmiş MÖ 750-650 yıllarına tarihlendirilen en eski mimari kalıntılarından olan oval yapı 1'in içinde bir ocak ile kül çukuru kalıntısı yer almaktadır (Şekil 11). Oval yapı 1, içerisinde bulunan G2/3 seramikleri ve Gri mallar sayesinde Maydos IIIc evresine (MÖ 750-650) tarihlendirilmiştir (Aslan ve Sazcı, 2016: 5-8). D4.2 ve D4.4 açmalarıyla yan yana bir şekilde ortaya çıkarılan, oval şekli en iyi gösteren oval yapı 2 mimari kalıntısının içinde ise D4.2 açmasının güneydoğusu ile D4.4 açmasının kuzeybatısına bitişik ocak kalıntıları bulunmuştur (Şekil 12). Oval yapı 2, içerisinde açığa çıkartılmış bantlı, boyalı ve kuşlu kaplar ile Ionia kâseleri doğrultusunda Maydos IIIb evresine (MÖ 650-575) tarihlendirilir (Aslan ve Sazcı, 2016: 11-16). Oval yapı 1 kalıntısının üzerine inşa edilmiş olan oval yapı 3, D4.4 açmasının güneybatı kısmında ele geçmiştir (Şekil 13). Oval yapı 3 ise içerisinde ele geçmiş seramik parçaları ise Maydos IIIa evresine (MÖ 650-575) tarihlendirilmiştir (Aslan ve Sazcı, 2016: 17-21). Aynı zamanda höyükte oval yapı 2 kalıntısının kuzeybatısında, ev (yapı) ile bağlantısı olduğu düşünülen yuvarlak bir çukur kalıntısı mevcuttur. Taştan yapılmış bu oval planlı yapı kalıntılarının benzerlerini Troia yerleşiminde de görmek mümkündür (Şekil 14) (Aslan ve Sazcı, 2016: 20-25).

Şekil 11. Maydos Kilisetepe Höyüğü'nün D4.4 açmasında ortaya çıkarılan oval yapı 1'in görünümü.

Kaynak: Kazı Arşivi, 2011

Şekil 12. Maydos Kilisetepe Höyüğü'nün D4.2 ve D4.4 açmalarında ortaya çıkarılan oval yapı 2'in görünümü.

Kaynak: Kazı Arşivi, 2016

Şekil 13. Maydos Kilisetepe Höyüğü'nün D4.4 açmasında ortaya çıkarılan oval yapı 3'ün görünümü.

Kaynak: Kazı Arşivi, 2011

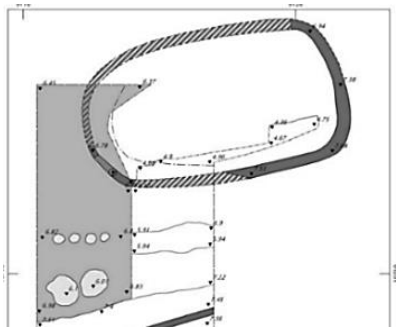

Şekil 14. Troia'da ortaya çıkarılmış oval planlı ev.

Kaynak: Aslan ve Sazcı, 2016: 23

2018 yılında Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde yapılan kazılar sonucunda, yeni açılan E4.3 açmasında Geç Geometrik-Erken Arkaik Dönem'e tarihlenen oval mimari yapı kalıntılarına rastlanılmıştır (Şekil 15). Ayrıca bu açma da Arkaik Dönem'in orta ve geç evrelerine tarihlenen köşeli taş duvarlar ile çukur gibi yapı kalıntıları da tespit edilmiştir (Şekil 16). E4/3 açmasında ortaya çıkartılmış oval yapıların bir kısmı Maydos IIIb evresine (MÖ 650-575) tarihlendirilmiştir. Maydos'un 2017 yılı kazı çalışmaları sırasında E4.3 açmasında Arkaik Dönem'e ait bir çatı kiremiti parçası ele geçmiştir (Şekil 17). Açığa çıkartılan bu çatı kiremit parçası, yerleşmede küçük te olsa Arkaik Dönem'e ait kurumsal bir yapının (binanın) var olabileceğini düşündürür. Çünkü MÖ 7. yüzyıllardan itibaren kullanılmaya başlanmış, dikdörtgen veya kare gibi farklı şekilleri ve tipleri olan boyalı çatı kiremitleri, daha çok kurumsal mimari yapıları korumak için yapılırdı. Yerleşimin C5.4 açmasındaki oval bir yapıya ait kalıntılar ise 2019 yılı kazı sezonunda ortaya çıkartılmıştır.

Şekil 15. Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde yeni açılan E4.3 açmasının doğudan görünümü.

Kaynak: Kazı Arşivi, 2019

Şekil 16. E4.3 açmasındaki kesitte açığa çıkartılmış oval bir evin duvar kalıntısı.

Fotoğraf: Betül Saraçoğlu

Şekil 17. 2017 yılında yapılan kazılarda E4.3 açmasında açığa çıkarılan çatı kiremiti parçasının çizimi.

Kaynak: Kazı Arşivi, 2017

5.2. Yerleşmede Ele Geçen Arkaik Dönem Bezemeli Kap Formları

Arkaik dönemdeki seramiklerin hepsi belirli bir ihtiyaç doğrultusunda tasarlanmış ve üretilmiştir. Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde pişirmek, depolamak ve servis yapmak gibi değişik amaçlarla kullanıldığı bilinen birçok boyalı seramik parçası ele geçmiştir. Yalnızca Arkaik Dönem'de değil daha önceki dönemlerde de seramiklerin çoğunluğu günlük kullanım olan yeme, içme, sunum ve pişirim amaçlarıyla kullanılır (Özbilen, 2003: 18). Kap formu tam olarak anlaşılamayan birçok gövde parçası ile tabak, kâse, testi, amphora, skyphos, krater, alabastron, situla, oinochoe, dinos, kylix, kotyle, yassı ağızlı lekanis, pyxis, rython ve urne gibi kap parçaları, höyüğün belli açmalarında belirli derinliklerde bulunmuşlardır. Troas Bölgesi'ndeki antik kentlerde Protogeometrik ve Geometrik Dönem'e tarihlendirilen konsantrik daire ve geometrik bezemelerin görüldüğü kâse, testi, amphora, ve skyphos gibi kap formları ile Erken ve Orta Arkaik Dönem'e tarihlendirilen üzerinde genellikle yaban keçisi figürü, bant/şerit, bitkisel rozet/çiçek ve meander bezemelerinin yer aldığı tabak, skyphos, oinochoe, dinos ve amphora gibi kap formları kullanılır. Aynı zamanda bölgede Geç Arkaik Dönem ve Klasik Dönem gibi daha geç dönemlere tarihlendirilmiş krater, kylix, situla, pyxis ve rython gibi kap formları da görülmektedir. Maydos'ta her dönemde de olduğu gibi Arkaik Dönem'de de değişik amaçlar için kullanılan 10 tabak, 6 kâse, 3 testi, 1 krater ve 3 adet de dinos (Lebes) kap parçası açığa çıkartılmıştır (Grafik 3). Kaplar üzerindeki bezemelerin birçoğunun benzerinin Troia, Assos, Klazomenai ve Daskyleion gibi yerleşimlerde de görülmesi bize Maydos yerleşmesinin bu yerleşimlerle olan ticari ya da kültürel etkileşimini gösterir.

Servis/sunum ve içki kabı olarak kullanılan oinochoe, skyphos, kotyle, kylix ve rython gibi kap formları vardır. Arkaik Dönem'de de üretiminin yapıldığı bilinen şarap, kylix ve rython gibi kaplarda tüketilirken, çeşitli yiyecek ve içeceklerin sunumları ise oinochoe, skyphos ve kotyle gibi servis kaplarında yapılmaktadır. Yerleşmede 1 kylix, 1 rython, 1 oinochoe ve 6 tane de skyphos boyalı kap parçası bulunmuştur. Maydos çevresinde yapılan araştırmalarda, höyüğün yaklaşık 1 km güneyinde Bizans Dönemi'ne ait bir şarap imalathanesi ortaya çıkartılmıştır. Şaraplık üzüm yetiştiriciliğine uygun olan bölgede günümüzde de çok sayıda şarap imalathanesi vardır. Arkaik Dönem'e ait ele geçen şarap ile ilgili kaplardan bölgede Arkaik Dönem'de de şarap üretimi yapıldığı düşünülebilir.

Maydos'ta Arkaik Dönem'e tarihlenen, depolama, krem ve koku kabı olarak kullanılan 5 amphora, 1 situla, 1 lekanis ve 1 tane de pyxis kap parçasına tezde yer verilmiştir. Kült alanları ile oyunlar, düğünler, şenlikler ve benzeri ritüeller de de farklı kaplar kullanılır. Bunlar; omphalos, panathenic amphora, lautroporos ve lebes gamikos'dur. Panathenic amphora, Panathea şenliklerinde içi zeytinyağı veya şarap doldurulup, kazananlara ödül olarak verilen bir kaptır. Yeni evlenen kızlar, evlerine girerken yanında lautrophoros kabı ile su taşırlardı. Aynı zamanda gelin kocasının evine giderken yanında uğur getireceğine inandığı lebes gamikos kabını da götürürdü (Çakır, 2011: 71-73). Günümüze kadar yapılan araştırmalarda Maydos'ta Arkaik Döneme ait kültle ilgili bir yapı tespit edilemediği için bu tarz kaplara da hiç rastlanılmamıştır.

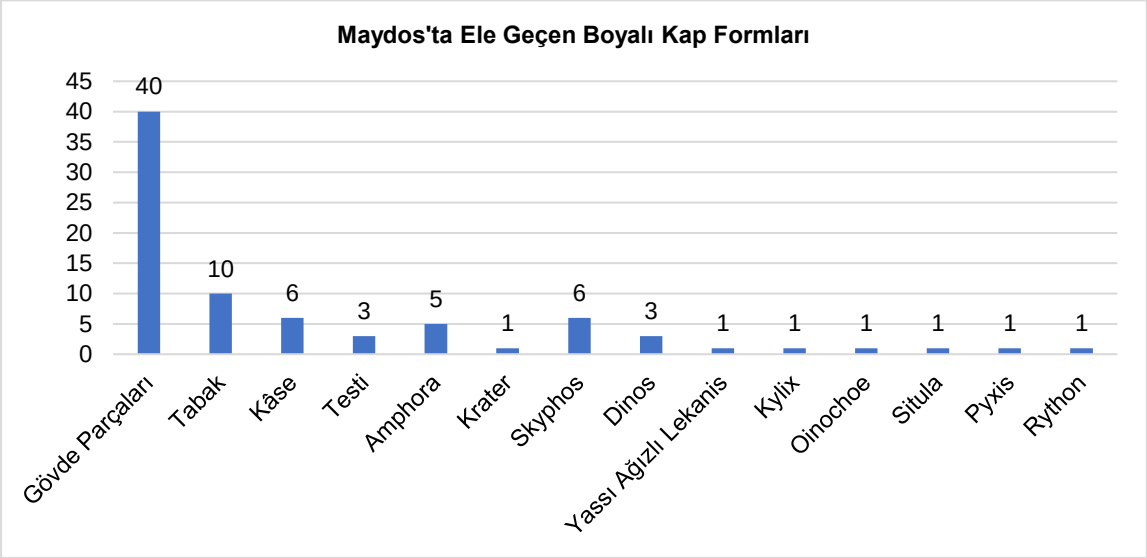

Grafik 3. Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde bulunan antik kap formu parçaları ve yoğunlukları.

5.2.1. Tabak, Kâse ve Testi

Yassı (yayvan) ve sığ (derin olmayan) bir kap olan tabak, yemek yemek, kült sırasında sunum ve servis yapmak amaçlarıyla kullanılır (Şekil 18/1) (Eker, 2018: 11). Daha çok Orientalizan ve Arkaik Dönem'de kullanılan, Batı Anadolu'daki Troia, Assos, Maydos, Klazomenai ve Daskyleion gibi antik yerleşimlerde görülen bu kap, dönemden döneme farklılık gösteren bezemelere sahiptir. Tabağa ait parçalar, Maydos'un D3 ile D4 açmalarında ve yeni açılan E4.3 açmasındaki açılan farklı alanlardan ele geçmiştir.

Maydos'ta ele geçen Arkaik Dönem'e tarihlenen tabaklar genellikle çark yapımı, iyi derecede pişmiş ve kompakt (sıkı) hamurludur. Hamur renkleri ise kırmızıdan kahverengiye

değişim gösterir. Hamuruna (kile) çoğunlukla kalker (kireç) ile mika eklenirken, çok küçük boyutlarda çok az miktarda da taşçık eklenir ya da hiç eklenmez. Kap parçalarına bezeme yapılmadan önce açık renkli (krem, beyaz) bir astar uygulanır. Maydos'ta toplam 10 adet tabak parçası tez için seçilmiştir. Bunlardan 2 tanesine boyamayla, iki şerit arasına, kırmızı, siyah ve mor gibi farklı renklerde ince-kalın ve yatay-dikey bant motifi, 1 tanesine lotus-palmet, 1 tanesine de rozet (çiçek) gibi bitkisel motif, 1 tanesine damla ve bitişik nokta motifi, 2 tanesine meander motifi ve 3 tanesine ise yaban keçisi stilli hayvan motifi betimlenmiştir (Grafik 4). Tabakların genellikle iç yüzeylerine çeşitli bezemeler yapılırken, dış yüzeylerine ise bant bezeme gibi basit bezemeler yapılır ya da hiç bezeme yapılmaz, dış yüzey tek renge boyanır.

Kâse de servis yapmak ve yemek yemek için kullanılan kulpsuz, hafif derin bir kaptır (Şekil 18/2). Arkaik Dönem'de kullanımı yaygın olan kâse, tabak gibi sığ bir kap değildir. Ayrıca kâselerin hem iç hem de dış yüzeylerine bezeme yapılır (Eker, 2018: 6). Yerleşimde Arkaik Dönem'e tarihlenen toplam 6 adet kâse parçası ele geçirilmiştir. Bunlardan 1 tanesi geometrik bezemeli, 2 tanesi siyah firnisli, 1 tanesi ışın motifli, 1 tanesi damla motifli, 1 tanesi de hayvan figürü bezemelerine sahip kap parçalarıdır (Grafik 4). Kaplar çark yapımı olup ve iyi derecede de pişmişlerdir. Hamur yapıları oldukça sıkı ve gözeneksiz, hamur rengi ise, kırmızı ve kahverengi tonları arasında değişmektedir. Hamuruna da kalker, mika ve küçük taşçık gibi katkı maddeleri eklenir.

Testi ise hemen hemen her dönemde mutfakta servis yapmak ve depolamak amaçlı kullanılan kulplu kapalı kaplardan birisidir (Şekil 18/3). Kabın sadece dış yüzeyine bezeme yapılır. Maydos'ta dikey ve yatay bant motifli 3 adet testi parçası tez için seçilmiştir. Bunlardan 1 tanesi siyah firnisli, 1 tanesi damla, 1 tanesi ise bant bezemelidir (Grafik 4). Ele geçen bu kap parçalarının hamur renkleri kırmızı ve kahverengi tonları arasında değişim göstermektedir. İyi derecede pişmiş, kompakt bir (sıkı ve gözeneksiz) hamur yapıları vardır. Kapların üçü çark yapımı, bir diğeri ise kulp parçası olduğu için sonradan elde şekillendirilerek (Kat. no. 22) kaba eklenmiştir.

1.Tabak 2.Kâse 3.Testi

Şekil 18. Tabak, kâse ve testi kap formları.

Kaynak: Eker, 2018: 12

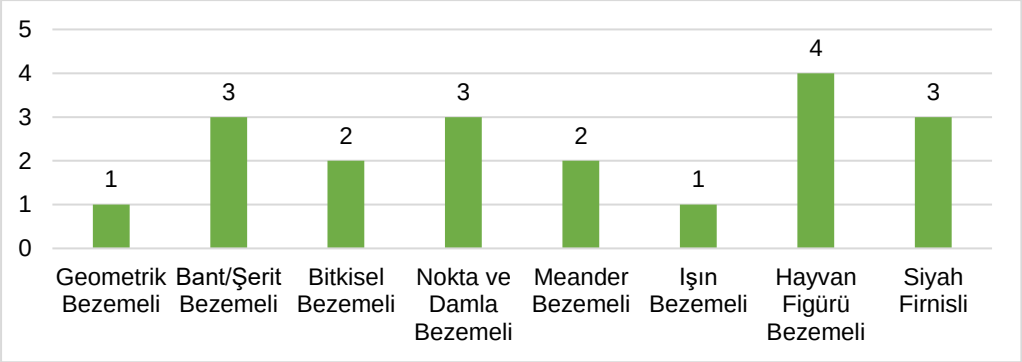

Grafik 4. Maydos'ta ele geçen tabak, kâse ve testi parçalarının üzerinde görülen bazı bezemeler ve bunların yoğunlukları.

5.2.2. Krater ve Dinos

Yunanca da "karıştırma" anlamına gelen genellikle Geç Arkaik Dönem'de ve Klasik Dönem'de kullanılan krater, geniş ağızlı ve gövdeli, ağzının kenarında genellikle iki kulpu bulunan, şarabın suyla karıştırıldığı büyük boyutlu içki kaplarından biridir (Şekil 19/1, 2, 3, 4) (Akkurnaz, 2016: 66). Antik dönemde şarap (içki) saf haliyle içilmezdi, mutlaka su ile karıştırılıp içilmek zorundaydı. Bunu yapmayanlara ise büyük cezalar uygulanırdı (Akkurnaz, 2016: 67). Krater gövdesi ve kulpları bakımından volütlü, destekli, kalyks ve çan krater olmak üzere 4 farklı çeşide ayrılır (Eker, 2018: 12-13). "Volütlü krater" adından da anlaşıldığı üzere kabın kulbunun ağız kenarına birleştiği yerin volüt (spiral biçimli kıvrım) şeklinde olduğu kap formudur. Kulplarının üzerinde yatay sütun destekleri bulunan kap formuna ise "Destekli krater" adı verilir. Kap formu "Çan krater" olan kabın gövdesine dışa dönük kısa kulplar yapılırken, Kalyks kraterin gövdesine ise oldukça uzun içe dönük kulplar yapılır. Kapların hepsi dinsel amaçlı olan kült aktivitelerinde ve mezarlarda kullanılır (Eker, 2018: 13). Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde kaplar parçalar halinde ele geçtiği için aralarında bir çeşit ayrımı yapmak çok zordur. Yerleşmede ele geçen 1 adet krater ağız kenarı parçasının üzerinde çengel meander ve rozet/çiçek bezemesi yer almaktadır (Kat. no. 33). Çark yapımı olan bu kap parçası, oldukça iyi derece pişmiş ve kompakt hamurludur. Hamurunun içinde kalker, mika ve çok az miktarda da küçük taşçık gibi katkı maddeleri vardır. Hamur rengi ise kahverengi tonlarındadır.

Dinos ise kulpsuz, geniş gövdeli, yuvarlak dipli, şarap taşıma ve depolama amacıyla kullanılan kaplardan bir diğeridir (Şekil 19/5) (Akkurnaz, 2016: 68). Arkaik Dönem'de siyah figür tekniğinde en erken üretimi yapılan önemli kap formlarından birisidir. Siyah figür tekniği ressamlarından Gorgo'nun yaptığı kaplar bu forma en iyi örnektir (Eker, 2018: 14).

Maydos'ta ele geçen 3 adet kap parçasından 2 tanesi dalgalı ve düz yatay bant bezemeli (Kat. no. 2 ve 12), 1 tanesi ise (Kat. no. 79) siyah firnislidir. Yerleşmede bulunan çark yapımı olan bu kap parçalarının hamur rengi kırmızımsı tonlarda, iyi derecede pişmiş, hamur yapısı kompakt (sıkı), hamuruna ise kalker, mika ve taşçık gibi katkı maddeleri eklenmiştir.

Şekil 19. Dinos ve krater kap formları.

Kaynak: Eker, 2018: 12-14

5.2.3. Oinochoe

Genellikle Erken Arkaik Dönem'de ve Orta Arkaik Dönem'de görülen Oinochoe, yonca ağızlı dikey kulplu bir kap formudur. "Oinos/şarap" ve "Hoe/taşıyıcı" olan kelime anlamlarından anlaşılacağı üzere şarap sunumu yapmak için kullanılır (Şekil 20/1) (Çakır, 2011: 70). Maydos'un D4.4 açmasında 1 adet yonca ağızlı, "S" profili veren siyah bant motifi bezemeli ve parlak perdahlı oinochoe ağız kenarı parçası (Kat. no. 9) bulunmuştur. Çarkta yapılmış olan bu kap parçasının hamur rengi kırmızımsı sarı, çok iyi derecede pişmiş, kompakt (sıkı) hamurlu, hamuruna ise kalker, mika ve taşçık gibi katkı maddeleri eklenmiştir.

5.2.4. Skyphos

Geniş ağızlı ve gövdeli, ağzının kenarında iki yatay kulbu bulunan erken dönemlerde "kotyle" olarak adlandırılan skyphos, daha geç dönemlerde ise geniş gövdesinin üzerinde karşılıklı yatay iki kulpu bulunan içecek (içki) kabıdır (Şekil 20/2) (Akkurnaz, 2016: 105-107). Geometrik ve Arkaik Dönem'de sık sık kullanılan bir kap formudur. Bezemeler genellikle kabın kulplarına ve dış yüzeyine uygulanan açık renk astar üzerine yapılmaktadır. Maydos'ta çark yapımı, iyi derecede pişmiş, kompakt hamurlu (sıkı-gözeneksiz), hamur renkleri kırmızı ve kahverengi tonları arasında değişen, hamurun içine kalker, mika ve çok az miktarda da taşçık gibi katkı maddelerinin eklendiği 6 adet skyphos kap parçası ele geçirilmiştir. Bunlardan 1 tanesi bant (Kat. no. 10), 1 tanesi çift sıralı ışın (Kat. no. 28), 1 tanesi meander (Kat. no. 32), 2 tanesi nokta (Kat. no. 15 ve 17), 1 tanesi de bitkisel (Kat. no. 50) bezemelidir.

5.2.5. Kylix ve Rython

Çoğunlukla Geç Arkaik Dönem'de ve Klasik Dönem'de karşımıza çıkan Kylix, antik dönemde kullanılan geniş açık ağızlı, yassı gövdeli, yüksek ayaklı ve yatay çift kulplu bir içki içme kabıdır (Şekil 20/3) (Akkurnaz, 2016: 99-100). Maydos'ta bulunan hamuruna kalker, mika ve taşçık gibi katkı maddelerinin eklendiği 1 adet kylix ağız ve kulp parçası siyah firnislidir (Kat. no. 76). Hamur rengi kırmızı tonlarda çark yapımı olan bu kap parçası, iyi derecede pişmiş ve kompakt (sıkı) hamurludur.

Çoğunlukla hayvan başından yapılan, sıvının aktığı yerin sivri uçlu olduğu kap formu rython ise, Arkaik ve Klasik dönemlerde içki (içecek) servisi yapmak için kullanılır (Şekil 20/6) (Eker, 2018: 8). Maydos'ta yassı ağızlı, tam olarak hangi hayvan figürü biçiminde yapıldığı anlaşılmayan, ağzı şua (ışın) gövdesi ise kabartma ve nokta motifi bezemeli, 1 adet rython ağız kenarı parçası (Kat. no. 20) tez için seçilmiştir. Kabın hamur rengi açık kahverengi, çark yapımı, hamur yapısı sıkı ve gözeneksiz, hamuruna ise az miktarda kalker, mika ve taşçık gibi maddeler konulmuştur.

5.2.6. Amphora

Her dönemde çeşitli şekillerde görülen Amphora, pişmiş topraktan yapılmış, "amphi/çift taraflı" ve "phoros/taşımak" anlamındaki kelimelerin birleşmesiyle oluşmuş, yağ, şarap, buğday ve baharat gibi sıvı ve katı ürünlerin depolanıp taşınmasında kullanılan, iki dikey kulpu bulunan saklama kabıdır (Akkurnaz, 2016: 45). Tunç Çağı'nın erken dönemlerinde de farklı amaçlar doğrultusunda çeşitli formlarda üretiminin yapıldığı bu kap formu, en çok Troia antik kentinde ele geçmiştir (Eker, 2018: 17). Bu çağda kap formlarının üzerinde herhangi bir bezeme görülmemiştir (Eker, 2018: 18). Kabın kaideli ve sivri dipli gibi farklı formları mevcuttur (Şekil 20/4, 5). Sivri dipli amphoralar, dibinden dolayı içindeki ürünün kolay taşınmasına ve gemilerde üst üste konulup daha fazla ürünün ticaretinin yapılmasına imkân sağlar. Kaideli amphoralar ise genellikle depolama amaçlı kullanılır. Erken dönemlerde önemli bezemeler kapların gövde kısmına yapılırken, boyun, kulp ve dip gibi diğer kısımlarına ise bant, palmet-lotus şua gibi yardımcı bezemeler yapılırdı (Çakır, 2011: 68).

Maydos'ta Arkaik Dönem'e tarihlenen iyi derecede pişmiş, kompakt (sıkı) hamurlu, çark yapımı, hamuruna taşçık, kalker ve mika gibi katkı maddelerinin eklendiği, hamur (kil) renklerinin ise kırmızı ve kahverengi tonları arasında değişim gösterdiği sadece 5 adet amphora kap parçası bulunmuştur. Yerleşimde Arkaik Dönem'e tarihlenen bu seramik

parçalarından 2 tanesi kabın gövde-boyun (Kat. no. 25 ve 44), 3 tanesi ise kabın kulp kısımlarına (Kat. no. 6, 7 ve 21) ait parçalardır. Kap parçalarının üzerlerinde ise bant, damla, ışın ve palmet gibi yardımcı bezemeler yer almaktadır. Yerleşimde bulunan amphora kulp parçalarının üzerine, yardımcı bezeme olarak kullanılan Erken Arkaik Dönem'e (MÖ 700-650) tarihlenen kalın, düz ve çapraz bant/çizgi ve damla motifi betimlenmiştir. Benzer bezemeye sahip kap formları Troia, Assos ve Klazomenai gibi antik kentlerde de ele geçmiştir. Yerleşimde açığa çıkartılmış amphora gövde-boyun parçalarına ise Orta Arkaik Dönem'e (MÖ 650-600) tarihlenen ince, uçları dışa dönük ve ovalimsi bitkisel palmet yaprakları ile bitişik, uzun ve uçlarına doğru incelen, uçları sivri bir ışın motifi betimlenmiştir. Maydos'ta az da olsa görülen bu kapların benzerlerinin Troia, Assos, Alexandria Troas, Klazomenai, Daskyleion, Miletos ve Samos yerleşimlerinde de olduğu bilinir (Akkurnaz, 2016: 72).

Şekil 20. Oinochoe, skyphos, kylix, rython ve amphora kap formları.
Kaynak: Akkurnaz, 2016: 212

5.2.7. Situla

Genellikle MÖ 6. yüzyılın ortalarından (Orta Arkaik Dönem) itibaren kullanılan "su kovası" anlamına gelen situla, silindirik gövdeli, sepet kulplu derin bir kap formudur (Şekil 21/1) (Akkurnaz, 2016: 60). Antik dönemde kuyulardan su çekilmesinde, sıvıların taşınması ve karıştırılmasında kullanılır (Akkurnaz, 2016: 61). Maydos'ta da pişmiş topraktan yapılmış bir örneği ele geçmiştir (Kat. no. 5). Ele geçen situla ağız kenarı parçasının hamur rengi kırmızı, çark yapımı, orta derecede pişmiş, kompakt hamur yapılı, hamuruna kalker, mika ve taşçık gibi katkı maddeleri eklenmiştir. Dış yüzeyine bezeme olarak bant motifi betimlenmiş, çok az da perdah uygulanmıştır. Buna benzer en iyi kap formları Batı Anadolu'da ki Troia ve Klazomenai antik kentleri ile Lydia Bölgesi yerleşimlerinde görülür.

5.2.8. Lekanis ve Pyxis

Antik Dönem'de gelinin evine giderken düğün hediyesi olarak götürdüğü lekanis, yassı ağızlı, sığ gövdeli, yatay çift kulplu ve küçük boyutlu bir kap formudur (Şekil 21/3)

(Hürmüzlü, 1995: 84). Kap yemek pişirme ve yemek yemenin yanı sıra takı gibi kişisel eşyaları da içinde saklamak için kullanılır (Akkurnaz, 2016: 114-115). Ionia Bölgesi'ndeki Klazomenai antik kentinde kabın küresel gövdeli, köşeli gövdeli ve düz ağız kenarlı olduğu farklı 3 formu ele geçmiştir (Hürmüzlü, 1995: 86). Maydos'ta ise 1 adet yassı ağızlı lekanis parçası açığa çıkartılmıştır. Bu kap parçası siyah firnislidir (Kat. no. 77). Hamuruna kalker, mika ve taşçık gibi katkı maddelerinin eklendiği kap parçasının hamur rengi ise kırmızımsı tonlarda, çark yapımı, iyi derecede pişmiş ve pişmeden kaynaklı olduğu düşünülen oldukça sıkı/gözeneksiz bir hamur yapısı vardır. Maydos'ta bulunmuş düz/yassı ağız kenarlı lekanis parçası hem gövde, hem de ağız yapısı özellikleri açısından Klazomenai'deki kap formuna çok benzemektedir. Ancak Maydos'ta sadece siyah firnisli kabın varlığı söz konusuyken, Klazomenai'deki kapların üzerinde bant, dil, meander ve damla gibi çeşitli bezemelerde yerini almıştır. Kabın benzeri Batı Anadolu'da Troia ve Assos antik yerleşimlerinde de görülmektedir.

Geometrik Dönem'den itibaren varlığı bilinen, küçük bir kutu anlamına gelen pyxis, kapaklı, kulpsuz ve derin silindirik gövdeli, kadınların süs eşyalarını içinde sakladığı kap formudur (Şekil 21/2) (Akkurnaz, 2016: 146-147). Yerleşmede bulunan bu bezemesiz kap parçası siyah firnislidir (Kat. no. 75). Hamur rengi sarımsı kırmızı, çark yapımı, iyi derecede pişmiş, hamur yapısı kompakt, hamuruna ise kalker, mika ve taşçık gibi katkı maddeleri eklenmiştir. Üretimi yapılan kapların, tipik yani herkes tarafından bilinen formu ile yerel üretim denilen sadece o yerleşime özgün yapılmış formları mevcuttur. Maydos'ta pyxis ağız ve dip parçasının kapaksız, küçük boyutlu silindirik gövdeli bir form yapısı vardır. MÖ 6. yüzyılda Ionia bölgesindeki Klazomenai yerleşimine özgü, oldukça büyük boyutlu, kapaklı ve derin gövdeli olan pyxis, Maydos'ta ele geçmiş pyxis parçası ile sadece derin bir kâse olması açısından benzerlik gösterir (Hürmüzlü, 1995: 85). Batı Anadolu'daki Troia ve Assos gibi yerleşimlerde de Arkaik Dönem'e tarihlenen bu kap formundan belirli bir miktarda ele geçmiştir. Maydos'taki siyah firnisli kap parçasının üzerine herhangi bir bezeme uygulanmamışken, Troia, Assos ve Klazomenai yerleşimindeki kapların üzerine ise çeşitli bezeme uygulamaları yapılmıştır.

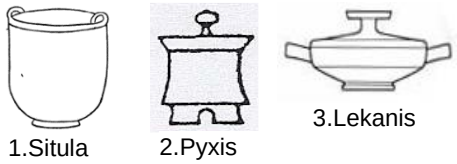

Şekil 21. Lekanis, pyxis ve situla kap formları.

Kaynak: Akkurnaz, 2016: 216

5.3. Maydos'un Arkaik Dönem Boyalı Seramiklerinde Görülen Bezeme Ögeleri

Arkaik Dönem'deki betimlemeler; süsleyici bezemeler ve figürlü konulardan oluşmaktadır (Cook, 1998: 17). Maydos'ta figürlü konulardan çok süsleyici bezemelerin yoğun olduğu seramik parçaları ele geçmiştir. Arkaik Dönem öncesi olan Geometrik Dönem'de daha çok geometrik motifler yer alırken, sonraki dönem olan Klasik Dönem'de ise figürlü konular çoğunluktadır. Bezemeler, Geometrik ve Orientalizan dönemlerde seramiklerin üzerinde rastgele dağınık bir şekilde yapılırken, Arkaik Dönem'de ise kabın gövde, omuz, boyun, ağız ve kulp kısımları gibi sınırlı alanlarına, belli bir düzende yapılmışlardır (Boardman, 2016: 38). Seramiklerin üzerlerine uygulanan bezemeler çeşit çeşittir ve bunlar doğrudan seramik hamurunun üzerine uygulanmaz. İlk önce yüzeye astar uygulanır, onun üzerine de farklı tekniklerle çeşitli bezemeler yapılmaktadır.

Protogeometrik Dönem kaplarına çizgisel/linear adı verilen teknik ile tek fırça kullanılarak çizgisel bezemeler yapılırken, Geometrik Dönem'in ortalarından itibaren ise silüet tekniği ile insan ve hayvan figürlerinin vücut detayları, siyah boya yardımıyla gölge gibi gösterilerek yapılırdı (Zunal, 2008: 9). Bezeme yapımında Geometrik Dönem sonunda figürlerin dış çizgiler ile gösterilip figürde istenilen detayın boyanmadan bırakılmasıyla oluşan rezerve teknik kullanılmıştır (Zunal, 2008: 11). Geometrik Dönem'de ki tekniklerden bir diğeri de figür ya da motiflerin dış çizgilerle gösterildiği kontur tekniği[5] olmuştur (Coldstream, 2008: 17). Arkaik dönemin başlarından itibaren ise kapların üzerindeki bezemeler siyah figür tekniği ve kırmızı figür tekniği kullanılarak yapılmıştır.

Maydos'ta ele geçen seramik parçalarının üzerine yapılan bezemelerin yoğunlukları kazılan alanlara göre değişim göstermektedir. Yerleşmede genellikle bant bezemeli, bitkisel bezemeli ve hayvan figürü bezemeli boyalı kap parçaları yoğunluktadır. Aynı zamanda Maydos'ta ışın, meander, geometrik bezemeli kap parçaları da görülmektedir (Grafik 5). Yerleşimde az miktarda da konsantrik daire bezemeli, insan ve hayvan figürü bezemeli ve insan figürü bezemeli kap parçaları mevcuttur. Yerleşimde ele geçmiş Gri mallar ve G2/3 seramikleri Maydos IIIc evresine (MÖ 750-650), el yapımı ve çark yapımı yalın kaplar ve pithos kapları ile boyalı, bantlı kaplar, kuşlu kâseler ve Ionia kâseleri (bitkisel, meander, ışın

[5] Kontur teknik, ilk olarak M.Ö. 8. yüzyılda Orientalizan Dönem'de kullanılmıştır (Zanat, 2012: 25).

ve yaban keçisi figürü bezemeli) ise Maydos IIIb evresine (MÖ 650-575), tarihlendirilmiştir (Aslan ve Sazcı, 2016: 5-24).

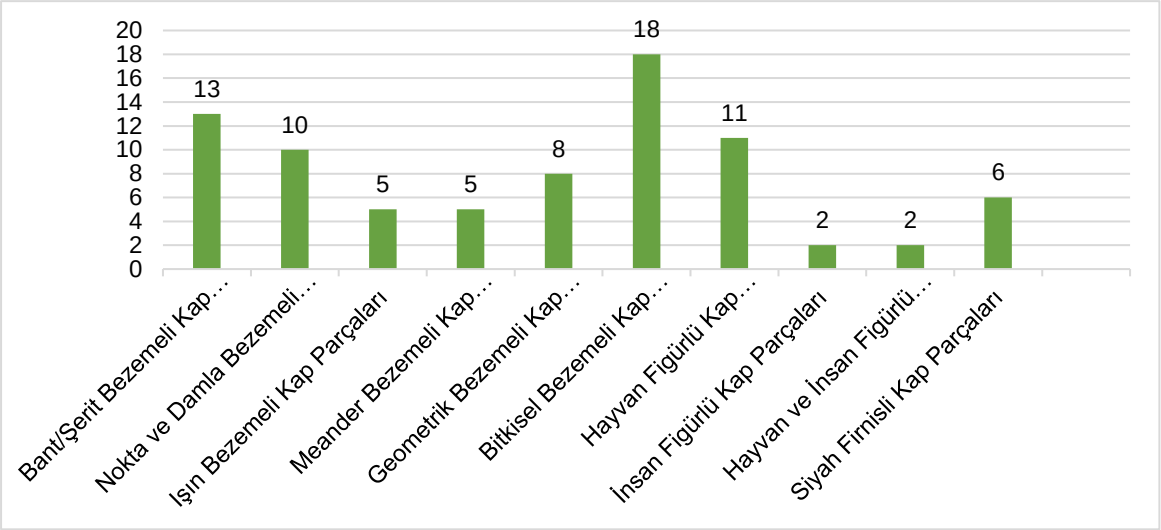

Grafik 5. Tezde değerlendirilen seramik parçalarının bezeme ögeleri ve yoğunlukları.

5.3.1. Bant/Şerit Bezemeli Seramikler

Arkaik Dönem'de de kullanılan dikey-yatay ve ince-kalın bant bezemesi, seramiğin üzerinde asıl bezeme olurken aynı zamanda bezemeleri ayırmaya da yardımcı olur. Bant bezemesi kapların üzerine erken dönemlerde kalın ve olabildiğince aralıklı yapılırken, daha geç dönemlerde ise ince, sık ve birbirlerine yakın olarak yapılır (Coşkun, 2007: 46). Maydos'ta Kat. no. 1, 2, 3 ve 4 olan 4 adet kırık kap parçasının dış yüzeyine Erken Arkaik Dönem'e tarihlenen yatay ve kalın düz bant motifleri betimlenmiştir. Kat. no. 1, 2 ve 3 olan kırık kap parçalarındaki bant motifleri, kabın asıl bezemesiyken, Kat. no. 4 numaralı kap parçasındaki bant motifi ise diğer bezemeleri birbirinden ayırmak amaçlı yapılmış yardımcı bir bezemedir. Kat. no. 9 olan bir adet yonca ağızlı kırık kap ağız kenarı (oinochoe) parçasında, Orta Arkaik Dönem'e tarihlenen kabın asıl bezemesi olan, erken döneme göre daha az aralıklı yani sık bir şekilde yapılmış, yatay kalın ve ince düz bant motifleri görülmektedir. Kat. no. 7, 8, 10 ve 11 olan kap parçalarına ise Geç Arkaik Dönem'e tarihlenen, birbirlerine oldukça yakın bir şekilde yapılmış yatay ve dikey, ince düz bant motifleri betimlenmiştir Aynı zamanda yerleşimdeki Kat. no. 12 olan kap parçasının üzerinde Orta Arkaik Dönem'e tarihlenen yatay, ince ve yavaş dalgalı bant motifleri yer almaktadır. Kat. no. 13 olan kap parçasının üzerine ise daha geç dönemlere tarihlenen yatay, ince ve hızlı dalgalı bant motifleri betimlenmiştir.

Maydos'un IIIb evresine ait bant bezemeli ve IIIc evresine ait G2/3 bant bezemeli kap parçalarının benzerleri Troas Bölgesi'ndeki Troia ve Assos yerleşimleri ile Ionia Bölgesi'ndeki Klazomenai yerleşimi ve Ege Bölgesi'ndeki Datça Burgaz yerleşiminde ele geçmiştir (Uzun, 2016: 101-114). Ancak Maydos'taki bant bezemeli kapların bir kısmının diğer yerleşimlerdeki kaplardan tek farkı, kapların çoğunluğunun yerel üretim olmasından ötürü, bant/şerit bezemesinin yapımında kullanılan boya darbelerinin daha özensiz ve rastgele uygulanmış olmasıdır. Klazomenai yerleşiminde ele geçmiş yatay-dikey, aralıklı, kalın düz bant bezemeli (Şekil 23/a) ve yatay yavaş dalgalı bant bezemeli (Şekil 23/d) kaplar, Erken Arkaik Dönem'e (MÖ 700-650), yatay-dikey, sık, ince düz bant bezemeli (Şekil 23/b, c) ve yatay hızlı dalgalı bant bezemeli (Şekil 23/e) kaplar ise Orta Arkaik Dönem'e (MÖ 650-600) ve Geç Arkaik Dönem'e (MÖ 600-500) tarihlendirilir. Bundan dolayı Maydos'ta ortaya çıkarılmış yatay kalın bant bezemeli ve yatay yavaş dalgalı bant bezemeli kaplar erken dönemlere, yatay ince bant bezemeli ve yatay hızlı dalgalı bant bezemeli kaplar ise daha geç dönemlere tarihlendirilmiştir.

Şekil 22. Maydos'ta ortaya çıkarılan düz ve dalgalı bant bezemeli kap parçaları.

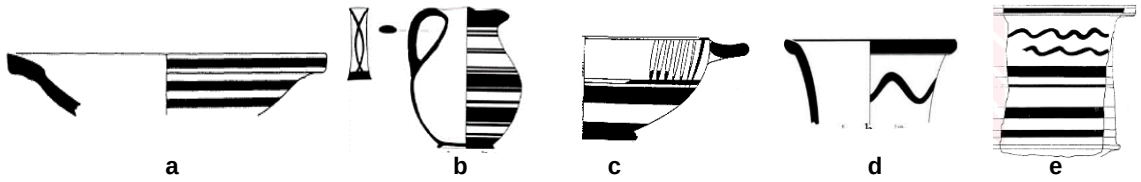

Şekil 23. Klazomenai yerleşiminde ele geçmiş düz ve dalgalı bant bezemeli kaplar.
Kaynak: Hürmüzlü, 1995: 165,169

Şekil 24. Ege Bölgesi'ndeki Datça Burgaz/Eski Knidos kazı çalışmaları sırasında açığa çıkartılmış düz ve dalgalı bant bezemeli kap parçaları.
Kaynak: Özer, 1998: 78-86

Şekil 25. Klazomenai yerleşiminde ele geçmiş yatay bant bezemeli kaplar.
Kaynak: Hürmüzlü, 1995: 185

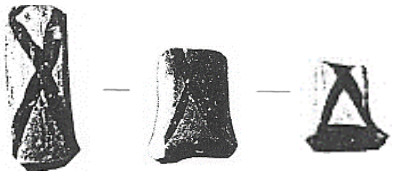

Şekil 26. Troia'da ele geçmiş G2/3 kap kulp parçaları.
Kaynak: Zunal, 2008: 100

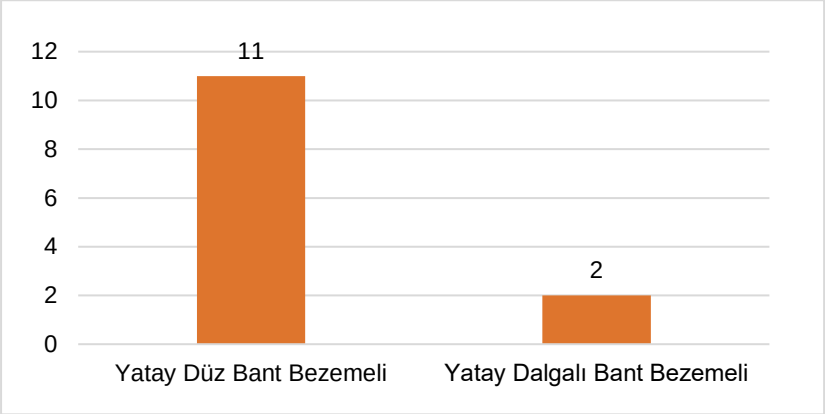

Grafik 6. Yerleşimde ele geçen bant bezemeli kap parçalarının yoğunlukları.

5.3.2. Nokta ve Damla Bezemeli Seramikler

Gelişi güzel bir şekilde büyüklü küçüklü her boyutta yapılan nokta motifi, erken dönemlerde doldurma motifi olarak kullanılır. Motifin daha geç dönemlerde çarpıların, saç örgülerinin vb. motiflerin içinde süsleme amaçlı kullanımı da söz konusudur (Zanat, 2012: 37). Damla motifi ise, adından da anlaşılacağı üzere su damlasına benzeyen, kabın ağız ve kulp kısımlarına, farklı boyutlarda yapılan bir bezemedir.

Maydos'ta 7 tanesinin nokta, 3 tanesinin de damla motifi bezemeli olduğu IIIb evresine ait toplam 10 adet kap parçası tez için seçilmiştir. Kat. no. 14, 15, 16, 17, 18, 19 ve 20 olan 7 adet kap parçasının üzerine serbest bir şekilde doldurma motifi olarak yapılmış nokta dizileri, Kat. no. 21, 22 ve 23 olan 3 adet kap parçasının üzerine ise su damlasına benzer damla motifleri betimlenmiştir. Troia, Assos ve Daskyleion yerleşimlerinde de ele geçen kap parçalarındaki nokta dizileri bezemeleri ayırma işlevinde kullanılırken, damla motifleri ise kapların kulp kısımlarına doldurma motifi olarak çok düzgün bir şekilde yapılmıştır.

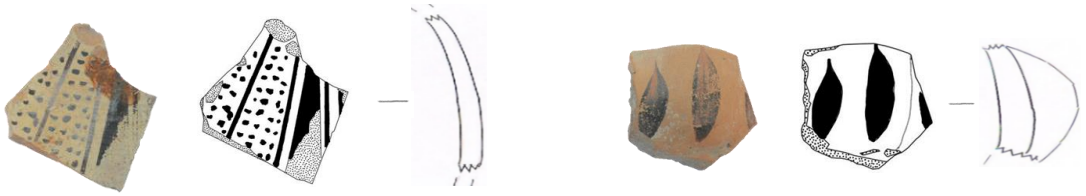

Şekil 27. Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde ortaya çıkarılan nokta ve damla bezemeli kap parçaları.

Şekil 28. Daskyleion yerleşiminde ele geçmiş nokta ve damla motifli kap parçaları.
Kaynak: Görkay, 1990: 195-196

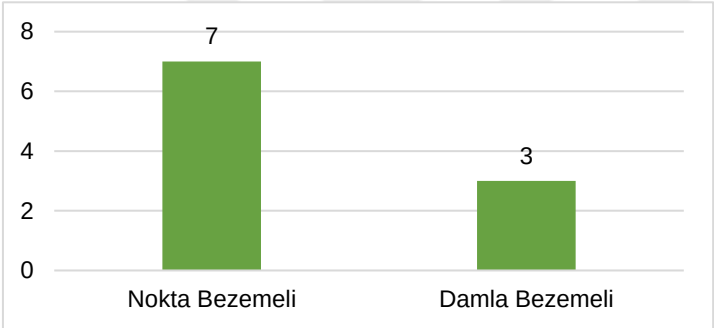

Grafik 7. Maydos'ta ele geçmiş nokta ve damla bezemeli kap parçaları ve yoğunlukları.

5.3.3. Işın Bezemeli Seramikler

Genellikle kap formlarının dip kısımlarına yakın yerlere yapılan, üçgen bir şekli olan bezeme türüne ışın motifi denir (Zanat, 2012: 37).[6] Erken dönemlerde kap formlarına az miktarda ve büyük boyutlu betimlenen motif, geç dönemlerde ise daha çok miktarda, küçük boyutlu, dar, uçları sivri, genellikle birbirlerine bağlı ve çift sıralar halinde kaplara betimlenir (Zanat, 2012: 38). Geç Dönemlere tarihlenen bu çift sıralı ışın motifi için tarihleme de kullanılan önemli özellik, motifin altlı üstlü bir şekilde çift sıralı olarak yapılmış olmasıdır (Zanat, 2012: 41).

[6] Işın motifi, M.Ö. 6.yüzyılda Arkaik Dönem'de kullanılan, eşkenar üçgenlerin yan yan dizilip oluşturduğu bir bezeme türüdür (Zanat, 2012: 37).

Maydos'ta ele geçen Kat. no. 24 olan Erken Arkaik Dönem'e tarihlenen 1 adet kap dip parçasının üzerine, açık kahverengi boyalı, büyük boyutlu ve diğer parçalara kıyasla daha az miktarda yapılmış ışın motifi betimlenmiştir. Kat. no. 25 ve 26 olan Orta Arkaik Dönem'e tarihlenen 2 adet kap parçasının üzerinde ise siyah boyalı, biraz daha küçük boyutta, fazla miktarda ve uçlarına doğru hafiften sivrileşen ışın motifleri yer alır. Kat. no. 27 olan Geç Arkaik Dönem'e tarihlenen 1 adet kap parçasının üzerinde de çok miktarda, birbirlerine bağlı ve uçlarına doğru incelip, sivrileşen ışın motifleri görülmektedir. Yerleşimde ele geçen Korinth kökenli Kat. no. 28 olan kap parçasının üzerindeki ışın motifinin çift sıralı olması, kabın daha da geç döneme tarihlenmesinde kullanılan en önemli özelliklerden birisidir. Maydos IIIb'ye ait olabilecek bu kapların benzerleri aynı bölgedeki Troia ve Assos yerleşimleri ile Ionia Bölgesinin en önemli antik kenti olan Klazomenai'de ele geçmiştir. Batı Anadolu'daki Daskyleion antik kentinde de Maydos'ta ele geçen Kat. no. 27 kap parçasındaki gibi daha çok miktarda, birbirlerine bağlı uçlarının sivri olarak yapıldığı ışın motifli kap parçaları görülür. Höyükteki seramik parçalarına uygulanan ışın motifi ile bölgedeki diğer yerleşimlerde uygulanan motif arasındaki tek fark; Maydos'ta motifler daha eğri büğrü, sivri uçlu ve farklı boylar da olurken, Troia ve Assos gibi antik kentlerde ise düz, sivri uçlu ve hemen hemen hepsi bir boydadır.

Kat. no. 27 Kat. no. 28

Şekil 29. Maydos'ta ele geçmiş ışın bezemeli kap parçaları.

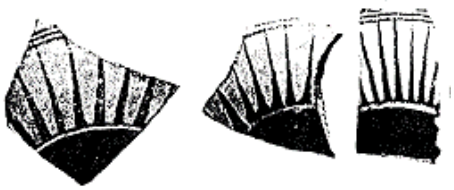

Şekil 30. Daskyleion yerleşiminde ele geçmiş ince ve sivri uçlu ışın motifi bezemeli kap parçaları.

Kaynak: Görkay, 1990: 195

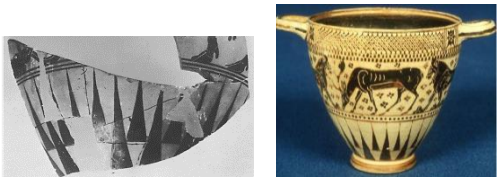

Şekil 31. Korinth yerleşiminde ele geçmiş dip kısmına yakın bir yere çift sıralı ışın motifinin yapıldığı kotyle kabı.

Kaynak: Zanat, 2012: 14

Şekil 32. Daskyleion yerleşiminde ele geçmiş ince ve sivri uçlu ışın motifi bezemeli kap parçaları.

Kaynak: Görkay, 1990: 195

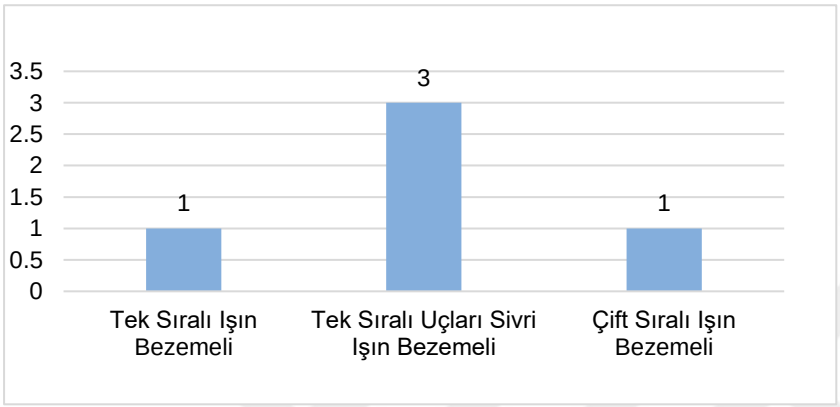

Grafik 8. Yerleşmede ele geçmiş ışın bezemeli kap parçaları ve yoğunlukları.

5.3.4. Meander Bezemeli Seramikler

Meander bezemesi adını Batı Anadolu'nun en büyük nehirlerinden olan "Maiandros/Menderes" nehrinin kıvrımlı şeklinden almıştır (Zanat, 2012: 31). En çok Geometrik ve Arkaik Dönem'de kullanılan, kapların genellikle ağız ve boyun kısımlarına yapılan bir bezemedir. Bezemenin dönemden döneme değişim gösterdiği kesik meander ve çengel meander isimli iki çeşidi mevcuttur (Hürmüzlü, 1995: 178). Arkaik Dönem'in erken evrelerinde kap formlarına, çizgilerin kısa ve aralarındaki mesafenin fazla olduğu kesik meander motifleri, daha geç evrelerinde ise çizgilerin uzun ince, düzgün, birbirlerine olabildiğince yakın ve bağlı bir şekilde yapıldığı çengel meander adı verilen motiflerin betimleri söz konusudur (Kaya, 2014: 1-3). Ressamlar, yapılan bu meander motifinden esinlenerek "Z" şeklinde bir bezeme elde etmişlerdir (Zanat, 2012: 32). Ayrıca meander bezemesi sadece seramikte değil, dönemin mimarisi olan tapınaklarda, duvar resimlerinde, mozaiklerde ve lahit-stel gibi birçok yerde süsleme amaçlı da kullanılmıştır.

Maydos IIIb ve IIIc evrelerine ait olabilecek dolgu içinden 5 adet meander bezemeli kap parçası tez için seçilmiştir (Kat. no. 29, 30, 31, 32 ve 33). Kat. no. 29, 30 ve 31 olan 3 adet kap parçasının iç yüzeylerinde Erken Arkaik Dönem'e (MÖ 700-650) tarihlenen çizgilerinin ince ama çizgiler arasındaki mesafenin oldukça fazla olduğu kesik meander

bezemeleri yer almaktadır. Aynı zamanda yerleşimde açığa çıkartılmış Kat. no. 32 ve 33 olan 2 adet kap parçasının dış yüzeylerine ise Geç Arkaik Dönem'e (MÖ 600-500) tarihlenen boyalı, ince çizgili, birbirlerine olabildiğince yakın ve uçlarının birbirlerine bağlı olarak yapıldığı çengel meander bezemeleri betimlenmiştir. Kırmızı figür tekniğinde üretilmiş Kat. no. 33 olan kap parçasında, betimlenen çengel meander bezemesinin hemen altında noktalı rozet/çiçek bezemesi görülmektedir. Kap parçalarının benzerleri Troia ve Assos yerleşimlerinde de ele geçmiştir. Kesik ve çengel meander bezemelerinin benzerlerini bölgedeki Troia ve Assos yerleşimleri dışında Ionia Bölgesi'ndeki Klazomenai yerleşiminde de görmek mümkündür (Hürmüzlü, 1995: 22). Klazomenai'de görülen kesik meander bezemeli kaplar erken dönemlere (MÖ 7.- 6. yy.), çengel meander bezemeli kaplar ise daha geç dönemlere (MÖ 6. - 5. yy.) tarihlendiği için Maydos yerleşiminde ele geçmiş kesik meander bezemeli kap parçaları genellikle MÖ 7. - 6. yüzyıla, çengel meander bezemeli kap parçaları da MÖ 6. - 5. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

Şekil 33. Meander bezemesi çeşitleri.

Kaynak: Kaya, 2014: 2; Zanat, 2012: 38

Şekil 34. Maydos yerleşiminde açığa çıkarılan Arkaik Dönem'e tarihlenen kesik ve çengel meander bezemeli kap parçaları.

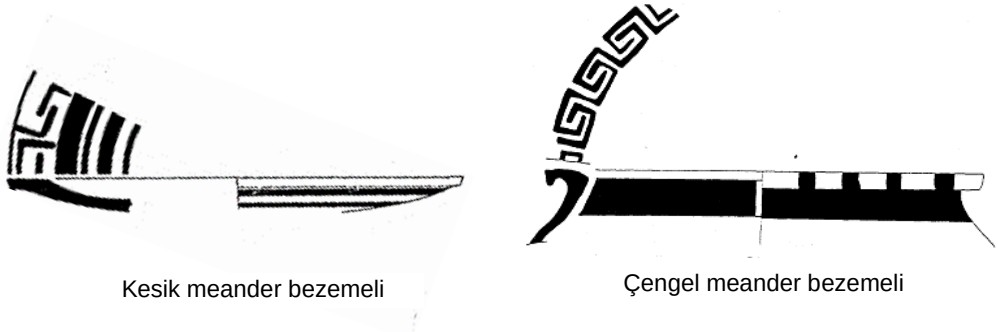

Şekil 35. Klazomenai yerleşiminde ele geçmiş meander bezemeli kap parçaları.

Kaynak: Hürmüzlü, 1995: 175, 190

Kesik meander bezemeli

Şekil 36. Daskyleion yerleşiminde ele geçmiş kesik meander bezemeli tabak. *Kaynak: Koçak Yaldır, 2011: 96*

Çengel meander bezemeli

Şekil 37. Agora'da ele geçmiş kırmızı figür teknikli çengel meander bezemeli kap parçası. *Kaynak: Moore, Philippides ve Bothmer, 1986: 456*

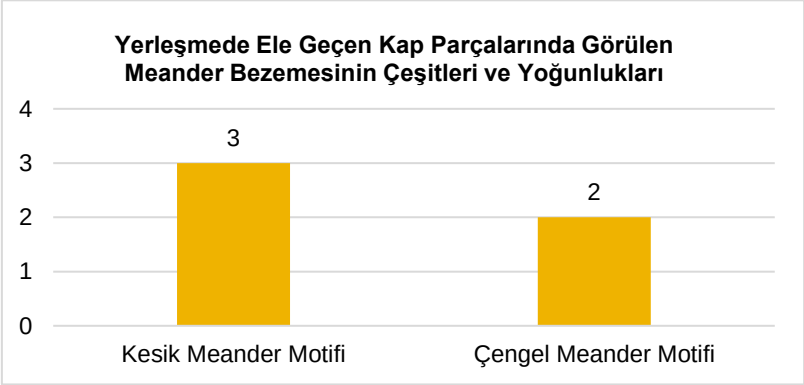

Grafik 9. Maydos yerleşiminde ortaya çıkmış meander bezemeli kap parçalarının, bezemenin çeşitlerine göre buluntu yoğunluğu.

5.3.5. Geometrik Bezemeli Seramikler

Geometrik bezemeler; daha çok Geometrik Dönem'de kullanılır. Arkaik Dönem'de de bu bezemelerin yani Geometrik Dönem'in etkileri görülmeye devam etmiştir. Bu bezemeler; dalgalı çizgiler, içi taralı ters ve düz üçgenler, baklava motifleri, araları benekli sarmallar, gamalı haç motifi, kareler ve dikdörtgenler, dil ve zikzak sıraları ile "S" motifleridir (Coldstream, 2008: 46). "S" motifi, kapların genellikle dudak ve dip kısımlarına, farklı renklerde yapılmış dil motifi ve zikzak sıraları kapların dip ve boyun kısımlarına, dalgalı çizgi, içi taralı üçgen, çiftli sarmal ve gamalı haç motifleri ise kapların daha çok boyun ve gövde kısımlarına betimlenirler (Zunal, 2008: 96). Dörtgenler; içleri dolu, boş veya çapraz taralı, üçgenler ise tekli ya da gruplar halinde içleri boş veya iç içe geçmiş taralı bir şekilde doldurma motifi olarak yapılırlar (Zanat, 2012: 29-31). Doldurma motifi olarak kullanılan diğer motif de gamalı haç motifidir. Geometrik Dönem öncesindeki Protogeometrik Dönem kaplarının üzerinde ise konsantrik daire motifi kullanımı söz konusudur.

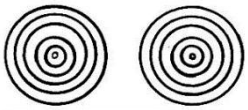

Şekil 38. Konsantrik daire motifi.
Kaynak: Zanat, 2012: 31

Şekil 39. Maydos'ta ele geçmiş konsantrik daire bezemeli kap parçası.

Şekil 40. Troia'da ele geçmiş konsantrik daire bezemeli kap parçaları.
Kaynak: Zunal, 2008: 98

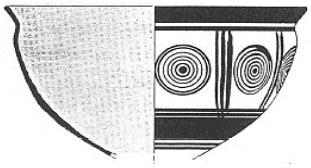

Şekil 41. Klazomenai'de ele geçmiş konsantrik daire bezemeli kâse.
Kaynak: Zunal, 2008: 111

Şekil 42. Smyrna'da ele geçmiş konsantrik daire bezemeli kap parçası.
Kaynak: Zunal, 2008: 109

Şekil 43. Ephesos'ta ele geçmiş konsantrik daire bezemeli kap parçası.
Kaynak: Zunal, 2008: 113

Şekil 44. Daskyleion yerleşiminde ele geçmiş konsantrik daire bezemeli ağız kenarı parçası.
Kaynak: Koçak Yaldır, 2011: 96

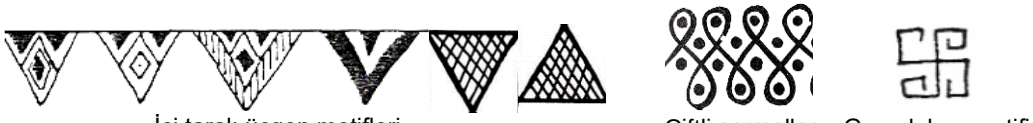

Şekil 45. Geometrik bezemelerin bazılarına örnekler.
Kaynak: Zanat, 2012: 33-37

Şekil 46. Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde ele geçen geometrik bezemeli kap parçaları.

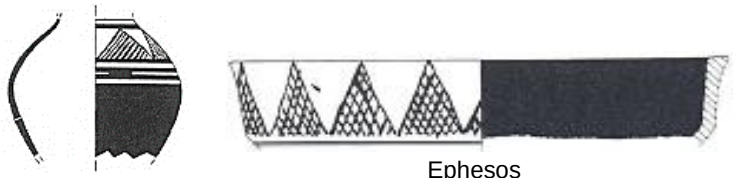

Şekil 47. Klazomenai ve Ephesos yerleşimlerinde ele geçmiş geometrik bezemeli kap parçaları.

Kaynak: Zunal, 2008: 110-113

Şekil 48. Miletos'ta ele geçmiş geometrik bant bezemeli kap parçaları.

Kaynak: Zunal, 2008: 120

Maydos'un Protogeometrik dönemine ait olabilecek 1 adet konsantrik daire motifli kap parçası (Kat. no. 34) tez için seçilmiştir. Bu konsantrik daire motifli kap parçasının benzerlerine Troia, Klazomenai ve Smyrna yerleşimlerinde de rastlanılmıştır. Yerleşimde Geometrik Dönem'e tarihlendirilen 1 adet kap parçasının (Kat. no. 38) üzerinde iç içe geçmiş baklava motifi, başka bir kap parçasının üzerinde (Kat. no. 41) ise araları benekli sarmallar, düz kafes örgü ve gamalı haç motifi görülür. Maydos'ta açığa çıkarılan 3 adet kap parçasına (Kat. no. 35, 36 ve 37) yatay-dikey bant motifleri, 2 adet kap parçasına da (Kat. no. 39 ve 40) içi taralı üçgen motifleri betimlenmiştir. Yerleşmede ele geçen 2 adet kap parçasını ise Geç Geometrik Dönem'e tarihlendirilen kuşlu kâseler (Kat. no. 60 ve 61) oluşturur. Bu kap parçaları çoğunlukla yerleşimin E4.3 ve D4 açmalarında ele geçmiştir. Gamalı haç motifi ve içi taralı üçgen motifleri, kapların üzerinde doldurma motifi olarak kullanılır. Maydos'ta ele geçmiş IIIb tabasına ait kuşlu kâselerin ve geometrik bezemeli kap parçalarının benzerlerini Troia, Klazomenai, Smyrna ve Daskyleion yerleşimlerinde de görmek mümkündür. Yerleşmede Arkaik Dönem'in erken dönemlerinde geometrik şekiller daha özensiz, kaba, kalın ve seyrek bir şekilde yapılırken, geç dönemde motiflerin yapımında bir özen ve incelik söz konusu olmasıyla beraber, kabın etrafı tamamen bu geometrik bezemelerle çevrilir.

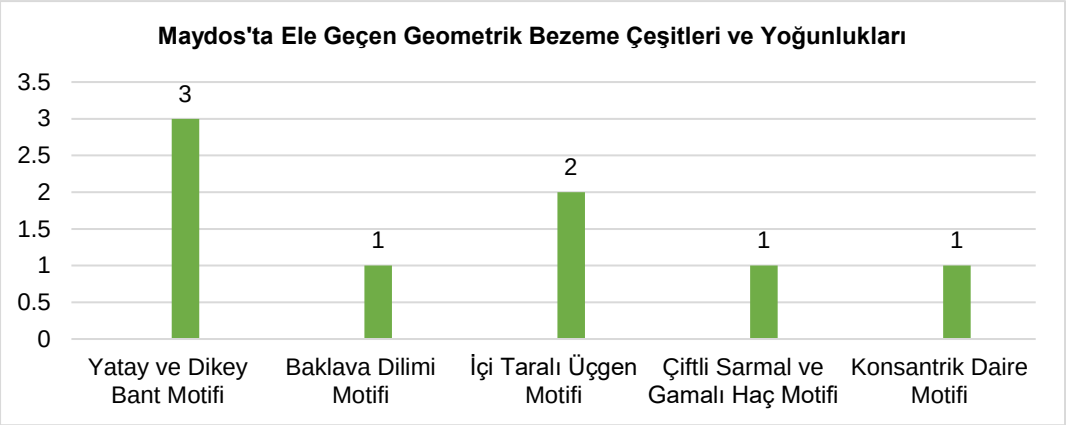

Grafik 10. Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde ele geçmiş Geometrik Dönem'e tarihlenen geometrik bezemeli kap parçalarının miktarları.

5.3.6. Bitkisel Bezemeli Seramikler

Arkaik Dönem'de siyah ve kırmızı figür tekniklerinde seramiğin yüzeyini süslemek amacıyla kullanılan bazı bitkisel bezemeler vardır. Bunlar; lotus-palmetler, geniş yapraklar ve rozet (çiçek) motifleridir (Boardman, 2016: 65). Geometrik ve Orientalizan Dönem'de asıl bezemenin yanına yardımcı bezeme (doldurma motifi) olarak yapılmışlardır (Boardman, 2016: 67). Maydos IIIb evresine ait olabilecek dolgu içinden lotus-palmet ve rozet gibi bitkisel bezemelerin yer aldığı 18 adet kap parçası tez için seçilmiştir. Arkaik Dönem yerleşiminin erken dönemlerinde seramiğin yüzeyine doldurma motifi olarak yapılan bitkisel bezemeler, geç dönemlerde seramiğin ana motifi haline gelmişlerdir (Boardman, 2016: 68-69).

Lotus ve Palmet Bezemeli Seramikler

Genellikle birlikte betimlenen lotus ve palmet, Arkaik Dönem'in en yaygın kullanılan bitkisel motifleridir (Boardman, 2016: 67) Bezeme daha çok kapların boyun kısmında görülür. Erken dönemlerde palmetlerin yaprakları küçük boyutlu, kapalı, sıkı yapılı ve uçları oldukça sivridir. Daha geç dönemlerde ise yapraklar genişleyip açılarak sıkı yapısını kaybeder, giderek büyür ve uçları da yuvarlak bir şekil alır (Zanat, 2012: 38). Lotus motifi erken dönemlerde kıvrımsızken, geç dönemlerde bir hacim kazanarak yumuşak ve kıvrımlı şekil almış bitkisel bir bezemedir (Zanat, 2012: 40). Lotus kapların yüzeyine aynı palmetler gibi tekli ya da ikili (çiftli) olarak betimlenen bir motiftir.

Maydos'ta lotus-palmet motifli 8 adet kap parçasına tezde yer verilmiştir. Ele geçen bu kapların 3 tanesinin üzerinde sadece palmet yaprağı, 4 tanesinin üzerinde ise sadece lotus,

1 adet kap parçası üzerinde de hem lotus hem de palmet motifi görülür. Yerleşimde bulunmuş palmet motifli 3 adet kap parçasından birine (Kat. no. 43) Orta Arkaik Dönem'e tarihlenen kahverengi boyalı, yaprakları açık ve yaprak uçlarının da oldukça yuvarlak oluğu palmet motifi, diğer kap parçasına (Kat. no. 44) ise Geç Arkaik Dönem'e tarihlenen siyah boyalı, yaprakların bir önceki parçaya göre daha açık, büyük ve yaprak uçlarının da yuvarlak olduğu bir palmet motifi betimlenmiştir. Maydos'ta bulunan 4 adet lotus motifli kap parçasından 1 tanesinin (Kat. no. 46) üzerine erken dönemlere tarihlenen kıvrımsız bir lotus motifi, 1 tanesinin (Kat. no. 47) üzerine de Orta Arkaik Dönem'e tarihlenen daha kıvrımlı ve biraz da hacim kazanmış tekli bir lotus, diğer kap parçasına da (Kat. no. 48) Orta Arkaik Dönem'e tarihlenen siyah boyalı, kıvrımlı ve hacimli lotus motifleri betimlenmiştir. Yerleşmede açığa çıkartılan bitkisel motifli 1 adet kap parçasında (Kat. no. 49) erken dönemlere tarihlenen kıvrımsız lotus motifi ile Orta Arkaik Dönem'e tarihlenen yaprakları açık ve büyük, yaprak uçlarının da yuvarlak olduğu palmet motifi bir arada kullanılmıştır.

Şekil 49. Bitkisel palmet ve lotus motifi örnekleri.
Kaynak: Zanat, 2012: 40-41

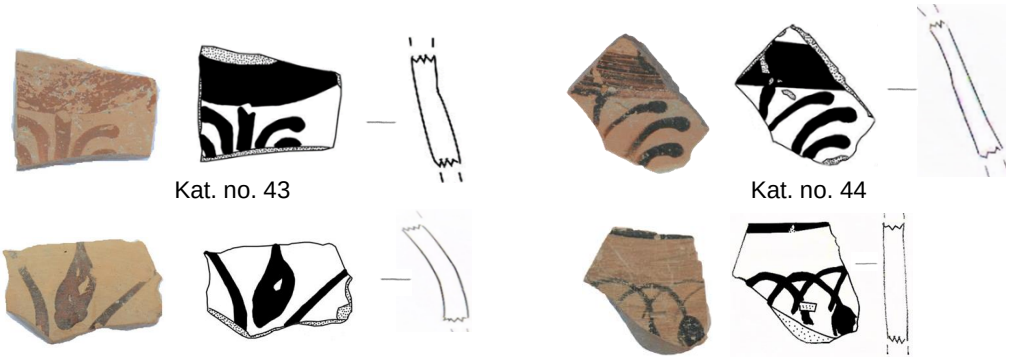

Şekil 50. Maydos'ta ele geçen palmet yaprağı ve lotus çiçeği motifli kap parçaları.

Şekil 51. Agora'da ele geçmiş bitkisel palmet bezemeli kap parçaları.
Kaynak: Moore, Philippides ve Bothmer, 1986: 230

Şekil 52. Daskyleion yerleşiminde ele geçmiş bitkisel palmet bezemeli kap parçaları.
Kaynak: Görkay, 1995: 196

Klazomenai Daskyleion

Şekil 53. Klazomenai ve Daskyleion yerleşimlerinde açığa çıkartılmış bitkisel lotus bezemeli kap parçaları.

Kaynak: Hürmüzlü, 1995: 195, 214; Görkay, 1990: 200

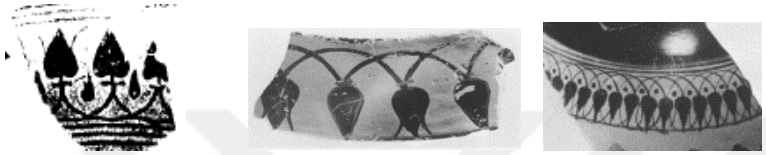

Lotus bezemeli Ters lotus bezemeli

Şekil 54. Agora'da ele geçmiş bitkisel lotus bezemeli kap parçaları.

Kaynak: Moore, Philippides ve Bothmer, 1986: 306-310

Rozet/Çiçek Bezemeli Seramikler

Rozet/çiçek motifi, ortaya bir nokta koyulup, etrafına da küçük noktalar yapılması ve bu noktaların ise ortadaki tek bir nokta ile birleştirilip, yuvarlak bir çiçek şekil alması sonucu oluşmuş bitkisel bezemelerden diğeridir (Boardman, 2016: 68). Erken dönemlerde birçok noktanın bir araya gelmesiyle elde edilen yuvarlak biçimli rozet/çiçek motifi, kaplara doldurma motifi olarak yapılır. Orta Arkaik Dönem'de de motif çok sayıda noktanın bir araya gelip birleşmesi sonucu oluşmuştur. Geç Arkaik Dönem'de ise rozet/çiçek, noktaların birleşmesiyle ortaya çıkan yaprakları bulunan bir motiftir ve kabın üzerine ana motif olarak betimlenir (Zanat, 2012: 41).

Erken dönemlere tarihlendirilen noktalı rozet/çiçek motifleri

Geç dönemlere tarihlendirilen yapraklı rozet/çiçek motifleri

Şekil 55. Rozet/çiçek motifinin erken dönemlerden-geç dönemlere kadar olan gelişimi.

Kaynak: Zanat, 2012: 37-38

Maydos'ta ele geçen seramikler arasında Kat. no. 50, 51 ve 52 olan kap formu parçalarının üzerine Erken Arkaik Dönem'e tarihlenen, ortaya konulan bir nokta ve etrafına

yapılan benzer küçük noktalardan oluşan, doldurma motifi olarak kullanılan rozet/çiçek motifi betimlenmiştir. Kat. no. 55 ve 56 olan kap parçalarında da Erken Arkaik Dönem'e tarihlenen Korinth kökenli her bir yaprak detayının kazıma ile gösterildiği rozet/çiçek motifleri yer almaktadır. Kat. no. 53 olan kap parçasında Orta Arkaik Dönem'e tarihlenen noktaların birleştirilmesi sonucu oluşan yapraklı bir rozet motifi görülür. Kat. no. 54 olan kap parçasının üzerine, daha geç dönemlere tarihlenen rozet yaprakları, etli yani kalın bir şekilde yapılmıştır. Son olarak Kat. no. 57 olan kap ağız kenarı parçasının üzerinde ise Geç Arkaik Dönem'e tarihlenen, yapraklarının içinin siyah boyalı olduğu rozet, kabın ana motifi olarak betimlenmiştir. Maydos Kilisetepe Höyüğü'ndeki noktalı ve yapraklı rozetlerin benzerleri, Troia, Assos, Klazomenai ve Daskyleion yerleşimlerinde de ele geçmiştir (Hürmüzlü, 1995: 31-35). Maydos'taki kap parçalarının tarihlendirilmesi ise Klazomenai yerleşiminde ortaya çıkarılmış rozet/çiçek motifli kap parçalarına göre yapılır. Ancak bu yuvarlak dairelerden oluşan rozet motifinin benzerleri sadece Klazomenai yerleşiminde görülmüştür. Troia ve Assos'ta ki noktalı rozetlerin noktaları arası çok sık bir şekilde, Maydos'ta ise oldukça aralıklıdır ama geç dönemlere doğru giderek bu aralıklar azalmıştır.

Şekil 56. Maydos'ta ortaya çıkarılan noktalı ve yapraklı rozet/çiçek motifli kap parçaları.

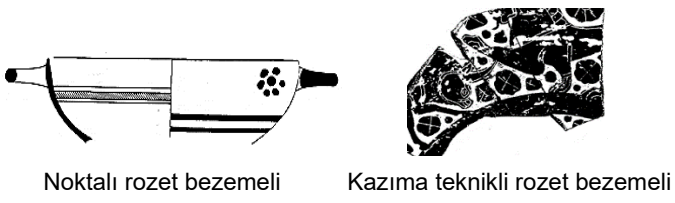

Şekil 57. Klazomenai yerleşiminde açığa çıkartılan üzerinde rozet/çiçek motifinin yer aldığı kap parçaları.

Kaynak: Hürmüzlü, 1995: 167, 190

Şekil 58. Korinth'de açığa çıkartılan üzerinde rozet/çiçek motifinin yer aldığı alabastron kabı.

Kaynak: Zanat, 2012: 19

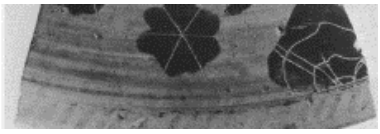

Şekil 59. Agora'da açığa çıkartılan üzerinde rozet/çiçek motifinin yer aldığı kap parçası. *Kaynak: Moore, Philippides ve Bothmer, 1986: 322*

Şekil 60. Daskyleion yerleşiminde açığa çıkartılan üzerinde rozet/çiçek motifinin yer aldığı kap parçası. *Kaynak: Görkay, 1995: 167*

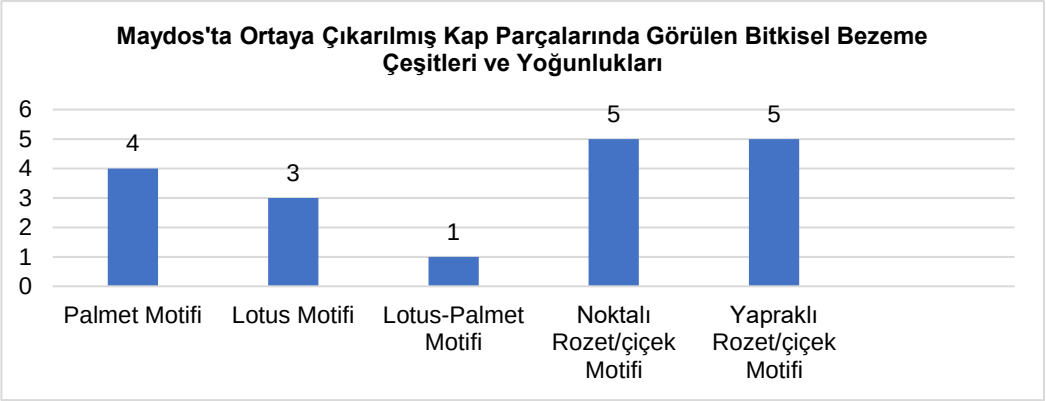

Grafik 11. Yerleşmede görülen bitkisel bezeme çeşitleri ve yoğunlukları.

5.3.7. Hayvan Figürü Bezemeli Seramikler

Doğu ile başlayan ticari ve kültürel alışveriş sonrasında yaban keçisi figürü de, seramiklerin yüzeyinde yerini almıştır (Zanat, 2012: 42-44). Genellikle Ionia Bölgesi ve çevresinde üretilen, MÖ 8.-7. yüzyılda doğu esintilerinin yer aldığı Orientalizan Dönem'e tarihlenen yaban keçisi stilli seramikler, erken yaban keçisi, orta yaban keçisi ve geç yaban keçisi stili olmak üzere üç gruba ayrılır (Cook, 1946: 68). Erken ve orta yaban keçisi stili seramikler Güney Ionia'da, geç yaban keçisi stili seramikler ise Kuzey Ionia'da görülmektedirler (Erşen, 2010: 6). Bu stil adından da anlaşılacağı üzere, yaban keçisinin yürür, koşar veya yerden otlar pozisyonda, ön planda tutulduğu bir betimleme şeklidir. Yaban keçisi ön planda tutulurken, diğer bitkisel (lotus-palmet ile rozet/çiçek) bezemeler ve geometrik (içi taralı ters ve düz üçgenler, zikzaklar, meander motifleri vb.) bezemelerin ise doldurma motifi olarak kullanıldığı seramiklerdir. Erken yaban keçisi stilinde kullanılan hayvan figürleri silüet tekniğinde[7], etrafındaki bitkisel rozet ve geometrik içi taralı üçgen

[7] Silüet tekniği; siyah boyalı figür ve motiflerin gölge ile gösterilmesidir. Teknik motiflerde Protogeometrik, figürlerde ise Geç Geometrik Dönemden itibaren kullanılmaya başlanmıştır (Koçak Yaldır, 2011: 86).

motifleri de kaba yayvan, büyük ve daha az miktarda doldurma motifi olarak yapılırken, orta ve geç yaban keçisi stilinde ise, hayvan figürü yapımında rezerve teknik[8] kullanılırken, rozet ve içi taralı üçgen gibi doldurma motifleri de küçük boyutta, çok miktarda ve sık aralıklarla betimlenir (Koçak Yaldır, 2011: 88). Tüm bu bezemeler kabın üzerine uygulanan açık renk krem astar üzerine farklı renklerdeki boyalarla yapılır. Genellikle tabaklar, oinochoeler ve krater gibi kap formlarında görülen bir bezeme türüdür (Koçak Yaldır, 2011: 89).

Maydos IIIb evresine ait olabilecek bir kap parçası (Kat. no. 67) üzerinde, erken dönemlere ait koşar pozisyondaki yaban keçisi hayvan figürü torsosunun (gövdesinin) ön kısmı ve ön bacağı ile figürün etrafına büyük yayvan bir şekilde, noktalardan doldurma motifi olarak yapılmış bir bitkisel rozet/çiçek betimi yer almaktadır. Kat. no. 64, 65, 66, 68 ve 69 olan 5 adet kap parçasında krem astarlarının üzerinde de, Orta Arkaik/Orientalizan Dönem'e tarihlenen, ya sadece torsosunun (gövdesi) ya bacağı ve kafasının ya da hepsinin bir arada betimlendiği yaban keçisi hayvan figürü ile noktaların birleşmesi sonucunda elde edilen doldurma motifi olan rozet/çiçek ve içi taralı üçgen motifleri, bezemeleri birbirlerinden ayırmak için kullanılan, yatay bant ve iç içe geçmiş sık aralıklı zikzak motifleri görülmektedir. Yerleşimde ele geçen 6 adet kap parçasından 3 tanesinin formu tabak, 3 tanesini formu ise tam olarak bilinmemektedir. Troia ve Klazomenai yerleşimlerinde ortaya çıkarılmış yaban keçisi stilli birçok kap parçasının üzerine, daha geç dönemlere tarihlenen rezerve tekniğinde yapılmış yaban keçisi hayvan figürleri betimlenmiştir. Bu betimlenen figürlerin yanında da rozet/çiçek, değişik renklerde lotus-palmet ve içi taralı üçgen gibi doldurma motifleri yer almaktadır.

Kat. no. 66 Kat. no. 65

Şekil 61. Maydos'ta ortaya çıkarılan yaban keçisi stilli kap parçaları.

[8] Rezerve teknik; figürleri daha ayrıntılı ve dolgun bir şekilde göstermek amacıyla boyalı alanlara boşluklar bırakılarak yapılır. Teknik Geç Geometrik Dönem sonlarında ve Orientalizan Dönemde görülmektedir (Koçak Yaldır, 2011: 87).

a.Tabak parçaları b. Oinochoe kapları c. Dinos kabı

Şekil 62. Troia (a), Samos (b) ve Khios (c) yerleşimlerinde ortaya çıkartılmış yaban keçisi stilli kaplar.

Kaynak: Aslan ve Pernicka, 2013: 42-45; Erşen, 2010: 139-145

Geç Geometrik - Erken Arkaik Dönem'de kapların yüzeyine hayvan figürü olarak ilk defa kuş motifi betimlenir (Coldstream, 2008: 95). Kuş motifinin ardından kaplara kuğu, ördek ve su kuşları gibi hayvanlar betimlenmeye devam etmiştir. Maydos IIIb evresine ait olabilecek bir kap parçasının (Kat. no. 62) üzerine Erken Arkaik Dönem'e tarihlenen, detaylarının kazıma çizi yöntemiyle verildiği, art arda iki su kuşu motifi betimlenmiştir. Kat. no. 63 olan kap parçasında da Orta Arkaik Dönem'e tarihlenen, detayların erken dönemlere göre daha iyi yapıldığı su kuşu (ördek-kuğu) motifi yer almaktadır. Maydos'ta ortaya çıkartılmış Kat. no. 70 olan kap parçasının üzerine ise Orta Arkaik Dönem'e tarihlenen, detaylarının kazıma çizi yöntemiyle yapıldığı, koşar veya yürür pozisyonda olan bir hayvan (aslan?) figürünün sağ ya da sol bacağı betimlenmiştir.

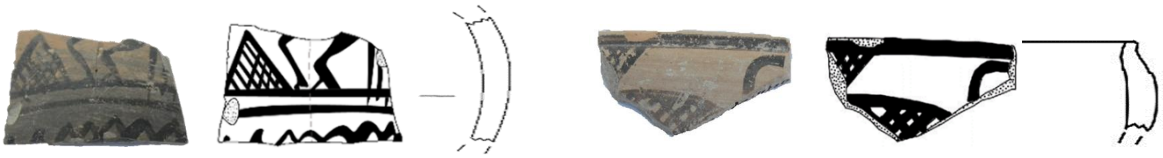

Kat. no. 60 Kat. no. 61

Şekil 63. Maydos'ta açığa çıkartılmış kuş figürü bezemeli kap parçaları.

a. Klazomenai b. Daskyleion

Şekil 64. Klazomenai (a) ve Daskyleion (b) yerleşimlerinde açığa çıkartılmış kuş figürü bezemeli kap parçaları.

Kaynak: Hürmüzlü, 1995: 230 (a); Koçak Yaldır, 2011: 96 (b)

Şekil 65. Maydos'ta ele geçmiş hayvan (su kuşu / kuğu, ördek ve aslan) figürü bezemeli kap parçaları.

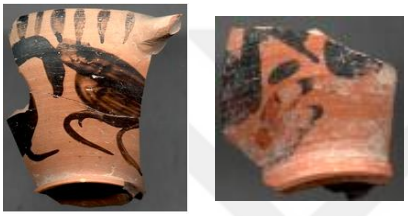

Şekil 66. Troia'da ele geçmiş su kuşu (kuğu veya ördek) bezemeli kap parçaları. *Kaynak: Heath ve Tekkök, 2006-2009: 9*

Şekil 67. Agora'da ele geçmiş hayvan (aslan) figürü bezemeli kap parçası. *Kaynak: Moore, Philippides ve Bothmer, 1986: 428*

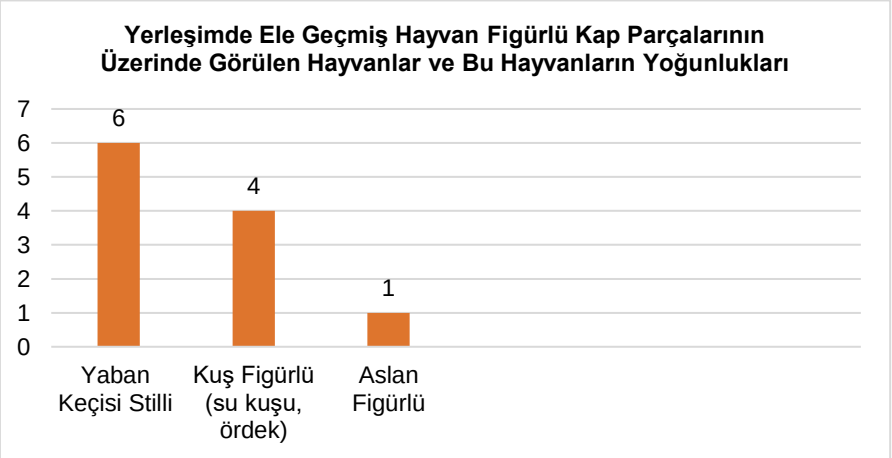

Grafik 12. Maydos'ta ele geçen hayvan figürlü kap parçalarının yoğunlukları.

5.3.8. İnsan Figürü Bezemeli Seramikler

İnsan figürü ve hayvan figürü Geometrik Dönem'de kapların üzerine silüet tekniğinde, Arkaik Dönem'de ise siyah ve kırmızı figür tekniği kullanılarak yapılırdı. Maydos IIIb evresine ait olabilecek kap parçasının (Kat. no. 71) üzerinde Orta Arkaik

Dönem'e tarihlenen insan figürü yer almaktadır. Kat. no. 72 olan kap parçasının üzerine ise Geç Arkaik Dönem'e tarihlenen insan figürünün ön planda olduğu bir betim yapılmıştır.

Kat. no. 72

Şekil 68. Maydos'ta ele geçmiş insan figürü bezemeli kap parçası.

Şekil 69. Agora'da ele geçmiş insan figürü bezemeli kap parçası.
Kaynak: Moore, Philippides ve Bothmer, 1986: 441

5.3.9. Hayvan ve İnsan Figürü Bezemeli Seramikler

Arkaik Dönem'de kapların üzerine genellikle at ve insan figürleri birlikte betimlenir (Cook, 1998: 20-23). At figürü, Erken ve Orta Arkaik Dönem'de yürür, bazen de koşar bir vaziyette, binicileri (savaşçı) ile birlikte ya da tekli olarak yapılır. Geç dönemlere doğru kaplara insan figürleri yapılmaya başlanmıştır. Maydos yerleşiminde IIIa evresine ait hem hayvan (at) hem de insan figürünün bir arada kullanıldığı Kat. no. 73 olan ve Orta Arkaik Dönem'e tarihlenen bir kap formu parçası tez için seçilmiştir. Kap parçasında savaşçı (atın binicisi) atının üzerinde bir elinde zırhını (silahını) öne doğru uzatmış, başında miğferiyle oturur bir şekilde betimlenmiştir. Atın ve binicinin her bir detayı da kazıma çizi yöntemi ile verilmiştir. Ayrıca bu betimin hemen üzerinde ise yan yana, bitişik, sıralı ve dikrom boyalı dil motifi görülmektedir.

Kat. no. 73

Şekil 70. Yerleşmede ele geçmiş hem insan hem de hayvan (at) figürü bezemeli kap parçası.

Şekil 71. Agora'da ele geçmiş hem insan hem de hayvan (at) figürü bezemeli kap parçası.
Kaynak: Moore, Philippides ve Bothmer, 1986: 463

5.3.10. Siyah Firnisli Seramikler

Yaklaşık MÖ 6. yüzyıldan (Geç Arkaik Dönem) itibaren üretilen, üzerlerine hiçbir bezemenin yapılmadığı, iç ve dış yüzeylerinin tamamen siyah firnis (boya) ile boyanmış olduğu seramiklerdir (Sparkes ve Talcott, 1970: 5-6). Ancak kimi zaman firnis (boya) rengi siyahtan kırmızıya doğru değişim gösterir. Siyah firnisli en kaliteli seramik üretimi ise MÖ 5. ve 4. yüzyıllarda gerçekleşmiştir (Sparkes ve Talcott, 1970: 7). Maydos'ta 2010-2018 yıllarında yapılan kazı çalışmaları sonucunda IIIb evresine ait dolgu içinden 6 adet siyah firnisli kap parçası tez için seçilmiştir. Ele geçen 4 adet kap parçasının (Kat. no. 75, 76, 78 ve 79) iç ve dış yüzeyleri siyah boyalı (firnisli), 1 adet kap parçasının (Kat. no. 77) ise kahverengimsi boyalıdır. Ayrıca Kat. no. 80 olan 1 adet kap gövde parçasının ise sadece dış yüzeyi parlak siyah boyalıdır, iç yüzeyinde bir boyama yoktur. Kabın dış yüzeyindeki siyah boyanın üzerine ise kazıma çizi yöntemi kullanılarak "MNW" şeklinde kabı üreten ve boyayan kişinin veya kabın üretildiği şehrin yazılı olduğu düşünülen Grekçe (eski yunanca) bir yazı yazılmıştır. Türkçe karşılığında "mnu" anlamına gelir. Yazının devamı kabın tahribatından dolayı ele geçmemiştir. Siyah firnisli kapların benzerlerini Thrakia Bölgesi'ndeki yerleşimlerde ve Klazomenai, Samos ile Daskyleion yerleşimlerinde de görmek mümkündür.

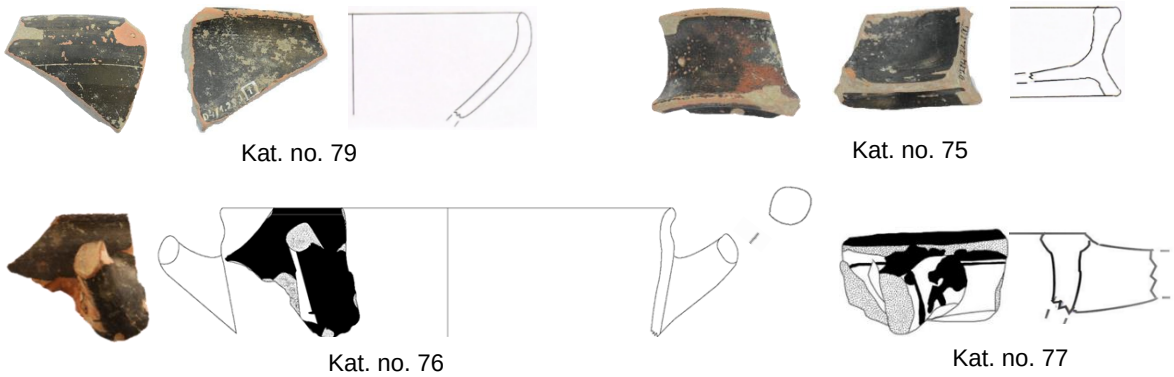

Şekil 72. Maydos'ta ele geçmiş siyah firnisli (boyalı) kap parçaları.

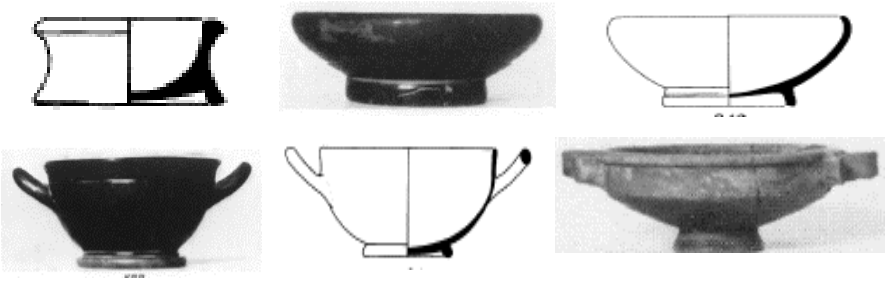

Şekil 73. Agora'da ele geçmiş siyah firnisli kaplar.

Kaynak: Moore, Philippides ve Bothmer, 1986: 521-525

5.4. Maydos Kilisetepe Höyüğü Arkaik Dönem Boyalı Seramiklerinin Batı Anadolu Bölgesi'ndeki Yeri ve Önemi

Arkaik Dönem'e tarihlenen boyalı seramikler, Batı Anadolu'nun Ionia yerleşimlerinde de ele geçmiştir. Ionia, Kuzey Ionia ve Güney Ionia olmak üzere iki ayrı bölgeye ayrılır. Kuzey Ionia Bölgesi'ndeki Klazomenai, Smyrna ve Larissa Arkaik Dönem boyalı seramik üretiminin yapıldığı önemli yerleşimlerden bazılarıdır. Güney Ionia Bölgesi'ndeki Ephesos, Miletos, Samos ve Metropolis gibi yerleşimlerde de bu boyalı seramiklerin üretimi söz konusudur (Harita 2) (Bingöl, 2009: 70-73).

Harita 2. Ionia Bölgesi yerleşimleri.

Kaynak: Bingöl, 2009: 71

Klazomenai, seramik fırınlarında üretilen Arkaik Dönem boyalı seramikleri ile bilinen, Kuzey Ionia Bölgesi'nin en önemli antik yerleşimlerinden birisidir. Burada meander, bant, rozet, lotus-palmet, kuş ve göz bezemeli krater, skyphos, pyxis ve dinos gibi çeşitli kap formları ele geçmiştir (Özer, 2006: 15-18). Bu tip kap formu ve formların üzerindeki bezemelerin benzerleri Maydos yerleşiminde de görülür. Maydos'ta yoğun bir şekilde ele geçen kuşlu kâseler ile doğu kökenli yaban keçisi stilli seramikler, hem yerel üretim olup, hem de Kuzey Ionia Bölgesi atölyelerinde üretilmiş tipik kaplardır (Koçak Yaldır, 2011: 86-89). Yerel üretim olan kaplardaki motifler ise oldukça basit, özensiz ve kaba bir şekilde yapılmıştır. Böylece yerleşmede ele geçen Arkaik Dönem'e tarihlenen boyalı seramik parçalarının bir kısmının, Ionia Bölgesi özellikle de bölgede yer alan Klazomenai kenti ile yapılan ticari alışveriş veya kültürel bir etkileşim sonucunda üretilmiş olabileceğini söylemek mümkündür.

Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde de ele geçmiş Arkaik Dönem'e ait dalgalı çizgili seramikler ile Attik siyah figür teknikli seramiklerin üretimi, en fazla Güney Ionia Bölgesi'ndeki Miletos, Samos ve Ephesos yerleşimlerinde yapılmaktadır (Uzun, 2016: 101). Bu seramikler aynı zamanda Kuzey Ionia kentleri olan Klazomenai ve Smyrna'da da görülmektedir. Doğu kökenli yaban keçisi stilli (Orientalizan) seramiklerin asıl üretim yerleri ise Güney Ionia Bölgesi'dir (Koçak Yaldır, 2011: 88). MÖ 6. yüzyılın sonları ile 5. yüzyılın başlarında, bölgedeki Samos antik kentinde Attik siyah figür teknikli seramikler azalmaya başlarken, aynı dönem içerisinde Batı Anadolu'da bu seramiklerin miktarında bir artış söz konusudur (Görkay, 1999: 51). Maydos yerleşmesinde de Arkaik Dönem'e ait Ionia kökenli birçok dalgalı çizgili ve attik siyah figür teknikli kap parçası ele geçmiştir.

Antik Dönem boyalı seramiklerin üzerine kazıma ve boyama ile yapılan yazıların bazılarının kabın fiyatını belirten işaretler oldukları bilinmektedir. Daha önceden değerli olduğu düşünülen bu seramiklerin, üzerindeki yazıtlar sayesinde sanıldığı kadar değerli olmadıkları ortaya atılmıştır (Görkay, 1999: 4).[9] Ardından birçok araştırmacı boyalı seramik üretiminin ekonomiye bir katkı sağlamadığını, bazı araştırmacılar ise bu seramiğin ekonomiye olan katkısını ve ticaretinin yapıldığını savunmuştur (Görkay, 1999: 5-6). Anadolu'da Neolitik Dönem'den beri yapıldığı bilinen ticaret, Erken Tunç Çağı'ndan itibaren bronzun (tuncun) bulunmasıyla birlikte daha da yoğunluk kazanmıştır. Kuzey Batı Anadolu'daki Troia, Assos ve Dardanos, Ionia Bölgesi'ndeki Klazomenai, Samos, Miletos, Ephesos, Smyrna, Lydia Bölgesi'ndeki Daskyleion ile Akdeniz Bölgesi'ndeki Xanthos, Perge ve Side gibi antik yerleşimleri arasında sürekli bir kültürel etkileşim olduğu, boyalı seramiğin ticaretinin yapıldığı ve bu boyalı seramiklerin üretildikleri kentin ekonomisine büyük bir katkı sağladığı açıkça görülür. Maydos'un da bu ticaret silsilesinin içinde olduğunu söyleyebiliriz.

Maydos yerleşiminde kazılan tüm açmalarda boyalı seramiklerden belirli miktarlarda ele geçmiştir. Özellikle D4 açmasının kuzeydoğu kısmındaki, oval evin bulunduğu alanda Geç Geometrik ve Erken Arkaik Dönem'e tarihli seramikler yoğunluktadır. Yerleşmedeki boyalı seramiklerin her biri farklı alanlarda/tabakalarda, çeşitli bezemelere sahip bir şekilde bulunmuşlardır. Maydos'un D4 açmasında Arkaik Dönem'e tarihlendirilmiş mimari oval

[9] Arkaik Dönem'in erken evrelerinde kapların üzerine kazıma çizi yöntemiyle uygulanan yazılar, dönemin geç evresinde de boyama tekniği ile yapılır (Görkay, 1999: 3).

yapı kalıntıları açığa çıkartılmıştır. Bunun dışında D4 açmasının güneydoğusuna ise Arkaik Dönemi hem seramik hem de mimari açıdan en iyi şekilde yansıtan E4.3 numaralı yeni bir açma açılmıştır. Yerleşmede çoğunlukla Kuzey Ionia kökenli, boyalı kap parçaları ele geçmiştir (Grafik 13).

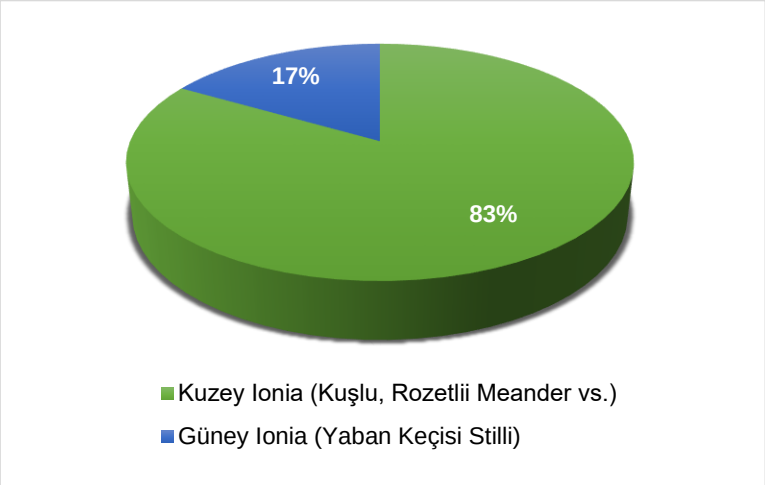

Grafik 13. Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde ortaya çıkartılan boyalı seramiklerin bölgesel yoğunluğu.

ALTINCI BÖLÜM
SONUÇ VE ÖNERİLER

"Maydos Kilisetepe Höyüğü Arkaik Dönem Boyalı Seramikleri" adlı bu çalışmada MÖ 8. ve 5. yüzyıllara tarihlenen toplam 80 adet boyalı kırık kap parçası incelenmiştir. Yerleşmede Arkaik Dönem'e ait tüm kap, yok denecek kadar az miktardadır. Tunç Çağı tabakalarının yoğun olduğu Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde MÖ 7. ve 6. yüzyıllara (Arkaik Dönem'e) ait mimari buluntular, Bizans Dönemi ve yakın dönemlerde yapılan tahribatlar nedeniyle oldukça sınırlı sayıdadır. Yerleşimdeki D4.2 ve D4.4 açmalarında, Geç Geometrik Dönem sonu – Erken Arkaik Dönem başına tarihlenen oval ev planlı yapı kalıntıları ortaya çıkarılmıştır. Maydos'ta oval evlerden yanısıra, Arkaik Dönem ile ilgili en iyi mimari buluntuları (duvarlar, çukurlar vb.) yeni açılan C5.4 açması vermektedir.

Yerleşmede incelenen kap formlarının içinde en yoğun buluntu grubunu % 40'lık oran ile formları bilinmeyen gövde parçaları oluşturmaktadır. Genelinin MÖ 650-600 (Orta Arkaik Dönem) yılları arasına tarihlendiği bu gövde parçalarının % 10'una insan ve hayvan figürü, % 20'sine bitkisel lotus-palmet ve rozet/çiçek, % 10'una ise bant/şerit motifleri betimlenmiştir. MÖ 650-600 (Orta Arkaik Dönem) yılları arasında kullanım görmüş, Maydos yerleşmesinde ele geçen diğer kap parçalarını % 19'luk oran ile tabak, kâse ve testiler oluşturur. Bunların % 7'lik oranı bitkisel lotus-palmet, % 5'lik oranı bant/şerit, % 5'lik oranı yaban keçisi stilli hayvan figürü ve % 2'lik oranı da meander motifine sahiptir. Maydos'ta açığa çıkartılmış kap parçalarının % 6'sı ise skyphos formuna aittir. Daha çok MÖ 650-600 (Orta Arkaik Dönem) yılları arasında görülen bu açık kap parçasının % %1'i nokta, % 2'si bant/şerit, % 3'ü de bitkisel lotus ve rozet/çiçek motiflidir.

Maydos'ta ele geçmiş kap parçalarının % 5'ini de genellikle MÖ 700-650 (Erken Arkaik Dönem) ve M.Ö. 650-600 (Orta Arkaik Dönem) yıllarında kullanılan amphora kabı oluşturur. Bunların % 2'sinde bant/şerit, % 2'sinde bitkisel lotus-palmet ve % 1'inde de ışın motifi yer almaktadır. Açık kap formlarından biri olan kraterin, Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde ki buluntu yoğunluğu % 1'dir. MÖ 600-500 (Geç Arkaik Dönem) yılları arasına tarihlenen bu kabın üzerinde çengel meander motifi ile noktalı rozet/çiçek motifi görülmektedir. Maydos'ta az miktarda ele geçmiş kaplar arasında dinos, lekanis, kylix, oinochoe, situla, pyxis, kotyle ve rython vardır. Skyphos, dinos, amphora, krater ve tabak benzeri kapları, Ionia ve Batı Anadolu'ya ait yerleşimlerde de görmek mümkündür.

Yerleşimde ele geçmiş boyalı kapların çoğunluğu çok iyi derecede pişmiş, kompakt (sıkı/gözeneksiz) hamurlu, hamuru taşçık, kalker, mika katkılı ve çark yapımıdır. Bu boyalı kap parçalarının % 45'i Orta Arkaik Dönem'e (MÖ 650-600), % 30'u Erken Arkaik Dönem'e (MÖ 700-650), % 10'u Geç Arkaik Dönem'e (MÖ 600-500), % 15'i ise Geometrik Dönem'e (MÖ 900-700) tarihlenmektedir. Geometrik (MÖ 900-700) ve Geç Arkaik Dönem'e (MÖ 600-500) tarihlenen seramikler diğer dönemlere kıyasla daha az yoğunluktadır. Maydos'ta ki bezemelerin % 99'unun siyah figür tekniği, %1'i ise kırmızı figür tekniği kullanılarak yapılmıştır. Yerleşmede 13 tane düz ve dalgalı bant/şerit motifli, 18 tane bitkisel motifli, 11 tane hayvan figürlü, 8 tane geometrik motifli, 10 tane nokta-damla motifli, 2 tane insan figürlü, 2 tane insan ve hayvan figürlü, 5 tane meander motifli, 5 tane ışın motifli ve 6 tane de siyah firnisli kap parçası mevcuttur. Siyah figür tekniğinin görüldüğü bu kap parçalarının sadece 40 tanesine kazıma tekniği uygulanmıştır. Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde dönemin kırmızı figür tekniğinde üretilmiş 1 adet kap parçası (Kat. no. 33) tez için seçilmiştir.

Maydos'ta pergel izli konsantrik daire motifine sahip seramik parçası Protogeometrik Dönem'e, geometrik ve su kuşu figürü motifli kap parçaları Geometrik Dönem'e, siyah firnisli seramikler ise Geç Arkaik (MÖ 600-500) Dönem'e tarihlenir. Yerleşimdeki kuşlu kâseler, erken ve geç dönemlere tarihlenen bant motifli kaplar, kesik ve çengel meander motifli kaplar, noktalı rozet motifli kaplar ile Orientalizan Dönem'e ait yaban keçisi stilli kapların benzerlerine hem Kuzey ve Güney Ionia'daki Klazomenai, Ephesos, Samos ve Miletos'ta hem de Batı Anadolu Bölgesinde yer alan Troia, Assos, Dardanos ve Daskyleion yerleşimlerinde rastlanılmıştır (Maydos yerleşmesi ile Klazomenai, Troia, Assos, Dardanos ve Daskyleion gibi antik yerleşimler sürekli bir kültürel ve ticari alışveriş içinde olmuşlar). Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde ticari alışveriş sonucunda ithal edilmiş bant/şerit, ışın, meander, geometrik, bitkisel lotus-palmet, rozet/çiçek ile hayvan figürü (kuş, yaban keçisi) bezemeli ve siyah firnisli (boyalı) seramikler dışında, benzer bezemelerin daha özensiz ve rastgele bir şekilde yapıldığı yerleşimin kendisine özgü yerel olarak üretilmiş seramikler de görülmektedir. Ele geçen buluntular sayesinde Maydos yerleşmesinin de bu ticari ve kültürel etkileşim içerisinde bulunduğunu söylemek mümkündür.

KAYNAKÇA

Aytaçlar, M. N. (2006). South Ionian Orientalizing Style Squat Oinochoai (Güney Ionia Orientalizan Stilindeki Küçük Oinokhoeler). Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İzmir: *Arkeoloji Dergisi,* 7(1), 1-32.

Akkaş, İ. (2015). Parion Arkaik, Klasik ve Hellenistik Dönem Amphoraları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, Erzurum.

Akkurnaz, F. B. (2016). Eski Yunan ve Roma Kapları ve İşlevleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, Aydın.

Atalar Yeter, B. (2019). Daskyleion'da Bulunan Açık Kaplar. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, İstanbul.

Aslan, R. (2012). Troas Bölgesi'nde Göçler, Diller ve Kültürler. *Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı,* 10 (13), 17-30.

Aslan, R. (2018). Troy City Of Mythology and Archaeology, "Troy VIII Greek Ilion (700-85 B.C.) From the Archaic Period to the Hellenistic Period". *UNESCO World Heritage Site,* İstanbul, 32-33.

Aslan, Carolyn C. (2003). Ilion Before Alexander: Protogeometric, Geometric and Archaic Pottery From D9. *Studia Troica* 12, 81-129.

Aslan, Carolyn C. ve Pernicka, E. (2013). Wild Goat Style Ceramics at Troy and the Impact of Archaic Period Colonization in the Troad. *Anatolian Studies* 63, 35-53.

Aslan, Carolyn C. ve Günata, G. (2014). Troya; Protogeometrik, Geometrik ve Arkaik Dönemler (Troy: Protogeometric, Geometric and Archaic Periods). *OLBA* 22, 81-116.

Aslan, Carolyn C. ve Sazcı, G. (2016). Across the Hellespont: Maydos (Ancient Madytos), Troy and The North-Eastern Aegean in the Late Eighth to Early Sixth Century B.C. *Annual of the British School of Athens* 111, 1-42.

Brownlee, B. A. (1987). Attic Black Figure from Corinth: I. *Hesperia* 1 (56), 73-95.

Brownlee, B. A. (1989). Attic Black Figure from Corinth: II. *Hesperia* 4 (58), 361-395.

Brownlee, B. A. (1995). Attic Black Figure from Corinth: III. *Hesperia* 3 (64), 337-382.

Boardman, J. ve Schweizer F. (1973). Clay Analyses of Archaic Greek Pottery. *The Annual of the British School at Athens* 68, 267-283.

Boardman, J. (2002). *Kırmızı Figürlü Atina Vazoları.* Homer Kitabevi: İstanbul.

Boardman, J. (2003). *Siyah Figürlü Atina Vazoları.* Gürkan Ergin (çev.). Homer Kitabevi: İstanbul.

Boardman, J. (2016). *Erken Yunan Vazo Ressamlığı MÖ 11. – 6. Yüzyıllar.* Sibel Eraltan (çev.). Homer Kitabevi: İstanbul.

Bingöl, O. (2009). Arkeoloji Eski Anadolu Uygarlıkları İonlar. *Kültür ve Turizm Bakanlığı Türkiye Kültür Portalı Projesi,* Ankara, 69-75.

Bektaş, G. (2011). Thrakia, Troas, Aiolis, Ionia ve Mysia Bölgelerinden Toplanan Keramik: Prof. Dr. Aşkıdil Akarca'nın 1950-1980 Gezilerinden Bir Değerlendirme. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, İstanbul.

Başaran Mutlu, M. (2018). MÖ 2. Binyıl Kuzey Ege Kültürel İletişim Ağı İçinde Maydos Kilisetepe Höyüğü. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, Çanakkale.

Başaran Mutlu, M. (2019). Maydos Kilisetepe Höyüğü MÖ 2. Binyıl Yerleşim Özellikleri. Fırat Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 29 (1), 1-16.

Cook, R. M. (1946). Ionia and Greece in the 8th and 7th Centuries B.C. *Journal of Hellenic Studies* 66, 67-98.

Cook, R. M. ve Dupont P. (1998). *East Greek Pottery*. New York: Routledge.

Coldstream, J.N. (2008). Greek Geometrik Pottery, A Survey of Ten Local Styles and Their Chronology. *Bristol Phoenix Press* 2.

Coşkun, G. (1999). Daskyleion Siyah Firnisli Attika Seramikleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı, İzmir.

Coşkun, G. (2007). Orientalizan Dönem Seramiğinde Bezeme Gelişimi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, Aydın.

Çakır, H. İ. (2011). Arkaik Dönem Yunan Seramiklerinin İncelenmesi ve Günümüz Yorumlamaları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Seramik Anasanat Dalı, Afyonkarahisar.

Çokay Kepçe, S. (2012). Arkeolojiye Giriş, Kültürel Miras ve Turizm Programı. İstanbul Üniversitesi, *Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi,* İstanbul.

Doğer, E. (1988). Klazomenai Kazısındaki Arkaik Dönem Ticari Amphoraları. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı, İzmir.

Erşen, D. (2010). Literatürde Doğu Hellen Orientalizan Seramiğinin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.

Esgin, Ö. (2014). Siyah Figür ve Kırmızı Figür Tekniğinin Serigrafi ile Seramik Form Yüzeylerinde Uygulanması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Arkeoseramik Anasanat Dalı, Isparta.

Eker, F. (2018). Antikçağ'da Cam Kap Formlarının Kullanımı üzerine bir Deneme. Gaziantep Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 1-15.

Görkay, K. (1990). VI. ve V. Yüzyıllar Daskyleion Attika Siyah Figür Seramiği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, Ankara.

Görkay, K. (1999). Batı Anadolu'ya Korinth ve Attika Siyah Figür Seramiğinin İthali, Dağılımı ve Değerlendirmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, Ankara.

Girgin, S. (2019). Maydos Kilisetepe Höyüğü Bizans Dönemi Sırlı Seramikleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Çanakkale.

Hürmüzlü, B. (1995). Klazomenai'de MÖ 7. ve 6. Yüzyıl Bezemeli Vazo Formları (2. Cilt). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.

Heath, S. ve Tekkök, B. (2006-2009). *Greek, Roman and Byzantine Pottery at Ilion (Troia).* California.

Hasdağlı, İ. (2017). Bir Denem Parçası Işığında Doğu Thrakia'da Attika Taklidi Siyah Firnisli Seramik Üretimi. Trakya Üniversitesi, *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 13 (7), 42-66.

Kaba, H. (2008). Kıbrıs-Arkaik Dönem Seramiğinde Kuş Motifi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, Ankara.

Koçyiğit, O. (2013). Troas Bölgesi Geç Antik Konut Mimarlığı Üzerine Gözlemler. *Sanat Tarihi Dergisi*, 22 (1), 145-164.

Kaya, Z. (2014). Meander Motifi. Uşak Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Dergisi,* 1-9.

Körsulu, H. (2015). Nagidos Arkaik, Klasik ve Hellenistik Dönem Mutfak ve Pişirme Kapları. *Doğu Akdeniz Bölgesi Eskiçağ Tarihi ve Kültürlerini Araştırma Dergisi GEPHYRA* 12, 141-177.

Koçak Yaldır, A. (2011). Daskyleion'da Doğu Yunan ve Doğu Yunan Etkili Seramik İthalatı. Mustafa Kemal Üniversitesi Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 8 (15), 85-100.

Moore, Mary B., Philippides, Mary Z. P. ve Bothmer, D. (1986). Attic Black Fıgured Pottery. *The Athenian Agora is Currently Published by American School of Classical Studies at Athens* 23, 2-526.

Oransay, A. (2012). "Hellen Göçleri ve Arkaik Dönem". H. S. Alanyalı, (ed.). içinde Anadolu Arkeolojisi 5. Ünite, (ss. 122-158), Açıköğretim Fakültesi Yayını: Eskişehir.

Özgünel, C. (1979). *Karia Geometrik Seramiği I.* Türk Tarih Kurumu Basımevi: Ankara.

Özdoğan, M. (1984). Doğu Marmara ve Trakya Araştırmaları I. *Araştırma Sonuçları Toplantısı,* 63-68.

Özer, B. (1998). Datça Burgaz Kazılarında Ele Geçen Arkaik Dönem Bezemeli Seramikleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.

Özer, B. (2006). Klazomenai Siyah Figür Seramiği. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.

Özbilen, G. (2003). Klazomenai'de Ele Geçen Arkaik ve Klasik Dönem Mutfak Kapları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.

Öztepe, E. (2009). Arkaik Dönem Öncesi Anadolu (MÖ 1200-650). *Kültür ve Turizm Bakanlığı Türkiye Kültür Portalı Projesi,* Ankara, 77-84.

Pedley, J. G. (2012). *Greek Art and Archaeology.* Prentice Hall: London.

Polat, Y. (1996). Daskyleion'da Ele Geçen Gri Tek Renkli, Seramiklerin Form Kataloğu. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.

Polat, Y. (2002). Daskyleion'da MÖ 8.-5. Yüzyıllar Arasında Gri Seramik. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.

Sazcı, G. (2008). Tarih Öncesi Dönemler'den Antik Çağ Sonuna Kadar Eceabat/Maydos. *Eceabat Değerleri Sempozyumu,* Çanakkale.

Sazcı, G. (2011). Maydos Kilisetepe Höyüğü 2010 Yılı Kazıları. *33. Kazı Sonuçları Toplantısı* 1, Kültür ve Turizm Bakanlığı: Malatya, 389-408.

Sazcı, G. (2012). Maydos Kilisetepe Höyüğü Kazısı 2011 Sezonu Çalışmaları. *34. Kazı Sonuçları Toplantısı* 2, Kültür ve Turizm Bakanlığı: Çorum, 45-65.

Sazcı, G. (2015). Maydos Kilisetepe Höyüğü Kazısı 2014 Sezonu Çalışmaları. *37. Kazı Sonuçları Toplantısı* 1, Kültür ve Turizm Bakanlığı: Erzurum, 539-550.

Sazcı, G. (2016). Trakya-Anadolu sınırında bir Tunç Çağı Yerleşmesi; Maydos Kilisetepe Höyüğü. *Arkeoloji ve Sanat* 152, 55-70.

Sazcı, G. ve Başaran Mutlu, M. (2018). Maydos Kilisetepe Höyüğü Kazısı 2016-2017 Sezonu Çalışmaları. *40. Kazı Sonuçları Toplantısı* 2, Kültür ve Turizm Bakanlığı: Çanakkale, 149-164.

Sazcı, G. ve Başaran Mutlu, M. (2019). Maydos Kilisetepe Höyüğü Kazıları 2018 Sezonu Çalışmaları. *41. Kazı Sonuçları Toplantısı* 2, Kültür ve Turizm Bakanlığı: Diyarbakır, 191-202.

Sazcı, G. ve Çalış Sazcı, D. (2020). "Maydos Kilisetepe Höyüğü". G. Sazcı (ed.). içinde Maydos I, (13-75), Ege Yayınları: İstanbul.

Sezgin, Y. (2015). *Arkaik Dönem Ionia Üretimi Ticari Amphoralar*. Ege Yayınları: İstanbul.

Sparkes, B. A. ve Talcott L. (1970). Black and Plain Pottery of the 6th, 5th and 4th Centuries B.C. *The American School of Classical Studies at Athens* 12, New Jersey.

Şahin Kan, G. (2008). Assos Arkaik, Klasik ve Hellenistik Dönem Kandilleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, Çanakkale.

Uzun, K. (2016). Klazomenai Dalgalı Çizgili Seramiği: MÖ 650-550. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, *Sosyal Bilimler Dergisi* 38, 97-124.

Yıldızhan, H. (1999). Daskyleion'da Bulunan Graffitolu ve Dipintolu Seramiklerin Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.

Zengin, F. E. (2007). Antik Yunan Seramiklerinde Çömlekçilik Konulu Sahneler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Seramik Anasanat Dalı, İzmir.

Zunal, O. (2008). Kuzeybatı Anadolu Geometrik Dönem Seramikleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.

Zanat, S. (2012). Korinth Seramikleri Bezemeleri ve Özgün Formlar Üzerine Uyarlanması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Seramik Anasanat Dalı, İzmir.

EK 1

KATALOG

***** Ele geçen seramik parçalarının ölçüm birimleri cm'dir.

Bant/Şerit Bezemeli Seramikler

1. Kap gövde parçası

D3.2. 6.1.2, Tabaka III / 2010 **Lev: 1.1**

Y:5.2, K:0.6, G:5, D:28.56-28.09; Hamur rengi: 7.5 YR 5/3 brown/kahverengi, çark yapımı, çok iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok az miktarda taşçık, az miktarda kalker ve mika katkılıdır.

Bezeme: Kabın iç yüzeyi 10 YR 8/4 very pale brown/çok açık kahverengi astarlı ve boyasız, dış yüzeyi ise iç yüzeyle aynı renk astarlıdır. Astarın üstüne de siyah boyalı yatay, paralel biçimli, tahrip olmuş, pişmeden dolayı renk geçişlerinin olduğu, araları az mesafeli, kalın bant/şerit bezemeleri yapılmış ve parlak perdah uygulanmıştır.

Tarih: MÖ 700-650

Benzeri: Klazomenai, MÖ 700-650, Bilge Hürmüzlü, 1995: ss. 205, Lev. 43, Çz. 150, bkz.

2. Dinos, ağız kenarı parçası

D4.2. 10.1.66, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 1.2**

AÇ:30, Y:13.6, K:1.5, G:20.6, D:32.42-32.12; Hamur rengi: 7.5 YR 5/3 brown/kahverengi, çark yapımı, iyi derecede pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru orta miktarda kalker, taşçık ve mika katkılıdır. Kabın ağız kenarının dışa dönük ve yassı (düz) bir şekli vardır. Dış yüzeyi ise 10 YR 6/3 pale brown/açık kahverengi astarlı ve 5 YR 4/4 reddish brown/kırmızımsı kahverengi boyalıdır.

Bezeme: İç yüzünde yalnızca ağız kenarı bantlı, dış yüzünde ise ağız kenarı da dahil olmak üzere kabın tamamı paralel yatay kalın bant boya bezemelidir. Her bir bant boya bezemenin rengi kabın pişme derecesinden dolayı kahverengiden siyaha doğru renk değiştirmiştir. Kabın devamı da bu şekilde bant bezemelidir.

Tarih: MÖ 700-650

Benzeri: Klazomenai, MÖ 700-650, Bilge Hürmüzlü, 1995: ss. 188, Lev. 26, Çz. 91, bkz.

3. Testi, gövde parçası

D4.3. 4.1.97, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 1.3**

Y:4.4, K:1.1, G:4.6, D:32.47-32.13; Hamur rengi: 2.5 YR 5/8 red/kırmızı, çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok az miktarda taşçık ve kalker, orta miktarda mika katkılıdır.

Bezeme: Kabın omuz kısmında dışa dönük bir kabartma mevcuttur. İç ve dış yüzeyi 10 YR 6/2 light brownish gray/açık kahverengimsi gri astarlı, dış yüzeydeki astarın üstü siyah boyalı ince yatay bantlar, kabartmanın üstü ise siyah boyalı kalın yatay bir bant ile bezemelidir ve parlak perdahlıdır. Boya oldukça tahrip olmuştur.

Tarih: MÖ 700-650

Benzeri: Klazomenai, MÖ 700-650, Kozan Uzun, 2016: ss. 121, resim 1 (a), bkz.

4. Kap gövde parçası

D3.3. 6.1.67, Tabaka III / 2010 **Lev: 1.4**

Y:4.1, K:0.5, G:3.4, D:28.85-28.55; Hamur rengi: 10 R 5/6 red/kırmızı, çark yapımı, iyi derecede pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok az miktarda kalker, orta miktarda taşçık ve mika katkılıdır.

Bezeme: Kabın iç yüzeyi, boyasız ve çark izlidir. Dış yüzeyi ise 10 YR 7/3 very pale brown/çok açık kahverengi astarlı, astarın üstü ise, kalın yatay paralel bant/şerit bezemelidir. Bu bant bezemeler ise oldukça tahrip olmuştur.

Tarih: MÖ 700-650

Benzeri: Klazomenai, MÖ 700-650, Kozan Uzun, 2016: ss. 122, resim 4 (a), bkz.

5. Situla, omurgalı ağız kenarı parçası

D4.1. 2.1.7, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 1.5**

AÇ:9, Y:2.4, K:1.2, G:7.2, D:31.55-29.03; Hamur rengi: 5 R 5/6 red/kırmızı, astar rengi 10 YR 6/2 light brownish gray/açık kahverengimsi gri, çark yapımı, orta derecede pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru az miktarda kalker, yoğun miktarda taşçık ve orta miktarda mika katkılıdır.

Bezeme: Ağızı dışa dönük ve kalın dudaklıdır. Ağızın hemen altında ise keskin, dışa dönük, bir omurga vardır. İç yüzeyi boyasız, dış yüzeyi de siyah boyalı bant/şerit bezemeli, parlak perdahlıdır. Uygulanan siyah boya oldukça tahrip olmuştur.

Tarih: MÖ 700-650

Benzeri: Klazomenai, MÖ 700-650, Bilge Hürmüzlü, 1995: ss. 184, Lev. 22, Çz. 82, bkz.

6. Amphora, dikey kulp parçası

D4.3. 5.1.32, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 1.6**

KÇ:3.1, KK:2.1, KY:8.8, D:32.23-30.41; Hamur rengi: 5 YR 6/4 light reddish brown/açık kırmızımsı kahverengi, astarı ise 7.5 YR 6/3 light brown/açık kahverengi, el yapımı, iyi derecede pişmiş, kompakt (sıkı-gözeneksiz) hamurlu, hamuru orta miktarda kalker ve az miktarda mika katkılıdır.

Bezeme: Dikey bir amphora kulbudur. İç yüzeyi boyasız, dış yüzeyinde astarın üzeri siyah boyalı kalın yatay bant, bu banda bağlı kalın, uzun, dikey tek bant/şerit bezemeli ve perdahlıdır.

Tarih: MÖ 700-650

Benzeri: Klazomenai, MÖ 700-650, Ersin Doğer, 1988: ss. 470, Lev. 34, Çz. 31, bkz.

7. Amphora, ağız kenarı ve kulp parçası

D3.2. 19.1.1, Tabaka IIIc / 2011 **Lev: 1.7**

AÇ:15, AY:1.9, AK:0.5, AG:6.3, KÇ:3.5, KK:0.9, D:25.18-24.01; Hamur rengi: 7.5 YR 6/4 light brown/açık kahverengi, kap çark, kulbu ise el yapımı, çok iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru az miktarda kalker, orta miktarda da taşçık ve mika katkılıdır.

Bezeme: Kulp kısmı ağıza bitişiktir. İç ve dış yüzeyleri 10 YR 8/4 very pale brown/çok açık kahverengi astarlıdır. İç yüzeyinin ağız kısmı ince yatay siyah bantlı ve astarın üstüne yapılan bu siyah boyalı ince bandın devamı kulp parçasında devam ederek birleşerek kalın bir bant oluşturmuştur. Kulp kısmına da bu oluşan yatay kalın siyah boyalı bant motifine bağlı dikey ince çapraz siyah boyalı bir bant bezeme yapılmış ve parlak perdah uygulanmıştır.

Tarih: G2/3 Ware / MÖ 700-675

Benzeri: Troia, MÖ 700-675, Onur Zunal, 2008: ss. 100, Lev. 3, Çz. 3.1, bkz.

8. Tabak, gövde parçası

D3.2. 50.1.7, Tabaka IIIb / 2011 **Lev: 2.8**

Y:4.7, K:0.8, G:2.9, D:26.82-26.07; Hamur rengi: 5 YR 6/4 light reddish brown/açık kırmızımsı kahverengi, çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru az miktarda kalker ve mika katkılıdır. Taşçık katkısı yoktur.

Bezeme: İç yüzeyi 10 YR 7/3 very pale brown/çok açık kahverengi astarlı, 2.5 YR 4/8 red/kırmızı-siyah boyalı ve perdahlıdır. İç yüzeyde iki yatay paralel siyah boyalı ince bandın üzerine belirli aralıklarla yapılmış açık kahverengi boyalı yatay ve dikey bir şekilde büyük "T" şekline benzeyen birbirleriyle kesişmiş bant motifleri betimlenmiş ve kabın diğer kısımlarında da bu bezeme devam etmiştir. Dış yüzeyde ise üç adet yatay paralel, siyah boyalı bant/şerit bezemesi yer almaktadır.

Tarih: MÖ 675-650

Benzeri: Klazomenai, MÖ 675-650, Bilge Hürmüzlü, 1995: ss. 176, Lev. 8, Çz. 2, bkz.

9. Oinochoe, yonca biçimli ağız kenarı parçası

D4.4. 116.1.1, Tabaka IIIb / 2013 **Lev: 2.9**

AÇ:- Y:3.4, K:0.2, G:3.2, D:31.25-31.12; Hamur rengi: 5 YR 6/6 reddish yellow/kırmızımsı sarı, çark yapımı, iyi derecede pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok az miktarda kalker, az miktarda taşçık ve orta miktarda mika katkılıdır.

Bezeme: Ağızı yonca biçimli olan kabın ağız kısmı yatay, kalın ve siyah bant/şerit bezemelidir. İç yüzeyi boyasız ve çark izli, dış yüzeyi ise ağız kısmı hariç kahverengi yatay ince paralel siyah bant bezemeli ve perdahlıdır.

Tarih: MÖ 675-650

Benzeri: Klazomenai, MÖ 675-650, Kozan Uzun, 2016: ss. 121, resim 1 (b), bkz.

10. Skyphos, gövde parçası

E4.3. 63.1.1, Tabaka IIIb / 2018 **Lev: 2.10**

Y:5.6, K:1, G:5.3, D:30.94-30.83; Hamur rengi: 7.5 YR 5/4 weak red/hafif kırmızı, çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru az miktarda kalker ve taşçık, orta miktarda mika katkılıdır.

Bezeme: İç yüzeyi siyah boyalı ve çark izli, dış yüzeyi ise 7.5 YR 6/4 light brown/açık kahverengi astarlı, astarın üstü de 7.5 YR 3/2 dark brown/koyu kahverengi boyalı (pişmeden dolayı renk değiştirmiş) kalın ve ince yatay paralel bant/şerit bezemelidir. Kabın dış yüzeyindeki 2 ince bant arasına 6 tane dikey ince paralel bant bezeme betimlenmiş ve parlak perdah uygulanmıştır. Boyalar çok az tahrip olmuştur.

Tarih: MÖ 675-650

Benzeri: Klazomenai, MÖ 675-650, Bilge Hürmüzlü, 1995: ss. 156, Lev. 5, Çz. 23, bkz.

11. Tabak, ağız kenarı parçası

D3.2. 41.1.10, Tabaka III / 2011 **Lev: 2.11**

AÇ:26, Y:3.7, K:0.7, G:5.3, D:25.99-25.68; Hamur rengi: 7.5 YR 5/3 brown/kahverengi, çark yapımı, iyi derecede pişmiş, kompakt (sıkı ve gözeneksiz) hamurlu, hamuru orta miktarda kalker ve mika katkılıdır. Taşçık katkısı yoktur.

Bezeme: Dış ve iç yüzeyleri 10 YR 8/4 very pale brown/çok açık kahverengi astarlı, boyalı ve perdahlıdır. Dış yüzeyi krem astar üzerine yatay paralel tahrip olmuş 7.5 YR 5/3 brown/kahverengi boyalı bant/şerit bezemelidir. Kabın iç yüzeyinde ise krem astar üzerine kahverengi-siyah vb. gibi pişmeden dolayı renk değişimine uğrayan kalın ve ince yatay paralel bantlar ile bu bantlara birleşmiş birçok sayıda dikey ve eğrili boyalı ince bantlar yer almaktadır.

Tarih: MÖ 650-625

Benzeri: Klazomenai, MÖ 650-625, Bilge Hürmüzlü, 1995: ss. 172, Lev. 10, Çz. 7, bkz.

12. Dinos, ağız kenarı parçası

D4.2. 42.1.3, Tabaka IIIb / 2012 **Lev: 2.12**

AÇ:12, Y:6.9, K:1.2, G:6.7, D:30.86-30.75; Hamur rengi: 10 R 6/4 pale red/açık kırmızı, çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru az miktarda kalker ve mika katkılı, taşçık katkısı hiç yoktur.

Bezeme: Ağızı dışa dönük kalın dudaklıdır. İç yüzeyi boyasız, dış yüzeyi ise 7.5 YR 7/3 pink/pembe astarlıdır. Kabın dudağı yatay, kalın ve tahrip olmuş siyah boyalı bant bezemelidir ve perdahlıdır. Dış yüzeyde gövdesinin üzerine ise siyah boyalı yatay yavaş dalgalı bant motifleri betimlenmiştir.

Tarih: MÖ 700-650

Benzeri: Klazomenai, MÖ 700-650, Kozan Uzun, 2016: ss. 122, resim 3 (c-h), bkz.

13. Yassı ağızlı lekanis, ağız kenarı parçası

D4.4. 32.1.12, Tabaka IIIb / 2012 **Lev: 2.13**

AÇ:40, Y:5.6, K:0.8, G:5.4, D:31.74-31.51; Hamur rengi: 5 YR 6/6 reddish yellow/kırmızımsı sarı, çark yapımı, iyi derecede pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru az miktarda kalker ve mika katkılıdır.

Bezeme: Kap parçasının orta kalınlıkta dışa dönük bir dudağı ve hafif bir omurgası vardır. Dudak kenarı ile omurga kısmı tahrip olmuştur. İç yüzeyde ağız kenarı, 2.5 YR 5/8 red/kırmızı boyalı bant bezemelidir. Dış yüzeyine ise kahverengi boyalı yatay, paralel, düz ve hızlı dalgalı bant/şerit motifleri betimlenmiştir. Dış yüzeye parlak perdah uygulanmıştır.

Tarih: MÖ 650-625

Benzeri: Klazomenai, MÖ 650-625, Bilge Hürmüzlü, 1995: ss. 180, Lev. 18, Çz. 66; Datça Burgaz, MÖ 650-625, Bekir Özer, 1998: ss. 86, Çz. 136, bkz.

Nokta ve Damla Bezemeli Seramikler

14. Tabak, ağız kenarı parçası

D3.2. 9.1.15, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 3.14**

AÇ:14, Y:6.2, K:1, G:2.7, D:27.83-27.25; Hamur rengi: 10 R 5/4 weak red/hafif kırmızı, çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru orta miktarda kalker ve mika katkılıdır.

Bezeme: Ağızı içe dönük, dış yüzeyi boyalı ve boyası tahrip olmuş, iç yüzeyi ise 10 YR 8/3 very pale brown/çok açık kahverengi (krem) astarlıdır. İç yüzeyde astarın üzerine siyah ve kahverengi boyalar ile ince-kalın yatay bantlar, bu bantların arasına bantlara bitişik nokta motifleri ile 5 YR 5/8 yellowish red/sarımsı kırmızı boya ile yapılmaya çalışılmış meander motifine benzer dikdörtgen şekiller betimlenmiştir.

Tarih: MÖ 700-650

Benzeri: Klazomenai, MÖ 700-650, Bilge Hürmüzlü, 1995: ss. 182, Lev. 12, Çz. 29, bkz.

15. Skyphos, ağız kenarı parçası

D3.2. 10.1.1, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 3.15**

AÇ:14, Y:1.8, K:0.8, G:3.4, D:27.37-26.64; Hamur rengi: 5 YR 6/4 light reddish brown/açık kırmızımsı kahverengi, 10 YR 8/4 very pale brown/çok açık kahverengi astarlı, çark yapımı, çok iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru az miktarda kalker ve mika katkılıdır. Taşçık katkısı hiç yoktur.

Bezeme: Ağız kenarı yassı dışa dönük ve kalın dudaklıdır. Kabın dudak ve yassı kısmı da dahil olmak üzere iç yüzeyi tamamen siyah boyalı ve parlak perdahlı, dış yüzeyde ise dudak kısmının dışı ve kaba ait diğer bölümler siyah, 5 YR 4/6 yellowish red/sarımsı kırmızı boyalı yan yana büyük nokta dizileri ile bezenmiş, parlak perdah uygulanmıştır.

Tarih: MÖ 675-650

Benzeri: Daskyleion, MÖ 675-650, Büşra Atalar Yeter, 2019: ss. 295, Çz. 9.24, bkz.

16. Kâse, ağız kenarı parçası

D4.4. 41.1.1, Tabaka IIIb / 2012 **Lev: 3.16**

AÇ:16, Y:2.3, K:0.4, G:2.8, D:31.48-31.25; Hamur rengi: 10 R 5/4 weak red/hafif kırmızı, çark yapımı, iyi derecede pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok az miktarda ve çok küçük boyutta kalker, az miktarda taşçık, az miktarda da mika katkılıdır.

Bezeme: Ağız kısmı dışa dönük, yassı ve ince dudaklıdır. İç yüzeyi siyah boyalı, parlak perdahlı çark izli, dış yüzeyi ise dudak kısmı ile beraber 10 YR 8/2 very pale brown/çok açık kahverengi (krem) astarlıdır. Dış yüzeyde astarın üstü siyah boyalı büyük nokta motifleri ile betimlenmiş, perdah uygulanmıştır.

Tarih: MÖ 675-650

Benzeri: Daskyleion, MÖ 675-650, Büşra Atalar Yeter, 2019: ss. 295, Çz. 9.25, bkz.

17. Kâse, ağız kenarı parçası

D3.4. 3.1.5, Tabaka III / 2012 **Lev: 3.17**

AÇ:12, Y:2.6, K:0.7, G:2.5, D:30.74-29.59; Hamur rengi: 7.5 YR 6/4 light brown/açık kahverengi, çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok az miktarda taşçık ve kalker, orta miktarda da mika katkılıdır.

Bezeme: İç yüzeyi siyah boyalıdır. Dış yüzeyinde dışa dönük dudaklı ağız parçasının hemen alt kısmına yan yana sıralı siyah boyalı nokta motifleri, bu motiflerin altında da oldukça tahrip olmuş siyah boyalı kalın bir bant yer alır. Bant bezemesinin altında ise tam olarak ne olduğu anlaşılmayan bir boyama söz konusudur. Kap biraz tahrip olmuş ve dış yüzeye parlak perdah uygulanmıştır.

Tarih: MÖ 650

Benzeri: Daskyleion, MÖ 650, Kutalmış Görkay, 1999: ss. 542, Lev. 122, Çz. 236, bkz.

18. Kap gövde parçası

D4.1. 10.1.2, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 3.18**

Y:3.6, K:0.7, G:5.4, D:30.18-29.28; Hamur rengi: 7.5 YR 6/4 light brown/açık kahverengi, çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru orta miktarda kalker ve mika katkılıdır.

Bezeme: İç yüzeyi boyasız ve çark izli, dış yüzeyi ise 7.5 YR 7/4 pink/pembe astarlıdır. Astarın üzerinde siyah boyalı kalın yatay bant ile ince yatay bant ve bu iki bandın arasında da yine siyah boya ile yapılmış yan yana sık nokta dizisi yer almaktadır. Kap oldukça tahrip olmuştur.

Tarih: MÖ 675-650

Benzeri: Daskyleion, MÖ 675-650, Büşra Atalar Yeter, 2019: ss. 294, Çz. 8.22, bkz.

19. Kap gövde parçası

E4.3. 33.1.1, Tabaka IIIb / 2018 **Lev: 3.19**

Y:5.1, K:0.5, G:4.4, D:31.14-30.97; Hamur rengi: 5 YR 5/4 reddish brown/kırmızımsı kahverengi, hızlı çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru yoğun miktarda kalker ve mika katkılıdır. Taşçık katkısı yoktur.

Bezeme: Kabın iç yüzeyi boyasız ve çark izli, dış yüzeyi ise 10 YR 7/4 very pale brown/çok açık kahverengi astarlıdır. Dış yüzeydeki astarın üstünde siyah boyalı dikey ince-kalın bantlar/şeritler ve ince bantların/şeritlerin arasında ise rastgele büyüklükte yapılmış nokta bezemeler yer almaktadır. Dış yüzeyde parlak perdah vardır.

Tarih: MÖ 650-600

Benzeri: Daskyleion, MÖ 650-600, Kutalmış Görkay, 1995: ss. 195, Lev. 11, Çz. 79 (b), bkz.

20. Rython, ağız kenarı parçası

D4.3. 26.1.13, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 3.20**

AÇ:28, AK:0.8, Y:6.8, KÇ:5.2, KK:1.1, G:6, D:31.74-31.37; Hamur rengi: 7.5 YR 6/4 light brown/açık kahverengi, çark yapımı, iyi derecede pişmiş, orta sıkı ve gözeneksiz hamurlu, hamuru orta miktarda taşçık, az miktarda ise kalker ve mika katkılıdır.

Bezeme: Yassı dudaklı ağızın iç yüzeyi siyah boyalı, dış yüzeyi ise 10 YR2 8/5 white/beyaz astarlıdır. Ağzının yassı dudak kısmında astar üstüne üçgenimsi şualar/ışınlar betimlenmiştir. Kabın kabartma kısmı siyah boya ve 7.5 YR 3/4 dark brown/koyu kahverengi boyalıdır. Kabın diğer kısımlarında da siyah boyalı nokta motifleri yer almaktadır ve kap oldukça tahrip olmuştur. Hayvan figürü kabartmalı bir kaptır.

Tarih: MÖ 625-570

Benzeri: Klazomenai, MÖ 625-570, Bilge Hürmüzlü, 1995: ss. 190, Lev. 12, Çz. 36, bkz.

21. Amphora (?), ikiz kulp parçası

D3.3. 6.1.48, Tabaka III / 2010 **Lev: 3.21**

KÇ:2, KK:1, KY:4.7, D:28.85-28.55; Hamur rengi: 5 YR 6/4 light reddish brown/açık kırmızımsı kahverengi, el yapımı, çok iyi derecede pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok küçük boyutta ve çok az miktarda taşçık ve kalker, az miktar da mika katkılıdır.

Bezeme: İkiz, dikey bir kulptur. İç ve dış yüzeyleri 7.5 YR 7/4 pink/pembe astarlıdır. Kulbun iç yüzeyinde bir bezeme yoktur. Dış yüzeyinde ise astar üzerine 2.5 YR 4/8 red/kırmızı boyalı dikey bant/şerit ve damla motifleri betimlenmiştir.

Tarih: MÖ 675-650

Benzeri: Klazomenai, MÖ 675-650, Bilge Hürmüzlü, 1995: ss. 178, Lev. 16, Çz. 62, bkz.

22. Testi, ağız kenarı ve ikiz kulp parçası

D5.1. 9.1.1, Tabaka III / 2018 **Lev: 4.22**

AÇ:- AY:2.2, AK:0.7, AG:4.6, KÇ:2.8, KK:1.3, KU:3.3, D:31.53-31.02; Hamur rengi: 5 YR 5/4 reddish brown/kırmızımsı kahverengi, çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru yoğun miktarda kalker ve mika katkılıdır. Taşçık katkısı yoktur.

Bezeme: Dikey bir kulbu vardır. İç ve dış yüzeyleri 7.5 YR 6/4 light brown/açık kahverengi astarlı ve boyalıdır. Ağız kısmının iç yüzeyinden dış yüzeyini çevreleyen krem astar üzerine siyah boyalı kalın bant ve ikiz kulp parçasının dış yüzeyine krem astarın üstüne su damlası biçimli motifler betimlenmiştir. Parlak perdah uygulanmış ve kap bu şekildeki bezemelerle devam etmektedir. D5.1.15.1 numaralı alanda da buna benzer boyalı seramikler ele geçmiştir.

Tarih: MÖ 650-600

Benzeri: Daskyleion, MÖ 650-600, Büşra Atalar Yeter, 2019: ss. 294, Çz. 8.23, bkz.

23. Kap gövde parçası

D4.3. 11.1.6, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 4.23**

Y:3.9, K:0.6, G:4.1, D:31.94-31.34; Hamur rengi: 7.5 YR 6/6 light red/açık kırmızı, 10 YR 7/4 very pale brown/çok açık kahverengi (krem) astarlı, çark yapımı, çok iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru küçük boyutta ve orta miktarda taşçık, az miktarda da kalker ve mika katkılıdır.

Bezeme: Dışa dönük yuvarlak kabartmalıdır, bu kabartmalar kabın etrafında aralıklarla devam etmiştir. İç yüzeyi boyasızdır. Dış yüzeydeki kabartmanın üstü siyah boyalı, uzun su damlası motifleri ile bezenmiş ve parlak perdah uygulanmıştır. Süslemeler kap boyunca devam etmiştir.

Tarih: MÖ 600-580

Benzeri: Daskyleion, MÖ 600-580, Kutalmış Görkay, 1995: ss. 195, Lev. 11, Çz. 80 (c), bkz.

Işın Bezemeli Seramikler

24. Kâse, dip parçası

D4.2. 6.1.1, Tabaka IIIb / 2012 **Lev: 4.24**

DÇ:11, Y:2.6, K:1.8, G:4.4, D:31.68-30.87; Hamur rengi: 5 YR 7/6 reddish yellow/kırmızımsı sarı, çark yapımı, orta derecede pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok az miktarda taşçık ve kalker, orta miktarda mika katkılıdır.

Bezeme: İç yüzey tamamen kırmızı boyalı, dış yüzey ise 10 YR 8/4 very pale brown/çok açık kahverengi (krem) astarlıdır. Kabın dibine yakın kısım siyah ve 10 R 4/6 red/kırmızı boyalı kalın tek sıralı ışınlar ile bezenmiştir. Kabın yere oturduğu dip kısmı siyah-kırmızı boyalı ve perdahlıdır.

Tarih: MÖ 700-675

Benzeri: Daskyleion, MÖ 700-675, Kutalmış Görkay, 1999: ss. 548, Lev. 82, Çz. 85, 111 ve 146, bkz.

25. Kap gövde parçası

D4.1. 3.1.1, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 4.25**

Y:5.6, K:1, G:6.9, D:30.13-28.85; Hamur rengi: 5 YR 5/6 yellowish red/sarımsı kırmızı, 2.5 YR 4/8 red/kırmızı astarlı, çark yapımı, çok iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok az

kalker ve mika katkılıdır. Siyah figür tekniğinin uygulandığı bu kap parçasının her iki yüzeyi siyah boyalı ve parlak perdahlıdır.

Bezeme: Kabın iç yüzeyi siyah boyalı ve çark izlidir. Dış yüzeyi ise kalın bir siyah boyalı bant ve bu banda bağlı 6 tane dikey paralel, uçları sivri, kalın gövdeli ışın bezemelidir. Dış yüzeyde de boya çok az tahrip olmuştur. Siyah figür tekniği uygulanmıştır.

Tarih: MÖ 675-650

Benzeri: Agora, MÖ 675-650, Mary B. Moore, Mary Zelia Pease Philippides ve Dietrich von Bothmer, 1986: ss. 434, Lev. 38, Çz. 391 Side A, bkz.

26. Kap gövde parçası

E4.3. 78.1.1, Tabaka IIIb / 2018 **Lev: 4.26**

Y:6, K:1.5, G:6.3, D:30.82-30.62; Hamur rengi: 2.5 YR 6/6 light red/açık kırmızı, çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru az miktarda kireç ve mika katkılı, taşçık katkısı hiç yoktur.

Bezeme: Kabın iç yüzeyi siyah boyalı, parlak perdahlı ve çark izli, dış yüzeyi ise 5 YR 5/8 yellowish red/sarımsı kırmızı astarlıdır. Bu astarın üzerine pişmeden dolayı ara ara renk değiştirmiş siyah boyalı, dikey, kalın, paralel ve uzun ışınlar betimlenmiştir. Kap çok az tahrip olmuştur. Siyah figür tekniğinde üretilmiştir.

Tarih: MÖ 650-625

Benzeri: Agora, MÖ 650-625, Mary B. Moore, Mary Zelia Pease Philippides ve Dietrich von Bothmer, 1986: ss. 470, Lev. 74, Çz. 791 view 4, bkz.

27. Amphora, gövde parçası

D4.3. 5.1.2, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 4.27**

Y:5.7, K:0.5, G:6.2, D:32.23-30.41; Hamur rengi: 5 YR 6/4 light reddish brown/açık kırmızımsı kahverengi, hızlı çark yapımı, çok iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok az miktarda taşçık ve kalker, yoğun miktarda da mika katkılıdır.

Bezeme: İç yüzeyi siyah boyalı, çark izli ve parlak perdahlıdır. Dış yüzeyde ise siyah boyalı 3 tane yatay ince paralel ve hafif eğik bant/şerit, bu bantların/şeritlerin altında bitişik üçgenimsi uzun aşağıdan yukarıya doğru incelip uçları sivrileşen ışın bezemeleri, bantların/şeritlerin üstünde de detayları kazıma ile gösterilmiş, siyah boyalı yan yana dizilen üçgen motifleri yer almaktadır. Bu motiflerinin araları ise 5 R 3/4 dusky red/koyu kırmızı (mor) boyalıdır ve parlak perdahlıdır. Bikrom'dur. Boya çok az tahrip olmuştur.

Tarih: MÖ 600-575

Benzeri: Daskyleion, MÖ 600-575, Kutalmış Görkay, 1990: ss. 195, Lev. 11, Çz. 66, 67 ve 89 (a), bkz.

28. Skyphos, gövde parçası

D4.3. 11.1.5, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 4.28**

Y:6.7, K:1.1, G:4.7, D:31.92-31.34; Hamur rengi: 10 YR 7/4 very pale brown/çok açık kahverengi, çark yapımı, çok iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok az miktarda taşçık ve kalker, orta miktarda mika katkılıdır.

Bezeme: İç yüzey siyah boyalı, çark izli ve parlak perdahlıdır. Dış yüzey ise siyah boyalı çift sıralı, bitişik yapılmış, üçgenimsi orta kalınlıktaki ışınlar ile bezenmiştir. Boya çok az tahrip olmuştur.

Tarih: MÖ 575-550

Benzeri: Korinth, MÖ 575-550, Seval Zanat, 2012: ss. 14, resim 6, bkz.

Meander Bezemeli Seramikler

29. Tabak, ağız kenarı parçası

D4.3. 8.1.4, Tabaka IIIc / 2010 **Lev: 4.29**

AÇ:18, Y:2.3, K:0.9, G:6.8, D:32.14-30.39; Hamur rengi: 5 YR 6/4 light reddish brown/açık kırmızımsı kahverengi, çark yapımı, çok iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru az miktarda kalker ve mika katkılı, taşçık ise hiç yoktur. Kabın her iki yüzü de 10 YR 8/2 very pale brown/çok açık kahverengi astarlı ve boyalıdır.

Bezeme: Ortası sığ ve ağız kenarları oldukça yassı yani düzdür. Dış yüzeyde astar üzerine ince siyah boyalı bantlar yapılmıştır. İç yüzeyde ise kabın yassı ağız kısmı siyah boya ile yapılmış kesik meander bezemesi yer almaktadır. Kabın iç yüzeyindeki sığ kısmına siyah kalın boya bant bezeme yapılmıştır. Parlak perdah yapılmıştır.

Tarih: MÖ 700-650

Benzeri: Klazomenai, MÖ 700-650, Bilge Hürmüzlü, 1995: ss. 179, Lv. 28, Çz. 103.

30. Tabak, ağız kenarı parçası

D4.3. 2.1.12, Tabaka IIIc / 2010 **Lev: 5.30**

AÇ:20, Y:6.5, K:1, D:32.44-30.43; Hamur rengi: 7.5 YR 6/6 reddish yellow/kırmızımsı sarı, çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok az kalker ve mika katkılıdır. Taşçık hiç yoktur.

Bezeme: Ağızı içe dönüktür. İç ve dış yüzeyleri 7.5 YR 6/4 light brown/açık kahverengi astarlıdır. İç yüzey siyah ve 5 YR 5/6 yellowish red/sarımsı kırmızı boyalı ince-kalın yatay paralel bantlarla/şeritlerle, bu şeritlerin alt kısmı ise siyah boyalı kesik meander motifi ile bezenmiştir. Aynı zamanda iç yüzeye parlak perdah uygulanmıştır ve kap bu bezemelerle devam etmektedir.

Tarih: MÖ 675-650

Benzeri: Daskyleion, MÖ 675-650, Aylin Koçak Yaldır, 2011: ss. 96, resim 1 (A13), bkz.

31. Kap gövde parçası

D4.2. 1.1.5, Tabaka IIIb / 2012 **Lev: 5.31**

Y:3.6, K:0.6, G:2.4, D:31.89-30.10; Hamur rengi: 2.5 YR 6/4 light reddish brown/açık kırmızımsı kahverengi, çark yapımı, çok iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru orta miktarda kalker, az miktarda mika ve yoğun miktarda taşçık katkılıdır.

Bezeme: Dış yüzü tamamen siyah boyalıdır. İç yüzeyi ise 10 R 4/8 red/kırmızı ve siyah boyalıdır. Kırmızı boyanın üzerine kazıma yöntemiyle kesik meander motifi betimlenmiştir. Kabın devamındaki diğer motiflerde kazıma tekniğinde yapılmıştır.

Tarih: MÖ 675-650

Benzeri: Daskyleion, MÖ 675-650, Kutalmış Görkay, 1999: ss. 461, Lev. 92, Çz. 106, bkz.

32. Skyphos, ağız kenarı parçası

E4.3. 20.1.1, Tabaka IIIb / 2018 **Lev: 5.32**

AÇ:12, Y:3.6, K:0.5, G:3.4, D:31.31-31.02; Hamur rengi: 7.5 YR 6/4 light brown/açık kahverengi, çark yapımı, çok iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok az miktarda taşçık, az miktarda kalker ve orta miktarda da mika katkılıdır.

Bezeme: İç yüzeyi 5 YR 4/3 reddish brown/kırmızımsı kahverengi astarlı, parlak perdahlı ve çark izlidir. Dış yüzeyi ise 10 YR 7/3 very pale brown/çok açık kahverengi (krem) astarlı, astarın üstü 7.5 YR 5/4 brown/kahverengi, 5 YR 6/6 reddish yellow/kırmızımsı sarı ve siyah boyalıdır yani bikrom'dur. Dış yüzeyde ağızın üzerine siyah boya ile kalın yatay şerit ve kahverengi boya ile ince yatay şerit yapılmış, bu şeritlerin altına iç içe geçmiş çengel meander motifi, bu motifin sağ tarafına ise nokta motifleri betimlenmiştir.

Tarih: MÖ 650-600

Benzeri: Klazomenai, MÖ 650-600, Bilge Hürmüzlü, 1995: ss. 179, Lev. 17, Çz. 64, bkz.

33. Krater, ağız kenarı parçası

D4.3. 14.1.2, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 5.33**

AÇ:26, Y:5.7, K:1.5, G:9.5, D:31.19-29.77; Hamur rengi: 5 YR 5/6 yellowish red/sarımsı kırmızı, çark yapımı, çok iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru orta miktarda kalker ve yoğun miktarda mika katkılıdır.

Bezeme: Kalın yassı ve dışa dönük bir dudağı vardır. Polikrom (çok renkli) bir seramiktir. İç yüzey siyah, 5 R 3/3 dusky red/koyu kırmızı (mor) boyalı, ince bant bezemeli ve çark izlidir. Dış yüzeyde kabın dudağında ise siyah ve 7.5 YR 6/6 reddish yellow/kırmızımsı sarı boya ile sık sık aralıklarla yapılmış çengel meander motifi yer almaktadır. Gövde kısmına ise ortası 5 R 3/3 dusky red/koyu kırmızı (mor), etrafında ki noktalarının da 10 YR 8/3 very pale brown/çok açık kahverengi boyalı olduğu rozet/çiçek motifi betimlenmiştir. Her iki yüzeyde parlak perdahlıdır. Kırmızı figür tekniğinde yapılmıştır. En belirgin dönem seramiğidir.

Tarih: MÖ 530-520

Benzeri: Klazomenai, MÖ 530-520, Bilge Hürmüzlü, 1995: ss. 173, Lev. 11, Çz. 48, bkz.

Geometrik Bezemeli Seramikler

34. Kap gövde parçası

D4.4. 341.1.2, Tabaka IIIc / 2014 **Lev: 5.34**

Y:2.1, K:0.4, G:2.9, D:30.50-30.42; Hamur rengi: GLEY 2 4/5 PB dark bluish gray/koyu gri, çark yapımı, çok iyi derecede pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok az miktarda, küçük boyutta kalker ve taşçık, orta miktarda, küçük boyutta ise mika katkılıdır.

Bezeme: Kabın iç yüzeyi boyasız ve çark izlidir. Dış yüzeyi ise siyah boyalı, pergel izli iç içe girmiş konsantrik daire motifi bezemelidir ve perdahlıdır. Protogeometrik Dönem'e tarihlenmektedir.

Tarih: MÖ 950-900

Benzeri: Troia, MÖ 950-900, Onur Zunal, 2008: ss. 98, Lev. 1, Çz. 1.5; Klazomenai, MÖ 950-900, Onur Zunal, 2008: ss. 111, Lev. 14, Çz. 14.1; Daskyleion, MÖ 950-900, Aylin Koçak Yaldır, 2011: ss. 96, resim 1 (A1), bkz.

35. Derin kâse, ağız kenarı parçası

D4.4. 346.1.1, Tabaka IIIb / 2015 **Lev: 5.35**

AÇ:12, Y:1.8, K:0.9, G:2, D:30.73-30.27; Hamur rengi: 7.5 YR 5/3 brown/kahverengi, çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru yoğun miktarda taşçık, çok az miktarda kalker ve mika katkılıdır.

Bezeme: Ağız kısmı dudaklı, boynu ise omurgalıdır. İç yüzeyi siyah boyalı ve parlak perdahlıdır. Dış yüzeyi ağız kısmından omurga kısmı da dahil olmak üzere siyah boyalı ve omurga kısmından sonrası ise siyah boyalı dikey hafif sağa eğik biçimli ince bantlar ve dikey hafif sola eğik kalın bant motifleri ile bezemelidir. Dış yüzeyi de parlak perdahlıdır.

Tarih: MÖ 800-750

Benzeri: Daskyleion, MÖ 800-750, Büşra Atalar Yeter, 2019: ss. 301, Çz. 15.51; Antandros, MÖ 800-750, Onur Zunal, 2008: ss. 102, Lev. 5, Kat. no. 5, bkz.

36. Kap gövde parçası

D3.4. 125.1.1, Tabaka IIIb / 2013 **Lev: 5.36**

Y:3.5, K:0.5, G:3.2, D:29.07-28.97; Hamur rengi: 5 YR 6/4 light reddish brown/açık kırmızımsı kahverengi, çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru yoğun miktarda kalker, orta miktarda taşçık ve mika katkılıdır.

Bezeme: İç yüzeyi siyah boyalı, dış yüzeyi ise 10 YR 8/4 very pale brown/çok açık kahverengi astarlıdır. Dış yüzeye siyah boyalı dikey kalın bir bant/şerit ve bu bandın sol tarafına da ince yatay-dikey bant bezemelerin kesişmesiyle oluşan kafes örgü biçimini andıran bir motif betimlenmiş, parlak perdah uygulanmıştır.

Tarih: MÖ 750-700

Benzeri: Troia, MÖ 750-700, Onur Zunal, 2008: ss. 99, Lev. 2, Çz. 2.4, bkz.

37. Kap gövde parçası

E4.3. 89.1.3, Tabaka IIIb / 2018 **Lev: 6.37**

Y:4.4, K:0.9, G:4.6, D:30.71-30.52; Hamur rengi: 7.5 YR 6/4 light brown/açık kahverengi, çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru orta miktarda kalker ve mika katkılıdır. Taşçık katkısı yoktur.

Bezeme: İç yüzeyi siyah boyalı, parlak perdahlı ve çark izlidir. Dış yüzeyi ise 10 YR 7/4 very pale brown/çok açık kahverengi astarlıdır. Dış yüzeyde astarın üstü pişmeden dolayı renk değişimine uğramış siyah boya ile kalın-orta kalınlıkta yatay paralel bantlar ve bu orta kalınlıktaki bantların alt kısmına bu bantlara bitişik bir şekilde dikey yan yana orta kalınlıkta 7.5 YR 4/6 strong brown/keskin kahverengi boyalı bantlar yapılmıştır. Soldan üçüncü ile dördüncü dikey bant arasına ise yatay ince paralel, çok sık bir şekilde bant motifleri bezenmiştir. Parlak perdah uygulanmıştır.

Tarih: MÖ 750-700

Benzeri: Daskyleion, MÖ 750-700, Büşra Atalar Yeter, 2019: ss. 297, Çz. 11.33, bkz.

38. Kap gövde parçası

D4.3. 28.1.1, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 6.38**

Y:5.9, K:0.8, G:5.1, D:32.19-31.49; Hamur rengi: 5 YR 5/6 yellowish red/sarımsı kırmızı, çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt (sıkı-gözeneksiz) hamurlu, hamuru orta miktarda taşçık, kalker ve yoğun miktarda da mika katkılıdır.

Bezeme: İç yüzeyi boyasız ve ağır çark izlidir. Dış yüzeyi ise 10 YR 7/3 very pale brown/çok açık kahverengi (krem) astarlı ve perdahlıdır. Dış yüzeyinde krem astar üzerine oldukça deforme olmuş siyah boya ile yapılmış kalın bir bant ve bu bant ile bitişik baklava dilimi motifi yer almaktadır. Kabın devamı da bu baklava motifi ile bezenmiştir.

Tarih: MÖ 750-700

Benzeri: Ephesos, MÖ 750-700, Onur Zunal, 2008: ss. 116, Lev. 19, Çz. 4, bkz.

39. Kap gövde parçası

E4.3. 76.1.2, Tabaka IIIb / 2018 **Lev: 6.39**

Y:4.8, K:0.7, G:5.5, D:30.80-30.66; Hamur rengi: 7.5 YR 4/4 brown/kahverengi, ağır çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru az miktarda kalker, orta miktarda da taşçık ve mika katkılıdır.

Bezeme: İç yüzeyi boyasızdır. Dış yüzeyi ise 10 YR 6/3 pale brown/açık kahverengi astarlıdır. Dış yüzeydeki astarın üstünde kabın tam ortasında siyah boyalı kalın yatay bir bant vardır. Bandın üst kısmında siyah boyalı bir içi taralı üçgen motifi yer alırken, bu bandın alt kısmında ise siyah boyalı, kalın şeritli yatay ve dikey biçimli dikdörtgen motifler betimlenmiş, parlak perdah uygulanmıştır.

Tarih: MÖ 750-700

Benzeri: Smyrna, MÖ 750-700, Onur Zunal, 2008: ss. 110, Lev. 13, Çz. 3, bkz.

40. Kap gövde parçası

E4.3. 42.1.1, Tabaka IIIb / 2018 **Lev: 6.40**

Y:5.1, K:1.4, G:6, D:31.12-30.89; Hamur rengi: 5 YR 6/4 light reddish brown/açık kırmızımsı kahverengi, çark yapımı, iyi derecede pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok az miktarda kalker, orta miktarda taşçık ve mika katkılıdır.

Bezeme: Dış yüzeyi 10 YR 7/4 very pale brown/çok açık kahverengi (krem) astarlıdır. İç yüzeyi ise 7.5 YR 3/3 dark brown/koyu kahverengi boyalı, çark izli ve perdahlıdır. Dış yüzeyde siyah boyalı bant/şerit bezeme, hemen altında da bant/şerit ile bitişik yan yana dizili düz, içleri taralı üçgen motifleri betimlenmiş ve perdah uygulanmıştır.

Tarih: MÖ 750-700

Benzeri: Klazomenai, MÖ 750-700, Onur Zunal, 2008: ss. 111, Lev. 14, Çz. 3; Ephesos, MÖ 750-700, Onur Zunal, 2008: ss. 116, Lev. 19, Çz. 1, bkz.

41. Kap gövde parçası

E4.3. 31.1.1, Tabaka IIIb / 2018 **Lev: 6.41**

Y:6.2, K:1, G:4.1, D:30.81-30.60; Hamur rengi: 5 YR 6/4 light reddish brown/açık kırmızımsı kahverengi, hızlı çark yapımı, çok iyi derecede pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru yoğun miktarda ve orta boyutta taşçık, az miktarda mika katkılıdır. Kalker katkısı yoktur.

Bezeme: İç yüzeyi boyasız ve çark izlidir. Dış yüzeyi ise 10 YR 7/4 very pale brown/çok açık kahverengi (krem) astarlıdır. Dış yüzeydeki astarın üstüne siyah boyalı yatay bantlar yapılmıştır. İki bant bezeme arasında yine siyah boyalı çiftli sarmal motifi, yatay-dikey kafes örgü motifleri, bu motiflerin arasında ise gamalı haç motifi betimlenmiştir ve 7.5 YR 3/3 dark brown/koyu kahverengi boyalı yatay ince bantlar da kaba eklenmiştir.

Tarih: MÖ 750-700

Benzeri: Klazomenai, MÖ 750-700, Bilge Hürmüzlü, 1995: ss. 163, Lev. 1, Çz. 2, bkz.

Bitkisel Bezemeli Seramikler

42. Tabak, ağız kenarı parçası

D4.1. 1.1.60, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 6.42**

AÇ:- Y:5.9, K:1.1, G:5.7, D:31.66-29.06; Hamur rengi: 7.5 YR 6/4 light brown/açık kahverengi, çark yapımı, iyi derecede pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok az miktarda taşçık, az miktarda kalker ve orta miktarda mika katkılıdır.

Bezeme: Ağızı tahrip olmuş, yassı, kalın ve dışa dönük dudaklıdır. İç-dış yüzeyleri 10 YR 7/3 very pale brown/çok açık kahverengi astarlı, dış yüzeyi ise siyah boyalı tahrip olmuş yatay bant bezemelidir. İç yüzeyinde astar üstüne dudağın yassı kısmına siyah boya ile meander motifi, diğer kısımlarına ise siyah ve mor boyalar/ 10 R 3/6 dark red (Polychrom) kullanılarak yatay, paralel ince ve kalın şeritler, bu şeritlerin altına siyah boyalı bitişik lotus-palmet motifi ve bu motifin sağ tarafına da 2 tane siyah boyalı ince şua/ışın yapılmıştır. İç yüzeye parlak perdah uygulanmıştır. Kap oldukça tahrip olmuştur.

Tarih: MÖ 700-650

Benzeri: Klazomenai, MÖ 700-650, Bilge Hürmüzlü, 1995: ss. 189, Lev. 27, Çz. 98, bkz.

43. Kap gövde parçası

D2.4. 22.1.2, Tabaka IIIb / 2018 **Lev: 6.43**

Y:3.1, K:0.5, G:2.5, D:31.56-30.98; Hamur rengi: 5 YR 6/6 reddish yellow/kırmızımsı sarı, çark yapımı, çok iyi derecede pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok az ve çok küçük miktarda kalker, orta miktarda ve küçük boyutta taşçık, çok az miktarda da mika katkılıdır.

Bezeme: Kabın iç yüzeyi boyasızdır. Dış yüzeyi ise 2.5 YR 5/6 red/kırmızı boyalı, çok az tahrip olmuş, kalın bant bezemelidir ve bant bezemenin altına da bant motifi ile bitişik palmet motifi yaprakları betimlenmiştir.

Tarih: MÖ 675-650

Benzeri: Daskyleion, MÖ 675-650, Kutalmış Görkay, 1999: ss. 585, Lev. 119, Çz. 155, bkz.

44. Amphora, gövde parçası

D2.4. 21.1.1, Tabaka IIIb / 2018 **Lev: 7.44**

Y:3.5, K:0.6, G:3.2, D:31.41-31.03; Hamur rengi: 5 YR 5/6 yellowish red/sarımsı kırmızı, çark yapımı, çok iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok az miktarda kalker ve az miktarda mika katkılıdır. Taşçık katkısı hiç yoktur.

Bezeme: İç yüzeyi boyasız ve çark izlidir. Dış yüzeye siyah boya ile yatay kalın, pişmeden dolayı renk değişimine uğramış 2.5 YR 4/6 red/kırmızı boyalı bant betimlenmiştir. Bu bandın altında ise uçları kalın ve dışa doğru kıvrık, palmet yaprakları motifi yer almaktadır.

Tarih: MÖ 650-625

Benzeri: Daskyleion, MÖ 650-625, Kutalmış Görkay, 1999: ss. 585, Lev. 119, Çz. 155; Ainos, MÖ 650-625, Kutalmış Görkay, 1999: ss. 470, Lev. 4, Çz. 87, bkz.

45. Kap gövde parçası

D4.2. 1.1.4, Tabaka IIIb / 2012 **Lev: 7.45**

Y:6, K:0.8, G:3.9, D:31.89-30.10; Hamur rengi: 5 YR 5/8 yellowish red/sarımsı kırmızı, çark yapımı, iyi derecede pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru az miktarda kalker/kireç ve mika katkılıdır. Taşçık katkısı hiç yoktur.

Bezeme: Kabın iç ve dış yüzeyleri 10 YR 6/3 pale brown/açık kahverengi astarlıdır. Dış yüzey de astarın üstüne 7.5 YR 2.5/1 black/siyah boyalı, kalın bantlı/şeritli yarım ay biçimli, lotus-palmet motifinin sadece kenar yapraklarının bir kısmı betimlenmiştir. Kap oldukça tahrip olmuştur.

Tarih: MÖ 650-625

Benzeri: Agora, MÖ 650-625, Mary B. Moore, Mary Zelia Pease Philippides ve Dietrich von Bothmer, 1986: ss. 446, Lev. 50, Çz. 520 Side B, bkz.

46. Kap gövde parçası

E4.3. 25.1.2, Tabaka IIIb / 2018 **Lev: 7.46**

Y:4.2, K:0.9, G:3.8, D:31.04-30.78; Hamur rengi: 5 YR 5/4 reddish brown/kırmızımsı kahverengi, ağır çark yapımı, orta derecede pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru yoğun miktarda taşçık, az miktarda kalker ve orta miktarda mika katkılıdır.

Bezeme: İç yüzeyi boyasızdır. Dış yüzeyi ise 2.5 Y 8/3 pale brown/açık kahverengi astarlıdır. Dış yüzeydeki astarın üstü siyah boyalı sonsuz yaşamı simgeleyen ters lotus çiçeği bezemeli ve parlak perdahlıdır. Kap bu şekilde devam eder. Dış yüzey çok az tahrip olmuştur.

Tarih: MÖ 700-675

Benzeri: Daskyleion, MÖ 700-675, Kutalmış Görkay, 1990: ss. 211, Lev. 27, Çz. E 380 bkz.

47. Kap gövde parçası

D4.3. 5.1.4, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 7.47**

Y:3.6, K:0.5, G:4.7, D:32.23-30.41; Hamur rengi: 5 YR 6/6 reddish yellow/kırmızımsı sarı, hızlı çark yapımı, çok iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru küçük boyutta ve orta miktarda taşçık, çok az miktarda kalker ve mika katkılıdır.

Bezeme: İç yüzey boyasız ve çark izlidir. Dış yüzeyi ise 7.5 YR 6/4 light brown/açık kahverengi astarlıdır. Dış yüzeydeki astarın üstüne 2.5 YR 3/4 dark reddish brown/koyu kırmızımsı kahverengi boyalı lotus çiçeğinin lale tomurcuğu motifi betimlenmiştir. Boya kabın pişme derecesinden dolayı siyah gibi renk geçişleri yapmıştır ve parlak perdah uygulanmıştır.

Tarih: MÖ 675-650

Benzeri: Daskyleion, MÖ 675-650, Kutalmış Görkay, 1990: ss. 211, Lev. 27, Çz. E 383; Ainos, MÖ 675-650, Kutalmış Görkay, 1990: ss. 469, Lev. 3, Çz. 61, bkz.

48. Kap gövde parçası

D4.3. 8.1.14, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 7.48**

Y:3.7, K:0.5, G:3.1, D:32.14-30.39; Hamur rengi: 5 YR 6/4 light reddish brown/açık kırmızımsı kahverengi, çark yapımı, çok iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru az miktarda kalker ve mika katkılıdır. Kahverengi renginde kendinden astarlı, iç-dış yüzeyi siyah boyalı ve parlak perdahlıdır.

Bezeme: Dış yüzeyi kendinden kahverengi astarlıdır ve bu astarın üstüne yarısı tahrip olmuş siyah boyalı bant, bu bandın altında ise yine siyah boya ile yapılmış içe içe girmiş şekilde yarım ay biçimli ince bantlar/şeritler betimlenmiştir. Her bir yarım ay biçimli bandın/şeridin

ucunda ise içi tamamen siyah boyalı tomurcuğu aşağıya bakan lotus çiçeği motifleri yer almaktadır.

Tarih: MÖ 650-625

Benzeri: Daskyleion, MÖ 650-625, Kutalmış Görkay, 1990: ss. 207, Lev. 23, Çz. E 429, bkz.

49. Kâse, gövde parçası

D4.4. 4.1.5, Tabaka IIIb / 2012 **Lev: 7.49**

Y:4.3, K:0.8, G:4.9, D:32.38-31.98; Hamur rengi: 2.5 YR 6/6 light red/açık kırmızı, çark yapımı, orta derecede pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok az miktarda taşçık ve kalker, orta miktarda da mika katkılıdır.

Bezeme: İç ve dış yüzeyi 10 YR 8/3 very pale brown/çok açık kahverengi astarlıdır. Polikrom'dur. Dış yüzeye krem astar üstüne siyah boyalı iç içe girmiş ama tahribattan dolayı sadece yarısı ele geçmiş spiral motif betimlenmiştir. İç yüzeyde ise krem astar üstüne siyah boyalı kalın bir bant ve 7.5 R 4/4 weak red/koyu kırmızı (mor) boyalı ince bir bant, yapılan bu bantların üst kısmında içi mor boyalı, kenarları kontur çizgisi olarak yapılmış, ucu sivri bir lotus, bu lotusun sağ tarafında da siyah boyalı palmet yaprakları yer almaktadır. Bu bantların alt kısmına ise siyah boyalı kesik meander motifi betimlenmiştir.

Tarih: MÖ 625-600

Benzeri: Klazomenai, MÖ 625-600, Bilge Hürmüzlü, 1995: ss. 172, Lev. 10, Çz. 41, bkz.

50. Skyphos, gövde parçası

D3.3. 46.1.15, Tabaka III / 2011 **Lev: 7.50**

Y:5.1, K:0.5, G:4.5, D:29.43-28.49; Hamur rengi: 5 YR 5/3 reddish brown/kırmızımsı kahverengi, çark yapımı, çok iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru orta boyutta ve miktarda taşçık, çok az miktarda kalker ve mika katkılıdır.

Bezeme: İç yüzeyi boyasızdır. Dış yüzeyi ise 7.5 YR 7/4 pink/pembe astarlı ve astarın üstüne 2.5 YR 4/8 red/kırmızı boyalı noktalı rozet/çiçek motifi betimlenmiştir.

Tarih: MÖ 700-675

Benzeri: Klazomenai, MÖ 700-675, Bilge Hürmüzlü, 1995: ss. 167, Lev. 5, Çz. 20, bkz.

51. Tabak, gövde parçası

D4.3. 13.1.35, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 7.51**

Y:8.7, K:1.1, G:5.9, D:31.92-30.98; Hamur rengi: 2.5 YR 5/4 reddish brown/kırmızımsı kahverengi, çark yapımı, iyi derecede pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru az miktarda taşçık,

kalker ve mika katkılıdır.

Bezeme: İç yüzeyi 10 YR 8/3 very pale brown/çok açık kahverengi (krem) astarlıdır ve astarın üstü yatay kalın 10 YR 2/1 black/siyah boyalı bantlar ile bezelidir. Ortada yer alan siyah boyalı kalın bandın üstüne beyaz boya ile yapılmış noktalı rozet dizisi, bu iki bandın arasına detay çizgileri boyama ile verilmiş damla motifleri, kabın en altına ise siyah boyalı noktalı yarım rozet/çiçek motifi betimlenmiştir. Dış yüzeyi ise 10 YR 8/3 very pale brown/çok açık kahverengi astarlıdır ve astarın üstü siyah boyalı, ince, yatay ve paralel biçimli bantlar ile bezenmiştir. Parlak perdah uygulanmıştır. Kap parçasının diğer kısımları da bu bezemelerle devam etmektedir.

Tarih: MÖ 675-650

Benzeri: Daskyleion, MÖ 675-650, Aylin Koçak Yaldır, 2011: ss. 96, resim 1 (A4), bkz.

52. Kap gövde parçası

D4.1. 5.1.37, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 8.52**

Y:8.2, K:1.9, G:5, D:30.59-30.21; Hamur rengi: Seramiğin özünün bulunmasından dolayı 10 YR 6/2 light brownish gray/açık kahverengimsi gri, bu renk ise kabın pişmesinden kaynaklanır. Ağır çark yapımı, orta derecede pişmiş, hamuru kompakt değil, gevşek ve gözeneklidir. Hamuru yoğun miktarda taşçık, orta miktarda kalker ve mika katkılıdır.

Bezeme: Dış yüzeyi 5 Y 8/2 pale yellow/açık sarı astarlıdır ve astarın üstünde siyah boyalı yatay paralel kalın bantlar vardır. Bunların arasına bu bantlarla bitişik uzun ince 4 tane şua/ışın motifi ile bu şuaların hemen sağ tarafına siyah boyalı noktalı yarım bir rozet/çiçek motifi betimlenmiştir. Kap bu şekildeki bezemelerle devam etmektedir.

Tarih: MÖ 675-650

Benzeri: Klazomenai, MÖ 675-650, Bilge Hürmüzlü, 1995: ss. 166, Lev. 4, Çz. 17, bkz.

53. Kap gövde parçası

D3.2. 2.1.2, Tabaka III / 2010 **Lev: 8.53**

Y:3.3, K:0.7, G:3.2, D:29.25-28.85; Hamur rengi: 10 YR 7/3 very pale brown/çok açık kahverengi, 10 YR 6/4 light yellowish brown/açık sarımsı kahverengi astarlı, çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok az miktarda kalker, az miktarda taşçık ve orta miktarda da mika katkılıdır.

Bezeme: İç yüzeyi boyasızdır. Dış yüzeyi ise siyah boyalı yapraklı rozet/çiçek bezemeli ve parlak perdahlıdır.

Tarih: MÖ 650-600

Benzeri: Korinth, MÖ 650-600, Seval Zanat, 2012: ss. 101, resim 32, bkz.

54. Kap gövde parçası

E4.3. 14.1.1, Tabaka IIIb / 2018 **Lev: 8.54**

Y:4.1, K:0.6, G:3.7, D:31.32-31.00; Hamur rengi: 2.5 YR 5/4 reddish brown/kırmızımsı kahverengi, 2.5 YR 6/6 light red/açık kırmızı astarlı, çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru orta miktarda kalker, az miktarda mika katkılıdır. Taşçık katkısı hiç yoktur.

Bezeme: İç yüzeyi siyah boyalı, parlak perdahlı ve çark izlidir. Dış yüzeye ise siyah boyalı kalın tahrip olmuş kısa bir bant, bandın altına da siyah boyalı kalın çizgili yapraklı bir rozet/çiçek parçası betimlenmiştir ama kabın tahribatından dolayı yalnızca rozet parçasının yarısı ele geçmiştir. Parlak perdah uygulanmıştır.

Tarih: MÖ 600-580

Benzeri: Klazomenai, MÖ 600-580, Bilge Hürmüzlü, 1995: ss. 168, Lev. 5, Çz. 15, bkz.

55. Kap gövde parçası

D3.3. 39.1.2, Tabaka III / 2011 **Lev: 8.55**

Y:3.9, K:0.6, G:3.7, D:27.27-26.10; Hamur rengi: 5 YR 6/6 reddish yellow/kırmızımsı sarı, 2.5 Y 8/2 pale brown/açık kahverengi astarlı, çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru az miktarda kireç ve mika katkılıdır. Taşçık katkısı yoktur.

Bezeme: İç yüzeyi 2.5 Y 2.5/1 black/siyah boyalıdır. Dış yüzeyine ise siyah boya ile kabın en üst kısmına kalın yatay bir bant, üzerine de ince kazıma ile verilmiş bant/şerit yapılmıştır. Kabın en alt sağ köşesine ise detayları kazıma ile verilmiş tekerlek benzeri çok basit yapılmış bir rozet/çiçek motifi betimlenmiştir.

Tarih: MÖ 650-625

Benzeri: Klazomenai, MÖ 650-625, Bilge Hürmüzlü, 1995: ss. 190, Lev. 28, Çz. 109, bkz.

56. Kap gövde parçası

D4.1. 8.1.1, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 8.56**

Y:4.4, K:0.6, G:4.3, D:30.44-29.87; Hamur rengi: 2.5 YR 5/6 red/kırmızı, çark yapımı, çok iyi pişmiş, kompakt hamurlu (sıkı ve gözeneksiz), hamuru orta boyutta, çok az miktarda taşçık, çok küçük boyutlarda ve çok az miktarlarda da kalker ile mika katkılıdır.

Bezeme: İç yüzeyi siyah boyalı ve parlak perdahlıdır. Dış yüzeyine ise 7.5 YR 4/4 weak red/hafif kırmızı (mor) boyalı yatay kalın bantlı/şeritli, mor boyalı kalın hafif sola eğik, dikey dalgalı bantlı/şeritli ve detaylarının kazıma ile verilmiş olduğu siyah boyalı yapraklı bir rozet/çiçek motifi betimlenmiştir. Parlak perdah uygulanmıştır. Bikrom bir kap parçasıdır. Siyah figür tekniklidir.

Tarih: MÖ 650-625

Benzeri: Miletos, MÖ 625-600, Kutalmış Görkay, 1999: ss. 521, Lev. 55, Çz. 6, bkz.

57. Kâse, ağız kenarı parçası

D4.4. 5.1.3, Tabaka IIIb / 2012 **Lev: 8.57**

AÇ:14, Y:3.3, K:0.4, G:2.9, D:32.01-31.55; Hamur rengi: 2.5 YR 5/6 red/kırmızı, 5 YR 6/3 light reddish brown/açık kırmızımsı kahverengi astarlı, çark yapımı, çok iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru orta miktarda kalker ve mika katkılıdır.

Bezeme: Ağızı dışa dönüktür. İç yüzeyi tamamen siyah boyalıdır. Dış yüzeyinde ise ağız kısmı kalın siyah boyalı yatay bir bant ile bezenmiştir. Bu banda bitişik hafif dış bükey, dikey yan yana ince siyah boyalı bantlar/şeritler ve bu şeritlerin sağ tarafında da yine bu banda bitişik, yapraklarının içinin siyah boyalı olduğu bir rozet motifi betimlenmiş ve perdah uygulanmıştır.

Tarih: MÖ 600-550

Benzeri: Daskyleion, MÖ 600-550, Kutalmış Görkay, 1990: ss. 185, Lev. 1, Çz. E 475, bkz.

58. Kap gövde parçası

D3.3. 39.1.1, Tabaka III / 2011 **Lev: 8.58**

Y:3.6, K:0.6, G:3, D:27.27-26.10; Hamur rengi: 2.5 YR 5/6 red/kırmızı, çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru az miktarda kalker ve yoğun mika katkılıdır.

Bezeme: İç yüzeyi boyasızdır. Dış yüzeyi ise krem astarlıdır. Dış yüzeyde krem astarın üzerinde yarısı ele geçmiş siyah boyalı içi noktalı rozet/çiçek motifi ile bu motifin sağ üst köşesinde ise yarım olarak ele geçen nazar boncuğu motifi yer almaktadır. Bunlar genellikle yaban keçisi stilli kaplarda yardımcı motif olarak kullanılırlar.

Tarih: MÖ 700-675

Benzeri: Samos, MÖ 700-675, Devrim Erşen, 2010: ss. 125, Lev. 3, Kat. no. 3, bkz.

59. Skyphos (?), gövde parçası

D4.4. 27.1.2, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 8.59**

Y:3.8, K:0.6, G:5.9, D:31.75-31.14; Hamur rengi; 5 YR 5/6 yellowish red/sarımsı kırmızı, çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt (sıkı-gözeneksiz) hamurlu, hamuru az miktarda kalker ve orta miktarda mika katkılıdır. İç yüzeyi çark izli, boyasız, 10 YR 7/3 very pale brown/çok açık kahverengi (krem) astarlıdır. Dış yüzeyi de 10 YR 7/3 very pale brown/çok açık kahverengi (krem) astarlı, boya bezemeli ve parlak perdahlıdır.

Bezeme: Dış yüzeyde astarın üstü siyah boyalı, yatay-paralel ince iki bant ve bu bantların arasında ise dikey-paralel bir şekilde çok sayıda ince kısa şeritler yer alır. Hemen bunun sol

alt kısmında, yatay bant ile bitişik etrafı küçük sık ve bitişik dairelerle çevrelenmiş nazar boncuğu biçimli motif vardır. Bu motifin yanında ise içi boş dairelerden oluşan bir rozet motifi yer almaktadır. Bunlar genellikle yaban keçisi stilli kaplarda yardımcı motif olarak kullanılırlar.

Tarih: MÖ 675-650

Benzeri: Samos, MÖ 675-650, Devrim Erşen, 2010: ss. 125, Lev. 3, Kat. no. 3, bkz.

Hayvan Figürü Bezemeli Seramikler

60. Kap gövde parçası

D4.4. 140.1.7, Tabaka IIIb / 2013 **Lev: 9.60**

Y:2.7, K:0.4, G:4, D:31.18-31.10; Hamur rengi: GLEY 1 4/N dark gray/koyu gri, çark yapımı, çok iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru orta miktarda mika ve az miktarda kalker katkılı, kabın iç ve dış yüzeyleri boyalı, iç yüzeyi çark izli dış yüzeyi ise boya bezemelidir. Her iki yüzde de perdah vardır.

Bezeme: Dış yüzeyine 2.5 Y 2.5/1 black/siyah boya ile dalgalı şerit, üzerinde iki yatay paralel düz şerit ve şeritlerin hemen üstüne oturtulmuş sol üst köşede bir iç taralı üçgen motifi yer almaktadır. Motifin sağ tarafında ise bir hayvana, özellikle de bir kuşa ait olabileceğini düşündüğüm ayak ve bacak kısmı görülmektedir. Kuşlu kâsedir.

Tarih: MÖ 800-750

Benzeri: Klazomenai, MÖ 800-750, Onur Zunal, 2008: ss. 113, Lev. 16, Çz. 16.5, bkz.

61. Kâse, ağız kenarı parçası

D2.4. 27.1.1, Tabaka IIIb / 2012 **Lev: 9.61**

AÇ:12, Y:2.5, K:0.5, G:3, D:29.41-29.24; Hamur rengi: 7.5 YR 6/4 light brown/açık kahverengi, çark yapımı, çok iyi derecede pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok az miktarda kalker, az miktarda taşçık ve mika katkılıdır.

Bezeme: Kabın iç yüzeyi siyah boyalı, dış yüzeyi ise kendinden astarlı, 5 YR 4/4 reddish brown/kırmızımsı kahverengi boyalı, parlak perdahlıdır. Ağız kenarı hafif olukludur. Siyah boya kullanılarak ağız kenarının üstüne yatay bir bant bezeme, sol tarafına da bitişik yarım ve ters içi taralı üçgen motifi ile yuvarlak kafes örgü motifi betimlenmiştir. Bu kafes örgü, bir kuş figürünün gövde kısmıdır. Kuşlu kâsedir.

Tarih: MÖ 800-750

Benzeri: Daskyleion, MÖ 800-750, Aylin Koçak Yaldır, 2011: ss. 96, resim 1 (A3), bkz.

62. Kap gövde parçası

D4.3. 5.1.107, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 9.62**

K:0.5, Y:3.5, G:3.8, D:32.23-30.41; Hamur rengi: 7.5 YR 6/4 light brown/açık kahverengi, astarı 10 YR 8/4 very pale brown/çok açık kahverengi (krem), çark yapımı, çok iyi derecede pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru orta miktarda ve küçük boyutlarda taşçık, kalker, az miktarda da mika katkılıdır.

Bezeme: İç yüzeyi siyah boyalı ve çark izlidir. Dış yüzeyine ise siyah ve 2.5 YR 5/6 red/kırmızı boyalı, kazıma tekniğiyle yapılmış su kuşu motifi betimlenmiştir. Bu su kuşu hayvanının bir boyun bir de gövde kısmı profilden kabın dış yüzeyine betimlenmiştir. Böylece bu hayvanın kabın üzerindeki duruşu ile kapta ele sağlam geçmeyen baş kısmı da tahmini olarak çizilmiştir. Su kuşunun duruşundan bu kabın devamında bu tür hayvan betimlerinin devam etmiş olduğu görülür.

Tarih: MÖ 700-650

Benzeri: Troia, MÖ 700-650, Billur Tekkök ve Sebastian Heath, 2006-2009: ss. 9, resim 12, bkz.

63. Kap gövde parçası

D4.3. 26.1.12, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 9.63**

K:0.9, Y:4, G:5, D:31.74-31.37; Hamur rengi: 2.5 YR 5/8 red/kırmızı, hızlı çark yapımı, çok iyi derecede pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru az miktarda kalker ve taşçık, orta miktarda da mika katkılıdır.

Bezeme: Kabın iç yüzeyi çark izli, siyah boyalı ve parlak perdahlıdır. Dış yüzeyi ise 10 YR 8/4 very pale brown/çok açık kahverengi (krem) astarlıdır. Dış yüzeydeki bu astarın üstüne de siyah boyalı spiral motifi ve bu motifin yanına başı aşağıya doğru bakan bir su kuşu (ördek/kuğu) motifi betimlenmiştir. Dış yüzeye de parlak perdah uygulanmıştır.

Tarih: MÖ 700-650

Benzeri: Troia, MÖ 700-650, Billur Tekkök ve Sebastian Heath, 2006-2009: ss. 9, resim 13, bkz.

64. Tabak, gövde parçası

D4.3. 32.1.3, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 9.64**

Y:5.1, K:1, G:3.3, D:31.58-31.25; Hamur rengi: 7.5 YR 5/3 brown/kahverengi, çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru az miktarda taşçık, kalker/kireç ve mika katkılıdır. Kabın her iki yüzeyi de 10 YR 8/4 very pale brown/çok açık kahverengi (krem) astarlı ve parlak perdahlıdır.

Bezeme: Dış yüzeyde krem astar üzerine siyah boyalı, yatay, paralel ve kalın bant/şerit bezemeler, iç yüzeyde ise yine krem astar üzerine koyu kırmızı, kahverengi ve siyah boyaların (Polikrom) kullanıldığı yatay paralel şeritler yapılmıştır. En başta yer alan iki paralel şerit arasında tahrip olmuş rozet motifi (bitkisel), bu motifin yanında da yaban keçisinin bir ayağı, ikinci sırada paralel yatay şeritler arasında zikzak motifi ve her bir zikzak motifinin içi siyah boyalı küçük üçgenlerle betimlenmiştir. Son sırada ise küçük bir kenarı tahrip olmuş, bitkisel bezemelerden biri olan içi 5 R 3/6 dark red/koyu kırmızı (mor) boyalı lotus çiçeğinin lale tomurcuğu motifi yer almaktadır.

Tarih: MÖ 700-650 / Wild-Goat Style

Benzeri: Samos, MÖ 700-650, Devrim Erşen, 2010: ss. 126, Lev. 4, Kat. no. 6, bkz.

65. Kap gövde parçası

E2.3. 8.1.3, Tabaka IIIb / 2019 **Lev: 9.65**

Y:3.4, K:0.6, G:3.0, D:31.17-30.62; Hamur rengi: 7.5 YR 5/3 brown/kahverengi, çark yapımı, çok iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok az miktarda taşçık, az miktarda da kalker ve mika katkılıdır.

Bezeme: İç yüzeyi boyasız-çark izli, iç ve dış yüzeyleri 10 YR 8/3 very pale brown/çok açık kahverengi (krem) astarlıdır. Dış yüzeydeki astarın üstüne siyah boyalı, yatay 2 kalın paralel bant, bu iki bandın arasına zikzak, zikzakların içlerine de üçgen motifleri betimlenmiştir. Birinci bandın üst kısmında içi taralı üçgen motifi, rozetler ve yaban keçisinin baş, ön ve arka ayakları yer almaktadır. Kaba parlak perdah uygulanmıştır.

Tarih: MÖ 700-650 / Wild-Goat Style

Benzeri: Troia, MÖ 700-650, Carolyn C. Aslan ve Ernst Pernicka, 2013: ss. 45, Fig. 8, resim 13, bkz.

66. Tabak, gövde parçası

D4.3. 8.1.146, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 9.66**

Y:8.6, K:1, G:7.6, D:32.14-30.39; Hamur rengi: 2.5 YR 6/4 light reddish brown/açık kırmızımsı kahverengi, ağır çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru az miktarda taşçık ve mika, orta miktarda da kalker katkılıdır. Kabın dış yüzeyi boyasız, iç yüzeyi ise, 2.5 Y 8/2 pale brown/açık kahverengi astarlı, astarın üstü siyah boyalı ve parlak perdahlıdır.

Bezeme: Kabın dış yüzeyindeki astarın üzerine ince-kalın (oldukça tahrip olmuş) siyah boyalı bantlar, üçgen kafes örgü, içi siyah noktalı rozetler, dikey zikzaklar betimlenmiştir. Her bir zikzak bezemesinin içinde içi boş üçgen motifleri yardımcı bezeme elemanları olarak

kullanılmıştır. Yaban keçisi figürünün ise sadece torsosu (gövdesi) betimlenmiştir. Bezemeler oldukça tahrip olmuşlardır.

Tarih: MÖ 700-650 / Wild-Goat Style

Benzeri: Troia, MÖ 700-650, Carolyn C. Aslan ve Ernst Pernicka, 2013: ss. 45, Fig. 8, resim 15, bkz.

67. Tabak, gövde parçası

D4.3. 8.1.1, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 9.67**

Y:5.1, K:1.1, G:4.8, D:32.14-30.39; Hamur rengi: 5 YR 5/4 reddish brown/kırmızımsı kahverengi, çark yapımı, orta derecede pişmiş, kompakt hamurlu ve hamuru az miktarda taşçık, orta miktarda kalker ve mika katkılıdır.

Bezeme: İç ve dış yüzeyleri 2.5 Y 8/2 pale brown/açık kahverengi astarlıdır. Dikrom'dur. Kabın dış yüzeyinde astar üzerine siyah boya ile paralel yatay bant bezemeler yapılmıştır. İç yüzeyde ise astar üzerine kırmızı boyalı kalın bir bant ve bandın üzerine de kahverengi-mor boya ile yapılmış sadece bir yaban keçisi torsosu (gövdesi), hayvanın arka bacakları, bunun etrafına ise yine kırmızı ve kahverengi boyalı rozetler betimlenmiştir.

Tarih: MÖ 675-650 / Wild-Goat Style

Benzeri: Samos, MÖ 675-650, Devrim Erşen, 2010: ss. 125, Lev. 3, Kat. no. 3, bkz.

68. Kap gövde parçası

D4.3. 5.1.108, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 10.68**

Y:3.5, K:0.5, G:2.5, D:32.23-30.41; Hamur rengi: GLEY 2 4 5/PB dark bluish gray/koyu gri, çark yapımı, iyi derecede pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok az miktarda kalker, orta miktarda taşçık ve mika katkılıdır.

Bezeme: İç yüzeyi boyalı ve parlak perdahlıdır. Dış yüzeyi ise 5 Y 8/2 pale yellow/açık sarı astarlı, astarın üstüne de 5 Y 2.5/1 black/siyah boyalı yaban keçisi ön ayağı ve noktalı rozet bezemesi yapılmıştır.

Tarih: MÖ 650-600 / Wild-Goat Style

Benzeri: Güney Ionia, MÖ 650-600, Devrim Erşen, 2010: ss. 124, Lev. 2, Kat. no. 2b, bkz.

69. Kap gövde parçası

D4.1. 10.1.1, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 10.69**

Y:3.3, K:0.7, G:1.9, D:30.18-29.28; Hamur rengi: 10 R 6/4 pale red/açık kırmızı, çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru yoğun miktarda kalker ve mika katkılıdır.

Bezeme: Kabın iç yüzeyi krem astarlı, boyasız ve çark izlidir. Dış yüzeyi ise 10 YR 8/3 very pale brown/çok açık kahverengi (krem) astarlı, astarın üzerine siyah boya ile yapılmış uzun ve kalın boynuzlu, yaban geyiği benzeri, torsosu ele geçmemiş, kafasının sadece ön kısmının bir bölümü olan hayvan betimi yapılmıştır ve parlak perdah uygulanmıştır.

Tarih: MÖ 650-600

Benzeri: Kuzey Ionia, MÖ 650-600, Devrim Erşen, 2010: ss. 126, Lev. 4, Kat. no. 6, bkz.

70. Kap gövde parçası

D4.3. 13.1.39, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 10.70**

Y:3, K:0.5, G:4.2, D:31.92-30.98; Hamur rengi: 5 YR 4/4 reddish brown/kırmızımsı kahverengi, astarı 7.5 YR 6/4 light brown/açık kahverengi, çark yapımı, çok iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok az miktarda taşçık, orta miktarda ise kalker ve mika katkılıdır.

Bezeme: Siyah figür tekniğinin kullanıldığı kabın iç-dış yüzeyleri siyah boyalı ve parlak perdahlıdır. Dış yüzeyine siyah boya ile 3 tane yatay ince paralel bant yapılmış, altında ise ince dikey paralel şualar/ışınlar (ele geçen 5 tane), bu 3 tane ince bandın üzerinde ise detayları kazıma ile verilmiş bir hayvan (aslan) figürünüm bacağı koşar veya yürür bir pozisyonda betimlenmiş olmalıdır.

Tarih: MÖ 700-650

Benzeri: Daskyleion, MÖ 700-650, Kutalmış Görkay, 1999: ss. 562, Lev. 96, Çz. 227, bkz.

İnsan Figürü Bezemeli Seramikler

71. Kap gövde parçası

D4.2. 38.1.17, Tabaka IIIb / 2012 **Lev: 10.71**

Y:5.4, K:0.6, G:3.2, D:31.10-30.84; Hamur rengi: 7.5 YR 5/4 brown/kahverengi, çark yapımı, orta derecede pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru orta miktarda taşçık, az miktarda kalker ve mika katkılıdır.

Bezeme: İç yüzeyi boyasızdır. Dış yüzeyi ise 10 YR 7/3 very pale brown/çok açık kahverengi (krem) astarlıdır. Dış yüzeydeki astarın üstüne siyah boyalı insan bacakları betimlenmiştir. Sol bacağın önde sağ bacağında arkada olduğu yarısı (üst bacak) ele geçmiş insan figürüne ait olan bacakların anatomik detayları hafif kazıma çizi ile verilmiştir. Dış yüzeye parlak perdah uygulanmıştır.

Tarih: MÖ 600-580

Benzeri: Agora, MÖ 600-580, Mary B. Moore, Mary Zelia Pease Philippides ve Dietrich von Bothmer, 1986: ss. 402, Lev. 6, Çz. 47, bkz.

72. Kap gövde parçası

D3.3. 29.1.6, Tabaka III / 2011 **Lev: 10.72**

Y:6.7, K:1, G:4.3, D:27.67-26.37; Hamur rengi: 2.5 YR 5/8 red/kırmızı, çark yapımı, çok iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru az miktarda kalker ve yoğun miktarda mika katkılıdır. İç yüzey çark izlidir.

Bezeme: Siyah figür tekniğinin uygulandığı gövde parçasının iç-dış yüzeyleri 5 Y 2.5/1 black/siyah boyalı ve parlak perdahlıdır. Dış yüzeyde siyah boyayla yapılmış, yarısı tahrip olmuş iç içe meander motifi ve ne oldukları tam olarak anlaşılmayan, insan figürüne ait oldukça tahrip olmuş, elbise/etek motifi yer almaktadır.

Tarih: MÖ 580-550

Benzeri: Agora, MÖ 580-550, Mary B. Moore, Mary Zelia Pease Philippides ve Dietrich von Bothmer, 1986: ss. 434, Lev. 38, Çz. 387, bkz.

Hayvan ve İnsan Figürü Bezemeli Seramikler

73. Kap gövde ve kırık kulp parçası

D4.3. 5.1.106, Tabaka IIIa / 2010 **Lev: 10.73**

K:0.5, Y:3.5, G:7.5, D:32.23-30.41; Hamur rengi: 2.5 YR 6/8 light red/açık kırmızı, hızlı çark yapımı, çok iyi derecede pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru küçük boyutta ve az miktarda kalker ve taşçık, orta miktarda da mika katkılıdır.

Bezeme: İç yüzeyi çark izli, siyah boyalı ve parlak perdahlıdır. Kabın dış yüzeyi ise 2.5 Y 8/2 pale brown/açık kahverengi (krem) astarlıdır. Dış yüzeye polikrom/çok renkli (5 R 3/6 dark red/koyu kırmızı-mor ve siyah) boyalı, yan yana yumurta dizileri bezemesi, detayları kazıma tekniğiyle verilmiş profilden gösterilmiş at başı betimlenmiştir. Atın hemen üstünde ise kazıma teknikli miğferli ve yine profilden gösterilmiş bir savaşçı figürü yer almaktadır. Savaşçının sol elinde ise bir mızrak vardır. Muhtemelen burada atlılar/savaşçılar sahnesinden bir kesit betimlenmektedir.

Tarih: MÖ 550-500

Benzeri: Agora, MÖ 550-500, Mary B. Moore, Mary Zelia Pease Philippides ve Dietrich von Bothmer, 1986: ss. 472, Lev. 61, Çz. 672, bkz.

74. Kap gövde parçası

D4.3. 5.1.109, Tabaka IIIa / 2010 **Lev: 11.74**

K:0.6, Y:5, G:3.5, D:32.23-30.41; Hamur rengi: 5 YR 6/6 reddish yellow/kırmızımsı sarı, 2.5 YR 6/8 light red/açık kırmızı astarlı, hızlı çark yapımı, çok iyi derecede pişmiş, kompakt

hamurlu, hamuru çok az miktarda kalker, küçük boyutlarda ve orta miktarda da taşçık ve mika katkılıdır.

Bezeme: Kabın iç yüzeyi çark izli, siyah boyalı ve parlak perdahlıdır. Dış yüzeyi ise polikrom/çok renkli (siyah, 5 R 3/6 dark red/koyu kırmızı-mor ve krem) boyalı, yan yana bitişik yumurta dizileri bezemesi, yatay paralel iki bant bezeme ve profilden 2.5 Y 8/2 pale brown/açık kahverengi (krem) boya ile yapılmış at başı ve boynunun betimlendiği at figürü bezemelidir. Savaş veya savaşa hazırlık sahnesi betimi söz konusudur.

Tarih: MÖ 550-500

Benzeri: Agora, MÖ 550-500, Mary B. Moore, Mary Zelia Pease Philippides ve Dietrich von Bothmer, 1986: ss. 451, Lev. 55, Çz. 575 view 2, bkz.

Siyah Firnisli Seramikler

75. Pyxis, ağız ve dip parçası

D2.4. 22.1.1, Tabaka IIIb / 2018 **Lev: 11.75**

AÇ:6, AY:2.9, AK:0.8, DÇ:6, DY:2.9, DK:0.8, G:3.9, D:31.56-30.98; Hamur rengi: 5 YR 5/6 yellowish red/sarımsı kırmızı, çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru orta miktarda kalker, az miktarda mika katkılıdır. Taşçık katkısı hiç yoktur.

Bezeme: İç ve dış yüzeyleri siyah, 10 R 4/6 red/kırmızı boyalı ve parlak perdahlıdır. Ölçüleri ve formundan dolayı kadınların bazı süs eşyalarını ya da özel eşyalarını saklamış olabilecekleri düşünülür. Dış yüzeyine sadece siyah düz boyama uygulanmıştır.

Tarih: MÖ 625-600

Benzeri: Daskyleion, MÖ 625-600, Gökhan Coşkun, 1999: ss. 170, Çz. 128, bkz.

76. Kylix, ağız ve kulp parçası

D3.2. 55.1.2 – 56.1.3, Tabaka III / 2011 **Lev: 11.76**

AÇ:12, AY:4.4, AK:0.4, G:4.3, KÇ:1.2, KY:4, KK:1.2, D:27.08-23.90; Hamur rengi: 5 YR 5/8 yellowish red/sarımsı kırmızı, bu ağız ve kulp parçası sonradan birleştirilmiş, çark yapımı çok iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok az kalker ve mika katkılıdır. Taşçık katkısı yoktur.

Bezeme: Ağız, omuz ve kulp kısmının bir bölümü siyah boya ile bayalı, parlak perdahlıdır. İç yüzeyi de çark izli, boyalı ve perdahlıdır. Kulp kırık bir parçadır ama kulbun duruşundan yatay hafif dik bir kulp olduğu anlaşılmaktadır.

Tarih: MÖ 625-600

Benzeri: Daskyleion, MÖ 625-600, Gökhan Coşkun, 1999: ss. 133, Çz. 4, bkz.

77. Yassı ağızlı lekanis, ağız ve kulp parçası

D4.3. 14.1.1, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 11.77**

AÇ:10, AY:1.8, AK:0.8, AG:4.5, KÇ:1.5, KK:0.6, KU:2, D:31.19-29.77; Hamur rengi: 5 YR 5/8 yellowish red/sarımsı kırmızı, çark yapımı, çok iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru orta miktarda taşçık, az miktarda kalker ve mika katkılıdır.

Bezeme: Ağız kısmı yassı dudaklıdır, dudağa bağlı yatay ve yuvarlak bir kulp parçası vardır. İç ve dış yüzeyleri, dudak ile kulp kısımları tamamen 10 R 4/8 red/kırmızı boyalı ve parlak perdahlıdır. Boya çok az tahrip olmuştur.

Tarih: MÖ 600-570

Benzeri: Klazomenai, MÖ 600-570, Bilge Hürmüzlü, 1995: ss. 207, Lev. 45, Çz. 162, bkz.

78. Testi, ağız ve kulp parçası

D4.1. 2.1.154, Tabaka IIIb / 2010 **Lev: 11.78**

AÇ:5, AY:2, AK:0.4, G:5.5, KÇ:1.5, KK:0.6, D:31.55-29.03; Hamur rengi: 5 YR 6/6 reddish yellow/kırmızımsı sarı, çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru orta büyüklükte ve az miktarda taşçık, çok az kalker ve mika katkılıdır.

Bezeme: Ağız uzun boylu ve ince dudaklıdır. Kulp ağız ile bitişik ve dik-oval bir kulptur. İç, dış yüzeyleri siyah boyalı, 10 R 4/8 red/kırmızı boyalı ve parlak perdahlıdır. Kabın tamamına yapılan siyah boya tahrip olmuştur.

Tarih: MÖ 600-570

Benzeri: Klazomenai, MÖ 600-570, Bilge Hürmüzlü, 1995: ss. 211, Lev. 52, Çz. 95, bkz.

79. Dinos, ağız kenarı parçası

D4.1. 28.1.1, Tabaka IIIb / 2011 **Lev: 11.79**

AÇ:18, Y:5.1, K:0.8, G:5.8, D:28.76-27.12; Hamur rengi: 2.5 YR 6/6 light red/açık kırmızı, çark yapımı, iyi pişmiş, kompakt hamurlu, hamuru çok az taşçık, orta miktarda kalker ve yoğun miktarda da mika katkılıdır.

Bezeme: Ağız kısmı içe dönüktür. Ağız kısmı da dahil olmak üzere iç ve dış yüzeyleri tamamen siyah boyalı ve parlak perdahlıdır. Kabın üzerindeki boya çok az tahrip olmuştur.

Tarih: MÖ 600-570

Benzeri: Daskyleion, MÖ 600-570, Gökhan Coşkun, 1999: ss. 134, Çz. 9, bkz.

80. Kap gövde parçası

E4.3. 195.1.7, Tabaka IIIb / 2019 **Lev: 11.80**

K:0.6, Y:6.2, G:4.2, D:31.97-30.54; Hamur rengi: 2.5 YR 5/4 reddish brown/kırmızımsı

kahverengi, çark yapımı, çok iyi pişmiş, kompakt (sıkı) hamurlu, hamuru az miktarda kalker ve mika katkılıdır.

Bezeme: İç yüzeyi boyasızdır. Dış yüzeyi ise siyah boyalı ve parlak perdahlı, boyanın üstünde "MNW" şeklinde ucu sivri bir aletle, kazıma yöntemiyle yapılmış bir yazı betimlenmiştir. Bu yazıtta kabın sahibinin, üretildiği atölyenin, fiyatının ya da kabı yapan sanatçının isminin yazılı olabileceği düşünülür. Siyah figür tekniğinde üretilmiş bir kap parçasıdır.

Tarih: MÖ 650

Benzeri: Daskyleion, MÖ 650, Handan Yıldızhan, 1999: ss. 186, Lev. 8, K 56, bkz.

EK 2

LEVHALAR

LEVHA 1

1.

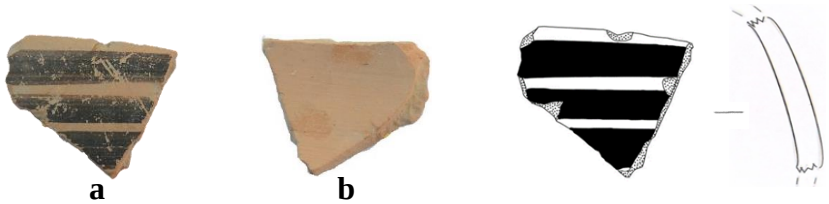

a **b**

2.

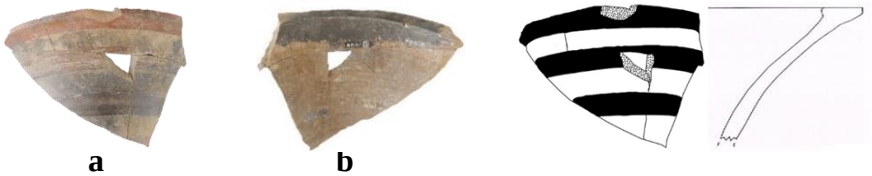

a **b**

3.

a **b**

4.

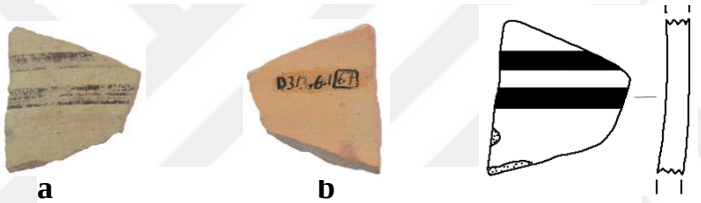

a **b**

5.

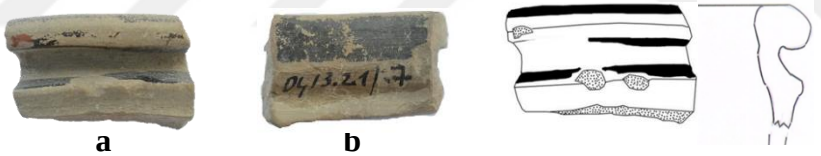

a **b**

6.

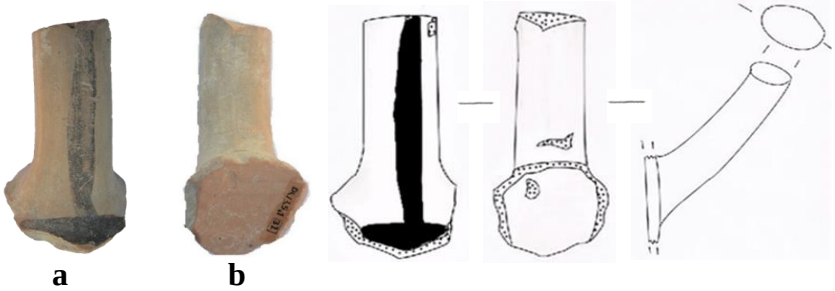

a **b**

7.

a **b**

0 5cm

LEVHA 2

8.

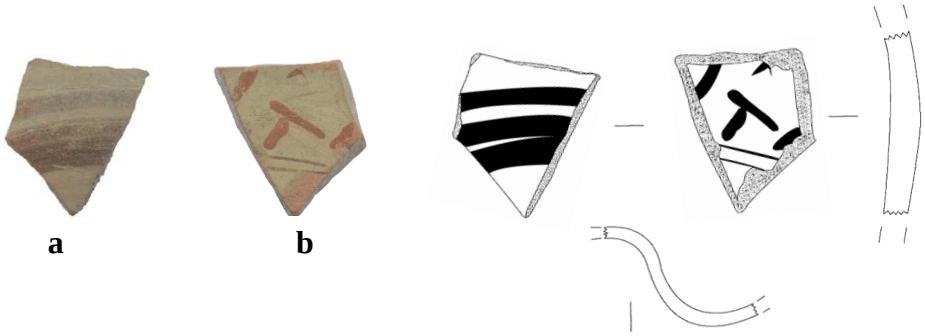

a **b**

9.

a **b**

10.

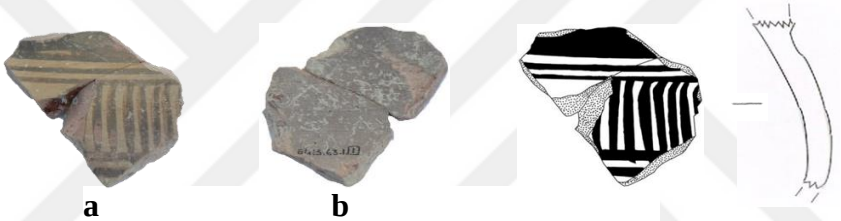

a **b**

11.

a **b**

12.

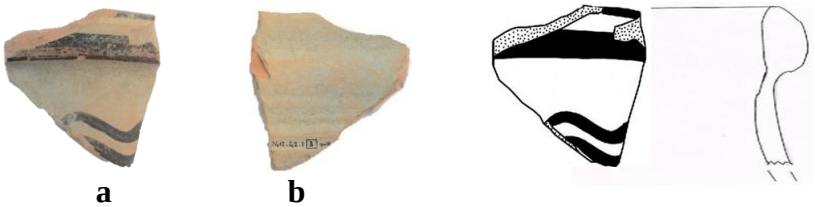

a **b**

13.

a **b**

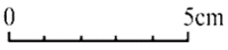

14.

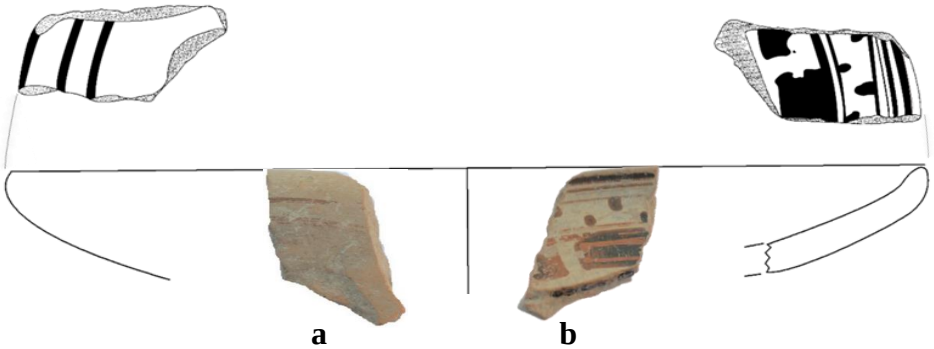

a **b**

15.

a **b**

16.

a **b**

17.

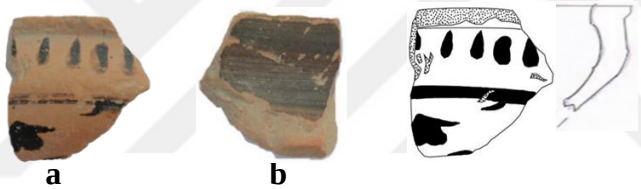

a **b**

18.

a **b**

19.

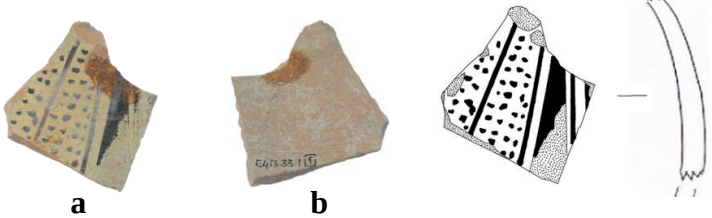

a **b**

20.

a **b**

21.

a **b**

0 5cm

22.

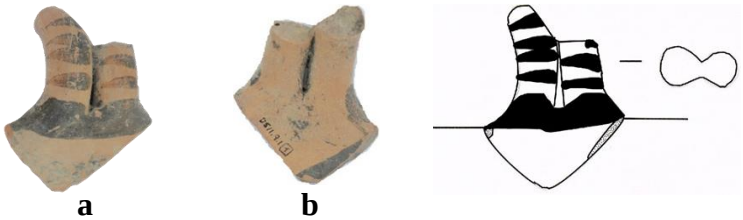

a **b**

23.

a **b**

24.

a **b**

25.

a **b**

26.

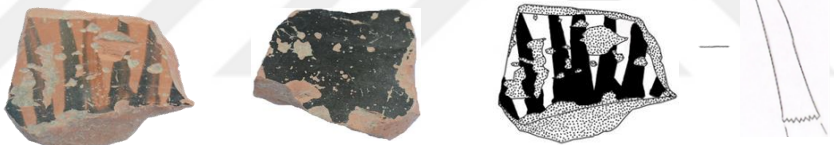

a **b**

27.

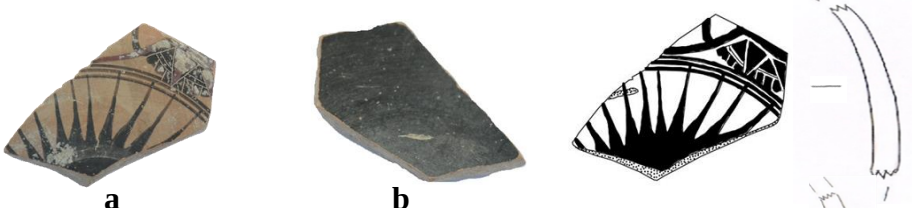

a **b**

28.

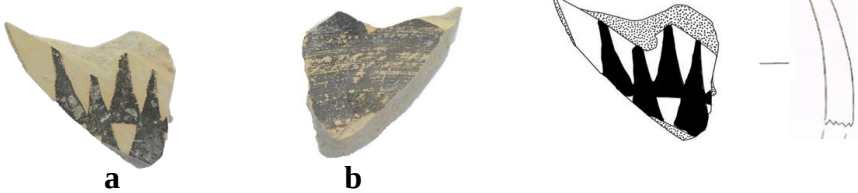

a **b**

29.

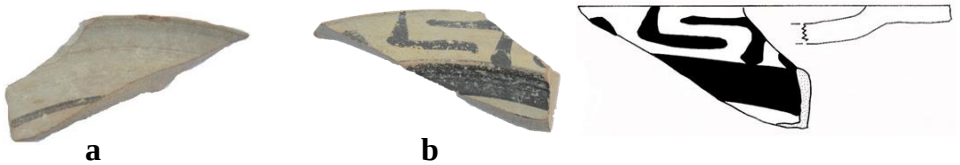

a **b**

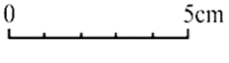

30.

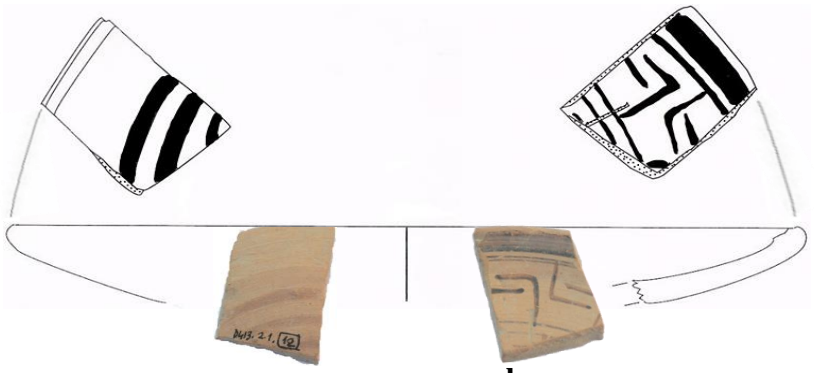

a **b**

31.

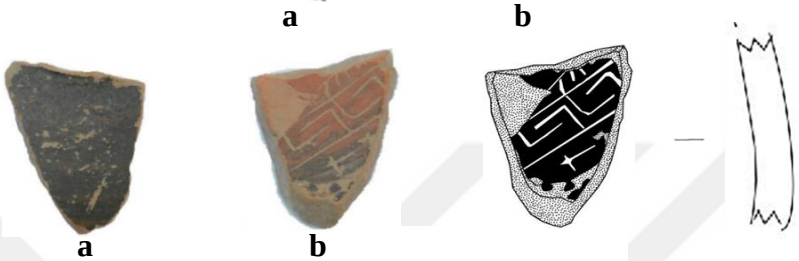

a **b**

32.

a **b**

33.

a **b**

34.

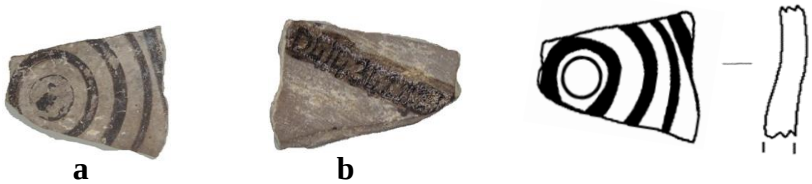

a **b**

35.

a **b**

36.

a **b**

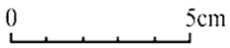

LEVHA 6

37.

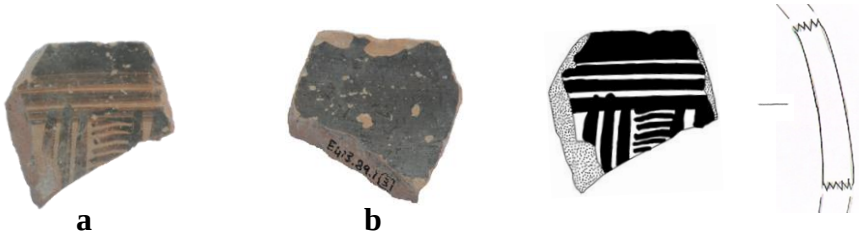

a **b**

38.

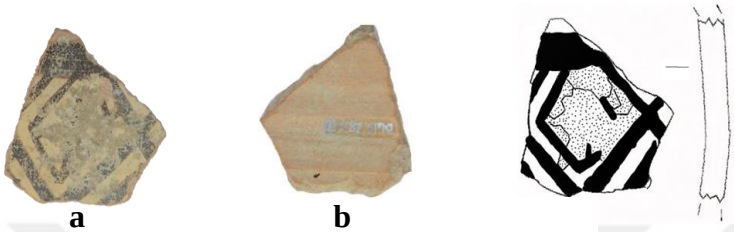

a **b**

39.

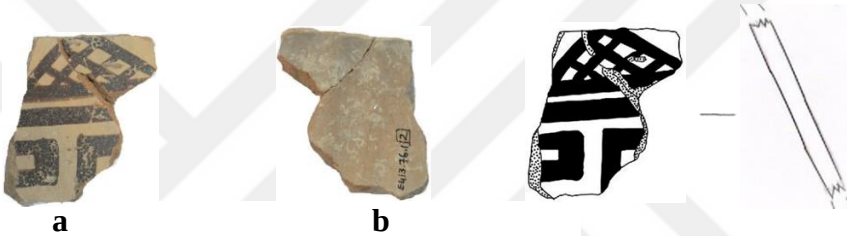

a **b**

40.

a **b**

41.

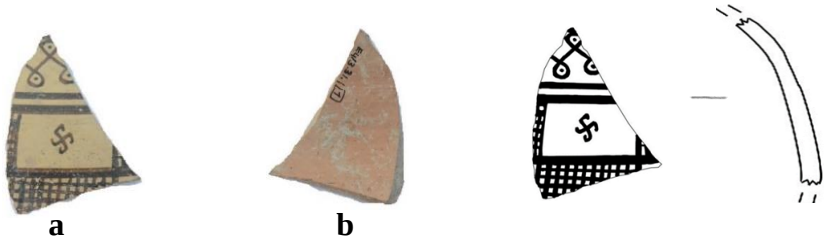

a **b**

42.

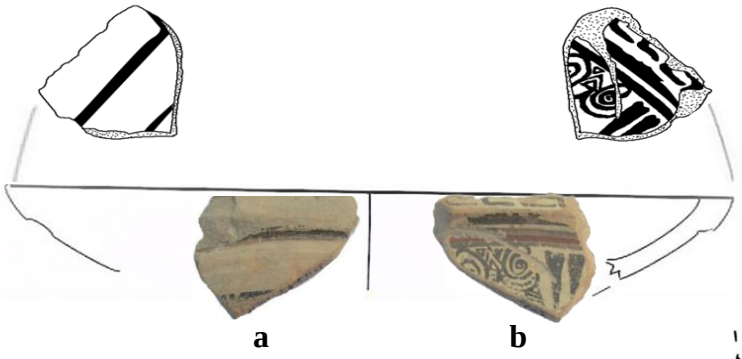

a **b**

43.

a **b**

0 5cm

LEVHA 7

44.

a **b**

45.

a **b**

46.

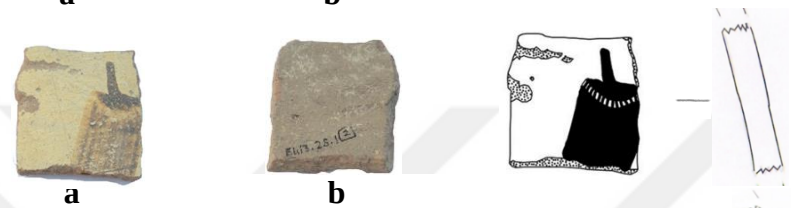

a **b**

47.

a **b**

48.

a **b**

49.

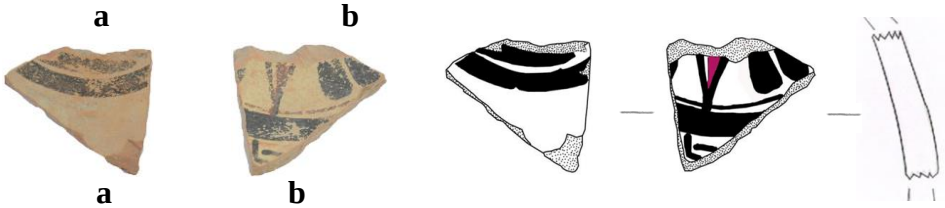

a **b**

50.

a **b**

51.

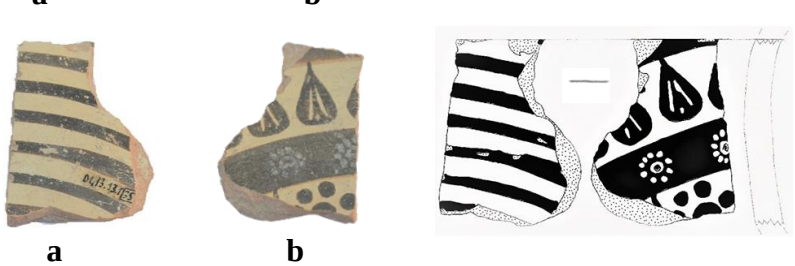

a **b**

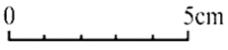

LEVHA 8

52.

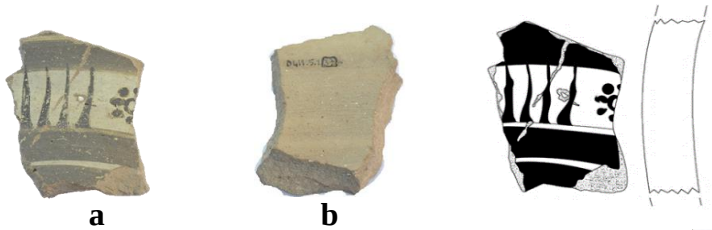

a **b**

53.

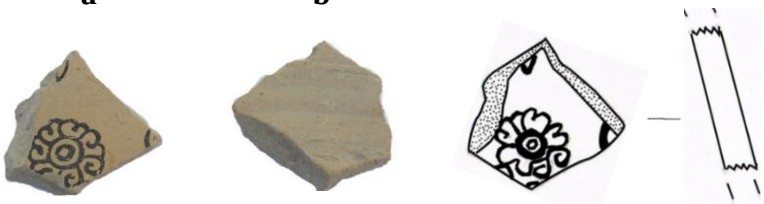

a **b**

54.

a **b**

55.

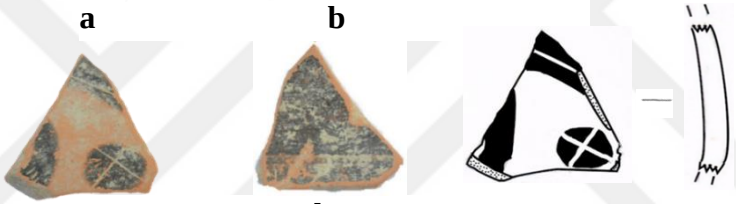

a **b**

56.

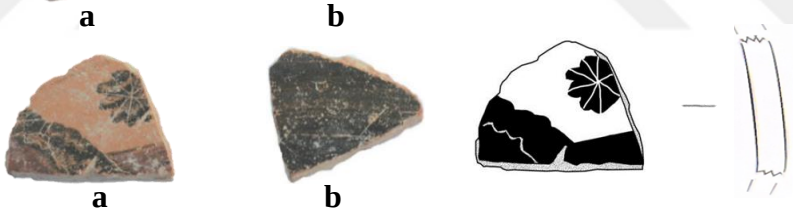

a **b**

57.

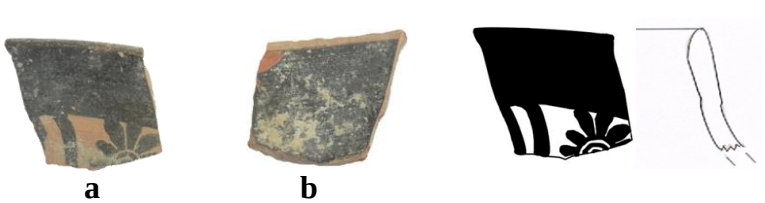

a **b**

58.

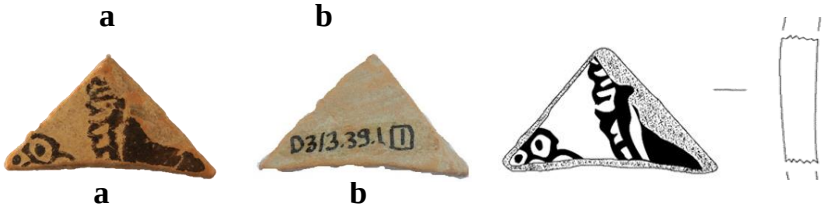

a **b**

59.

a **b**

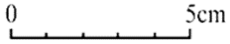

LEVHA 9

60.

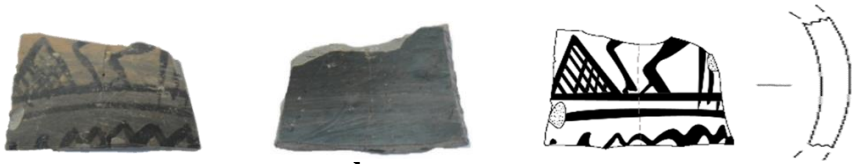

a **b**

61.

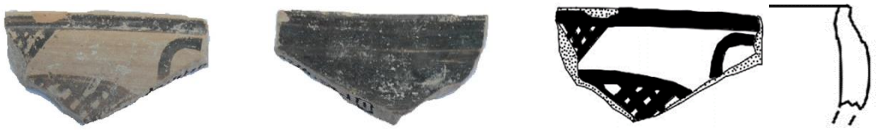

a **b**

62.

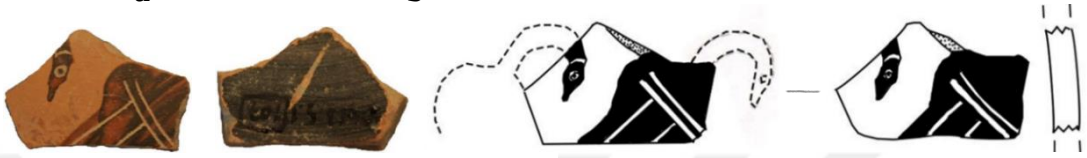

a **b**

63.

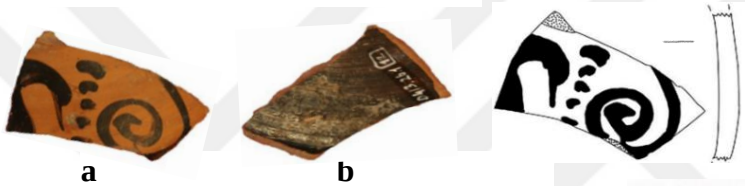

a **b**

64.

a **b**

65.

a **b**

66.

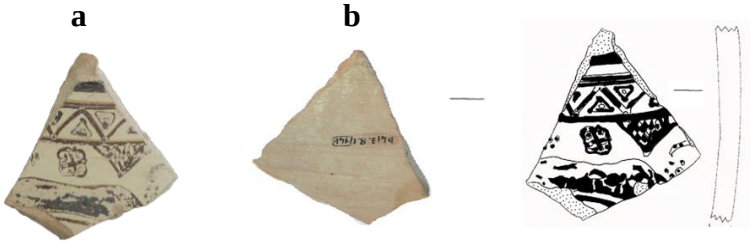

a **b**

67.

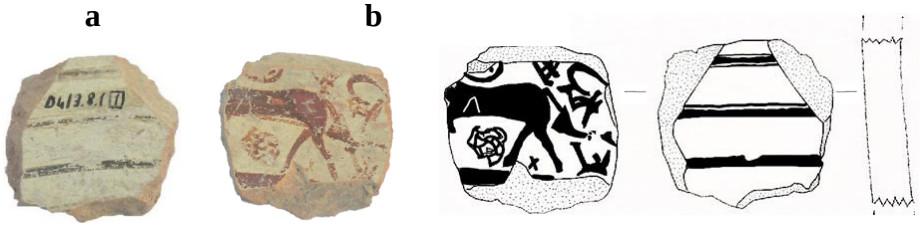

a **b**

0 5cm

LEVHA 10

68.

a **b**

69.

a **b**

70.

a **b**

71.

a **b**

72.

a **b**

73.

a **b**

0 5cm

LEVHA 11

74.

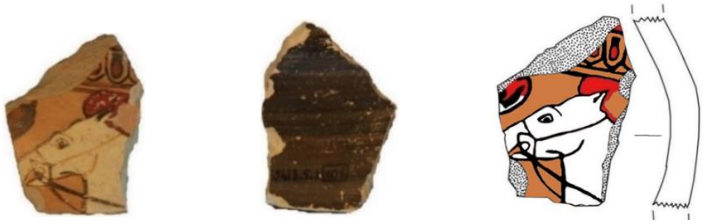

a **b**

75.

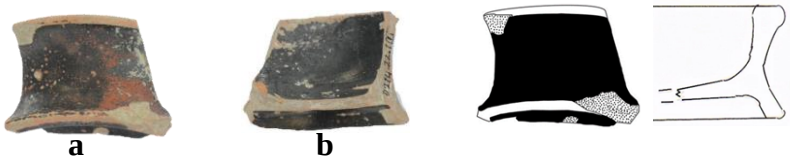

a **b**

76.

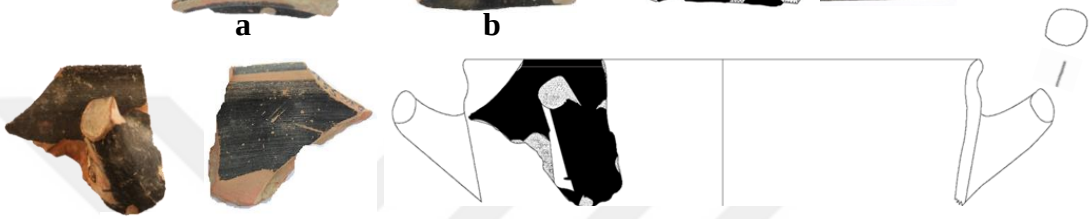

a **b**

77.

a **b**

78.

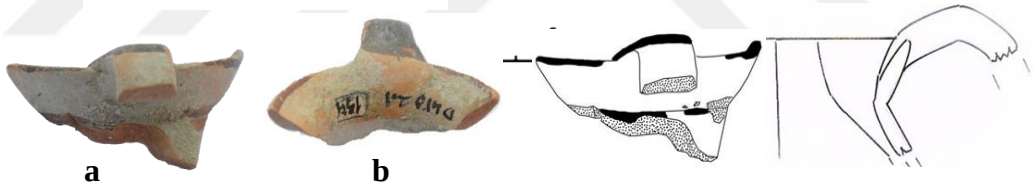

a **b**

79.

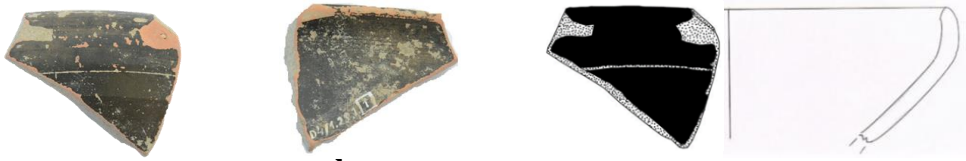

a **b**

80.

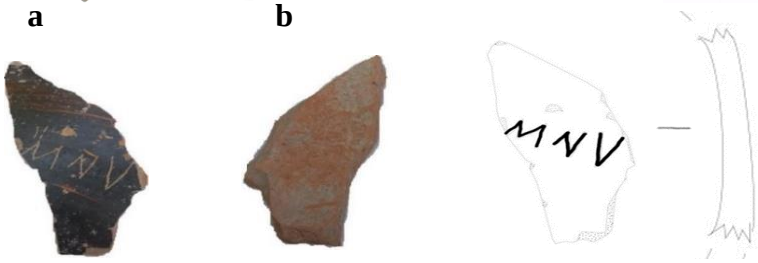

a **b**

